

ת"פ 33009/05/16 - מדינת ישראל נגד יותם יוסף ג'רבי

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 33009-05-16 מדינת ישראל נ' ג'רבי (עציר) 13 נובמבר 2017

לפני כבוד השופטת מיכל ברק נבו
המאשימה מדינת ישראל (פרקליטות מחוז מרכז)
על ידי ב"כ עו"ד אורלי שרגנהיים
נגד יותם יוסף ג'רבי
הנאשם על ידי ב"כ עוה"ד שי שורר ואיתי כהן

הכרעת דין

כתב האישום ורקע נוסף

1. נגד הנאשם הוגש כתב אישום המייחס לו **החזקת נשק שלא כדין** (עבירה לפי סעיף 144(א) סיפא לחוק העונשין, התשל"ז-1977 [החוק]), **ניסיון ייצור נשק שלא כדין** (עבירה לפי סעיף 144(ב2) ביחד עם סעיף 25 לחוק) ו**ייצור נשק שלא כדין** (2 עבירות לפי סעיף 144(ב2) לחוק).

על פי כתב האישום, הנאשם החליט לייצר מטעני חבלה מאולתרים, שבכוחם להמית או להזיק לאדם בעת התפוצצותם או תבערתם. לצורך כך חיפש מידע באינטרנט וצפה בסרטונים שמסבירים כיצד ניתן לייצר מטענים, או חלק מהם. ביום 15.2.16 חיפש הנאשם מידע באינטרנט בדבר "לבנת חבלה" ו"מטען צינור". ביום 30.3.16 צפה הנאשם במחשבו בסרטונים, על מנת ללמוד כיצד להכין יזמים אלקטרוניים ומטעני חבלה.

הנאשם הצטייד בחומרים שמהם ניתן להרכיב מטעני חבלה, לרבות תערובות נפץ, בהתאם למה שלמד, וייצר יזמים ומטען תבערה שבכוחם להזיק לאדם.

2. עובר ליום 29.4.16 ייצר הנאשם מטען תבערה שהכיל, בין היתר, מיכלי פלסטיק ובהם בנזין, יזם חשמלי מאולתר, ומערכת הפעלה שכללה שעון אלקטרו-מכני ומקור מתח.

3. ביום 29.4.16 בשעה 3:00 נעצר הנאשם ברכבו, כאשר הוא מחזיק בכלי הרכב, בתא המטען, פריטים שפורטו בסעיף 5.1 לכתב האישום, וביניהם: צינור מתכת סגור באמצעות פקקים תואמים, חבילות של זיקוקים, סרטים דביקים, חזיזי חיכוך ותערובת נפץ פירוטכנית במשקל 8.2 גרם, קופסא ובה ראשי גפרורים מפורקים (שגם הם מהווים תערובת נפץ פירוטכנית), מוליכים חשמליים, סוללה 9 וולט, מצית גז, בית סוללות ומחבר סוללות 9 וולט, מקל שעליו מלופף

חוט מתכת, קופסאות גפרורים מסוגים שונים, חבילת חיזוי חיכוך, זיקוקי נר עוגה, נייר אלומיניום, אטבי כביסה וכלי עבודה שונים.

בהמשך לחיפוש ברכב הנאשם, שבו נמצאו הפריטים המתוארים לעיל, בוצע חיפוש בבית אמו בנתניה, ביום 29.4.16 סמוך לשעה 6:30. בחדר המדרגות מחוץ לדירת האם החזיק הנאשם נרתיק ובו שני זיקוקים ו-8 יזמים מאולתרים, שאותם ייצר הנאשם מבעוד מועד. היזמים הכילו תערובת נפץ, ובכוחם להזיק לאדם בעת פעולתם ובערתם, עם התחברותם למקור מתח חשמלי מספק.

בהמשך למתואר לעיל, נמצא בדירתו של הנאשם, במקום עבודתו בכפר הנוער "מאיר שפיה", שרשיר תחמושת, וזאת בחיפוש שבוצע בדירה ביום 29.4.16 בשעה 14:36 לערך.

המרכיבים שנמצאו ברכבו של הנאשם, כפי שפורט לעיל, והמרכיבים שנמצאו בחדר המדרגות מחוץ לדירת אמו, הם, בין היתר, מרכיבי מטען חבלה שחיבור מרכיביו באופן תקין ונכון יאפשר ייצור מטען חבלה מאולתר שלם, שבכוחו להמית אדם בעת התפוצצותו.

4. במעשיו שפורטו בסעיף 2 לעיל, ייצר הנאשם נשק שבכוחו להזיק לאדם, ללא רשות על פי דין.

5. במעשיו שפורטו בסעיף 3 לעיל, ניסה הנאשם ליצור מטען חבלה (בסיכומי המאשימה מובהר כי הכוונה לכך שניסה לייצר "מטען צינור", המהווה נשק), שביכולתו להמית אדם, ללא רשות על פי דין. כמו כן, באמצעות המרכיבים שנמצאו בחדר המדרגות מחוץ לדירת אמו, ייצר הנאשם חלק מחפץ נפיץ שבכוחו להזיק לאדם, בלא רשות על פי דין (בסיכומי המאשימה מובהר כי הכוונה ליזמים החשמליים המאולתרים). בהתייחס לחיזוי החיכוך, תערובת הנפץ במשקל 8.2 גרם, ראשי הגפרורים המפורקים ושרשיר התחמושת, החזיק הנאשם בחלק של נשק, בלא רשות על פי דין להחזקתו.

6. בגין אלה הואשם הנאשם בעבירות שפורטו לעיל.

7. השתלשלות העניינים, בקיצור נמרץ, הייתה כזו: שוטרים שראו את רכבו של הנאשם נוסע ב-29.4.16, בשעת לילה, כשפנסיו האחוריים אינם תקינים, הורו לו לעצור. או אז התעורר חשדם כלפי הנאשם בנסיבות שילובו בהמשך. בעקבות אותו חשד ביצעו השוטרים חיפוש בכלי הרכב ומצאו בתא המטען את הפריטים שצוינו בסעיף 3 לעיל, בפסקה הראשונה (בין היתר: צינור מתכת סגור בשני פקקים, חומרים פירוטכניים, גפרורים ועוד). הנאשם עוכב ונלקח לחקירה. בהמשך לכך בוצעו החיפושים בדירת אמו של הנאשם ובדירת הנאשם בכפר שפיה, שם נמצאו פריטים נוספים, המוזכרים בסעיף 3, בפסקה השנייה (בדירת האם) (בין היתר: יזמים אלקטרוניים מאולתרים), ושרשיר תחמושת (בשפיה). הנאשם נעצר. בעודו עצור, ביום 6.5.16, נמצא בחורשה ברחוב האומנות בנתניה המטען המוזכר בסעיף 2 לעיל. כפי שיפורט בהמשך, נוכח מאפיינים מסוימים של המטען שנמצא בחורשה, עלה חשד בלב ראש מעבדת החבלה, **ערן סלמון**, כי "מטען החורשה" הוכן על ידי הנאשם, והנאשם תושאל גם לגבי מטען זה.

תשובת הנאשם לכתב האישום

8. ההגנה העלתה מספר טענות מקדמיות. בין היתר נטענה טענה של הגנה מן הצדק, שלפיה החיפוש שבוצעו ברכב הנאשם, בדירת אמו ובדירתו בכפר שפיה, לא בוצעו כדין, שכן לא היה חשד סביר ולא ניתנה הסכמה מדעת, ועל כן יש להתעלם מכל ראייה שהופקה כתוצאה מהחיפוש הללו. עוד נטענה טענת מקדמית שלפיה קיים פגם או פסול בכתב האישום, שכן התביעה תיארה את הפריטים שנמצאו ככאלה שמרכיבים מטען תבערה שבכוחו להזיק לאדם, או שבכוחו להמית אדם בעת התפוצצותו, והדברים אינם נכונים. הוסכם, כי טענות אלה דורשות שמיעת ראיות, ולכן הן לא הוכרעו בפתח המשפט. טענות אחרות שהועלו - הוכרעו טרם שמיעת העדויות.

בדיון מיום 21.11.16, מסר הנאשם מענה וכפר בכך שחיפש באינטרנט כיצד לייצר מטען כלשהו, וטען כי החיפוש שעשה נועדו לשרת "פרויקט פירוטכניקה" של הדלקת נרות, ופרויקטים בתחום החשמל, של הדלקת רמקולים בשלט רחוק. הנאשם הכחיש כי יצר מטען תבערה, או כי הייתה לו כוונה לייצר מטען תבערה, וטען שאין לו הידע הנדרש לכך. אשר לפריטים השונים שנתפסו בתא המטען של הרכב ובדירת אמו, טען הנאשם כי מדובר באוסף של פריטים, שנתפסו כל אחד בנפרד, כשארין חיבור בין אחד לשני. הנאשם אוסף דברים לאורך חייו, ודי לראות כיצד נראה חדרו על מנת להבין את העניין. עוד טען כי אינו יודע האם, כנטען, חיבור המרכיבים שפורטו בכתב האישום הם מרכיבי מטען חבלה, והאם חיבורם באופן תקין יאפשר ייצור מטען חבלה, שכן אינו מומחה לחבלה ואין לו הידע הנדרש כדי להגיב לטענה זו. הנאשם הוסיף כי מומחה מטעמו בדק את הדברים וחוות דעתו היא כי אין ביכולתם של המרכיבים לייצר מטען, כנטען. במהלך מתן המענה על ידי בא כוחו, הנאשם בעצמו ביקש להוסיף, כי חלק מהמרכיבים שנמצאו נועדו לייצר כתובת אש (פ/51, 20 - 23)^[1]. הוא טען שהפריטים שנמצאו בחדרו בכפר שפיה בחלקם שימשו אותו לעבודתו כחשמלאי, וכפר כי נתפס ברשותו שרשיר תחמושת.

כפועל יוצא מהאמור לעיל, הנאשם כפר בכל העבירות המיוחסות לו.

9. חשוב לציין, כי למרות הכפירה הרחבה, במהלך עדותו בבית המשפט הודה הנאשם כי הכין את ה"מתקן" שנמצא בחורשה [שייקרא מעתה "המתקן בחורשה"], אך עמד על טענתו שניסה לייצר מתקן להכנת כתובת אש וכי אין מדובר במטען תבערה. הנאשם גם הודה שהפריטים המוזכרים בכתב האישום, שנמצאו ברכבו ובבית אימו, אכן שייכים לו, אך נתן הסבר (שונה מזה שבכתב האישום) מדוע הוא אוסף אותם. בנקודה זו חשוב להזכיר שהנאשם למד הנדסת חשמל ולדבריו, בצד עבודתו כמדריך בכפר הנוער שפיה, גם התפרנס מביצוע עבודות חשמל. ההגנה אף הדגישה כי כל הפריטים שבהם החזיק הנאשם היו מותרים להחזקה. הם נמצאו, כאמור, בתפוזרת ומאחר שכך, אין כל ראייה שהייתה כוונה מצד הנאשם לייצר מטען.

גדר המחלוקת

10. **טיבו של המתקן בחורשה וטיבם של המרכיבים שנמצאו בחיפוש:** המחלוקת העיקרית נוגעת לשאלה האם המתקן בחורשה היה מטען תבערה והאם המרכיבים האחרים, שנמצאו בדירת האם ובמכוניתו של הנאשם, והשייכים לנאשם, היו רכיבי מטען חבלה, שחיבורם באופן תקין מאפשר ייצור מטען חבלה מאולתר, שביכולתו להזיק לאדם או להמיתו.

בהמשך לכך טוענת ההגנה כי לא הוכח שהמתקן בחורשה יכול היה לפעול, הוא אינו עונה להגדרת "נשק" בחוק, הוא לא כוון כלפי אדם ואין בו כדי להזיק לאדם. מעבר לכך, בחקירת ארוע המתקן בחורשה נפלו מספר מחדלים, שיש בהם כדי לפגוע בהגנת הנאשם. בין היתר - מומחה התביעה, **אורן בירנבאום**, לא ראה את המתקן מורכב, אלא הגיע לזירה לאחר הנטרול, ולכן לא יכול היה להעיד האם, טרם נטרולו, המתקן יכול היה לעבוד. למעשה, המתקן נמצא רק ביום 6.5.16, כחמישה ימים לאחר מעצרו של הנאשם, ובכל אותם ימים שבהם היה המתקן מונח בחורשה, כשהוא מחובר לשעון עצר, הוא לא פעל. הניסויים שביצע מומחה התביעה לבדיקת היתכנות פעולתו של המתקן לא כללו את כלל המרכיבים שנמצאו במתקן בחורשה, הם נעשו בתנאי מעבדה ולא בתנאי החורשה, המומחה לא ידע מה הייתה כמות הדלק שהיה בבקבוקים עובר לנטרול המתקן, והנאשם העיד שבבקבוקים הייתה כמות מזערית של בנזין, ומכאן שלא היה במתקן שום סכנה ולא הייתה לו יכולת לפגוע בבני אדם. על הגפרור שנמצא היו רק שרידים של חומר מצית וזיקוק הניצוצות שנמצא לא היה צמוד ליזם. מומחה התביעה לא בדק האם הגפרור, שהיה ממוקם מחוץ לבקבוק, יכול היה - בהידלקו - לבקע את הבקבוק, כדי לייצר את המגע הנדרש בין האש לחומר הדליק. גם בשל כך אין מדובר במתקן שיכול היה לפעול, או לפחות מדובר במתקן שהמאשימה אינה יודעת אם יכול היה לפעול. לעומת זאת, מומחה ההגנה ביצע מספר סדרות של ניסויים, בתנאים מחמירים יותר מנתוני הזירה (למשל - כמות הדלק בבקבוקים הייתה פי עשרה מכמות הבנזין שנמצאה בזירה), ולמרות זאת לא נוצרה בעירה. מכאן, שההגנה הוכיחה באופן פוזיטיבי שהמתקן בחורשה לא היה "מטען תבערה" העולה כדי הגדרת "נשק" בחוק. ההגנה מוסיפה שהמתקן היה מונח באזור מבודד, שלא בסמיכות לבניינים או בקרבת מקום מגורים וגם מטעם זה לא יכול היה לגרום נזק.

בהמשך לטענה זו טוענת ההגנה כי המרכיבים שנמצאו ברכבו של הנאשם ובבית אימו אינם עונים על הגדרת "נשק" לפי החוק. הפריטים המכונים על ידי המאשימה "יזמים אלקטרוניים מאולתרים" אינם אלא גפרורים חשמליים ואין הם עולים כדי "נשק", כהגדרתו בחוק. נטען כי לא נמצא כל מקור מתח, שאפשר את הדלקת היזמים (המכונים על ידי ההגנה גפרורים חשמליים) וחיבורם לסוללות שנמצאו לא הניב כל תוצאה. מאחר שה"יזם" הוא גפרור, שהדלקתו נעשית בצורה חשמלית והוא בוער זמן קצר ביותר, אזי אינו עונה להגדרת כלי נשק, המופיעה בסעיף 144(ג)(2) לחוק. הוא אינו כלי שסוגל לפלוט חומר שיכול להזיק לאדם. גפרור חשמלי אינו יכול לפעול מכוח עצמו ולא נמצא ברשות הנאשם כל מקור מתח שאליו אפשר לחבר את הגפרורים הללו. מעבר לכך, גם התנאי שלפיו החומר נועד להזיק לאדם לא מתקיים, לא לפי הפירוש המצמצם, הבודק האם מבחינה אובייקטיבית החומר משמש בפועל לתכלית האמורה, ולא לפי הפירוש המרחיב, הבודק האם מבחינה סובייקטיבית המשתמש הכין אותו לתכלית האמורה ויש ביכלתו להזיק. פוטנציאל המסוכנות הנובע משימוש באמצעי זה קטן בהרבה מהמסוכנות הנובעת מפריטי זיקוקין כגון זיקוקי דינור ליום הולדת, המותרים לשימוש ומכירה. לכן המאשימה לא הוכיחה את סעיף האישום המתייחס לכל הפריטים שנמצאו ברכבו ובביתו של הנאשם, ויש לזכותו ממנו.

כוונת הנאשם: מחלוקת נוספת נוגעת לשאלה מדוע ייצר הנאשם את המתקן בחורשה ומדוע החזיק במרכיבים. לנאשם מספר הסברים (כוונה להכין כתובת אש, אספנות גרידא, רצון לעשות שימוש באיזה מהמרכיבים בנפרד - לשימושים שונים [למשל - בחזזים] התכוון להשתמש כדי להבריח נחשים או חיות מסוכנות בשעת טיול; המצית שימש להלחמת חיבורי חשמל ברכב; צינור המתכת שימש כידית הארכה למגבה ("ג'יק") שהיה לנאשם ברכב; כלי העבודה שימשו לעבודות חשמל; הגפרורים היו אמורים לשמש לכתובת אש). המאשימה, אף שאינה יודעת לספק הסבר או מניע למעשים, מציינת כי הסבריו של הנאשם אינם מתקבלים על הדעת, מכל מיני סיבות (שיפורטו בהמשך).

חוקיות החיפוש: מחלוקת קיימת סביב חוקיות החיפוש שביצעה המשטרה בכלי הרכב של הנאשם ובדירת אימו. המאשימה טוענת כי היה לשוטרים חשד שהצדיק את החיפוש ברכב, ולמעלה מהצורך גם ביקשו וקיבלו את הסכמת הנאשם. ההגנה טוענת שלא היה כל בסיס לחשד. מכאן שהיה צריך הסכמה של הנאשם, והסכמה מדעת לא ניתנה. לכן החיפוש נעשו בניגוד לדין ויש לפסול את כל תוצריהם.

האם עסקינן בנסיין, או שמא בהכנה בלבד: ההגנה ממשיכה וטוענת, שגם אם תתקבל גרסת המאשימה בנוגע לכוונת הנאשם, הרי שמעשיו אינם עולים כדי נסיין לייצר כלי נשק, אלא - לכל היותר - לכדי הכנה. לטענת ההגנה, הנאשם לא השלים ולו את השלב הראשון הנדרש לייצור מטען, והוא שלב איסוף החומרים. הוא לא הגיע לשלב הנסיין, לא לפי "מבחן הקרבה", ולא לפי "מבחן החד משמעות", שנקבעו בפסיקה.

שרשיר התחמושת: מדובר בחלק משרשיר, שנמצא בדירתו של הנאשם בכפר "מאיר שפיה". ניתן למצוא כאלה באזורי אימונים ומדובר בפריט שאין בו משום סכנה או יכולת לגרום נזק. הפריט שנמצא אינו נכלל בגדר ההגדרה ל"נשק" שבסעיף 144(ג)(1) לחוק, שכן הוא החלק שמחבר בין שני כדורים, ואינו חלק מכלי המסוגל לירות. הוא לכל היותר אביזר של תחמושת, או חלק מתחמושת של כלי שמסוגל לירות. אביזר של תחמושת וחלק מתחמושת אינם נמנים על הגדרת "נשק" בחוק ולכן הרכיב שנמצא ברשות הנאשם אינו מהווה נשק. הכללת רכיב זה בכתב האישום מלמדת על רצונה הנואש של התביעה להכניס את הנאשם אל מאחורי סורג ובריח, על לא עוול בכפו.

דין והכרעה

חוקיות החיפוש

11. אתחיל מליבון טענת ההגנה, שבשל העדר חשד כלפי הנאשם, והעדר הסכמה מדעת מצד הנאשם לחיפוש, החיפוש שנערכו במכוניתו של הנאשם ובבית אימו - לא היו חוקיים. שהרי אם תתקבל טענה זו, יתכן שהדבר יוביל לפסילת חלק נכבד מהראיות שלפניי. יצוין, כי אין טענה לגבי חוקיות החיפוש בחדרו של הנאשם בכפר שפיה, ובדין אין טענה כזו.

החיפוש במכונית

12. המפגש הראשון עם הנאשם היה של שני שוטרים מהשיטור העירוני, שבמהלך משמרת בחג השני של פסח הבחינו במכונית שנסעה בלילה, כאשר הפנסים האחוריים אינם תקינים. העידה על כך **רס"ל דיאנה מזור** (פ/52, 1 עד פ/75, 26), שאף רשמה דוחות פעולה בנושא (**ת/3** עד **ת/5**). נוכח זאת, נסעו דיאנה ושותפה, **רס"מ רדואן מריח**, בעקבות המכונית וכרזו לה לעצור. במכונית נהג הנאשם, שאכן עצר בצד, כנדרש. דיאנה העידה כי ביקשו מהנאשם (אז - החשוד) את רשיונותיו לבדיקה ושאלו מדוע הפנסים אינם תקינים. בדיקת הרשיונות לא העלתה דבר חריג, אלא שלפי עדותה של דיאנה, שעמדה בסמוך לחלון של הנוסע-שליד-הנהג, היא הריחה ריח חזק של דלק. נוסף על כך, הנאשם היה לבוש בבגדים חמים, שלא תאמו את מזג האוויר (השוטרים היו בחולצות קצרות), לרבות כובע ש"סוגר את כל האזור של הראש" (כדברי השוטרת) וטרנינג, בגדיו לא היו נקיים והוא הזיע באזור הפנים. לדברי דיאנה, שילוב של ריח הדלק, התנהגות הנאשם ואופן לבושו העלו בליבה חשד. השוטר רדואן שאל, לדבריה, את הנאשם האם הם יכולים לעשות

חיפוש ברכבו. לדבריה הוסבר לו שאינו חייב להסכים ואי ההסכמה לא תשמש נגדו, והוא הסכים לחיפוש. לפיכך נערך חיפוש במכונית, ובהמשך עדותה תיארה דיאנה את ממצאי החיפוש ואת הפריטים שנתפסו (שיפורטו בהמשך). דיאנה ציינה שבשלב כלשהו הצטרף אליהם צוות נוסף, שעבר במקום, ראה אותם עם הנאשם ושאל אם הם צריכים עזרה. בצוות הנוסף היו **רס"ר אמל פחר דין ורס"ל פאדי תלחמי**. יצוין כי מדוח פעולה שרשם אמל גם לגבי החיפוש ברכב, הוא ציין שלאחר מציאת הפריטים החשודים בתא המטען, השוטרים שאלו את הנאשם "מה זה עושה אצלו ברכב", אך הוא לא ענה על השאלה (ת/121).

דיאנה נשאלה בהמשך חקירתה על חיפוש שנערך על גופו של הנאשם, אך לא ידעה למסור פרטים לגביו, שכן מפאת צנעת הפרט של הנאשם, היא לא נכחה בחיפוש זה, אלא שותפה הוא שלקח את הנאשם הצידה וערך את החיפוש שלא בנוכחותה.

13. לטענת ההגנה, משבדיקת הרשיונות של הנאשם לא העלתה כל ממצא חריג, לא הייתה עוד כל הצדקה להמשיך לעכב את הנאשם. הדרישה הבסיסית לביצוע חיפוש ללא צו חיפוש היא קיומו של חשד סביר ודרישה זו כלל לא התקיימה במקרה דנן. לא היה מידע מוקדם הקשור לנאשם, לנאשם לא הייתה התנהגות מחשידה, לא התקבל מידע על ביצוע עבירה בסמיכות לאותו מקום, וכו'. דיאנה ניסתה לתלות את קיומו של חשד בכך שהיה ריח של דלק, אך אף לא אחד משלושת השוטרים האחרים שהיו עימה במקום (אמל, פאדי ורדואן [שלא העיד בבית המשפט]) לא ציין כי היה ריח חזק של דלק. איש מהם לא ציין בדוח הפעולה שכתב שהיה ריח של דלק. יותר מכך: בתום החיפוש ברכב, פאדי נסע עם הנאשם לתחנת המשטרה בתוך הרכב ולא הזכיר את עניין הדלק כלל. דיאנה בעצמה ציינה כי למרות ביצוע החיפוש לא מצאה את המקור לריח.

עוד מזכירה ההגנה, כי בהעדר חשד סביר, ניתן לבצע חיפוש ללא צו רק אם ניתנת הסכמה מדעת של הנאשם. הסכמה מדעת היא הסכמה הניתנת תוך מודעות של האדם מושא החיפוש לזכותו לסרב לביצוע החיפוש, ולכך שהסירוב לא ייזקף לחובתו (רע"פ 10141/09 **בן חיים נ' מדינת ישראל** [6.3.12] [הלכת בן חיים], פסקה 26). כאן, טוענת ההגנה, לא נתבקשה הסכמתו של הנאשם ולא הוסברו לו זכויותיו. נטען כי דיאנה היא היחידה שרשמה דוח פעולה בארוע זה^[2], והיא כתבה בדוח (ת/3), באופן סתמי וכדי לצאת ידי חובה, שהשוטר רדואן מריח, שערך את החיפוש ברכב ועל גוף הנאשם, ביקש את הסכמת הנאשם לחיפוש, ללא פירוט מתבקש לגבי הדברים המדויקים שנאמרו לנאשם, לרבות זכות הסירוב. לטענת ההגנה, העובדה שרדואן לא ערך ולו מזכר אחד בתיק, יש בה כדי לפגוע בהגנת הנאשם.

הכרעה בנושא החיפוש במכונית של הנאשם

14. הדין בנושא הסמכות לבצע חיפוש ללא צו חיפוש לובן אינספור פעמים, ומאחר שהסוגיה שמתעוררת כאן היא שאלה עובדתית ולא משפטית, אתיחס לבסיס הנורמטיבי בקיצור נמרץ. שוטר רשאי, ללא צו שיפוטי, לבצע חיפוש על גופו או בכליו של אדם, כאשר מתעורר כלפי אדם חשד סביר. הדברים הובהרו **בהלכת בן חיים** מפי כבוד הנשיאה (בדימ') ביניש:

"סקירת ההוראות השונות הנוגעות לסמכות לערוך חיפוש על גופו של אדם ללא צו שיפוטי מראה כי סמכות זו מותנית בקיומו של חשד סביר לכך שאותו אדם מחזיק בחפץ כלשהו שהחזקתו אסורה או

שהוא מושא לחיפוש על ידי המשטרה. דרישת הסף הראייתית של חשד סביר עוברת, אפוא, כחוט השני בהוראות החקיקה השונות המקנות לשוטר סמכות לערוך חיפוש על גופו של אדם ללא צו שיפוטי (כאשר סעיף 25(1) לפקודת סדר הדין הפלילי קובע מבחן של 'יסוד להניח' לעריכת חיפוש במקום מסוים). מבחן החשד הסביר הוא בעיקרו מבחן אובייקטיבי שבו נדרש בית המשפט להעריך את סבירות שיקול דעתו של השוטר שערך את החיפוש לשם הכרעה בשאלת חוקיות החיפוש. יחד עם זאת, התנאים שבהם יתקיים חשד סביר המצדיק עריכת חיפוש ללא צו שיפוטי אינם ניתנים מטבע הדברים להגדרה ממצה וחד-משמעית. יישומו של מבחן זה מבוסס על נסיבותיו הפרטניות של כל מקרה ומקרה, על המידע שהיה בידי השוטר בעת עריכת החיפוש ואף על ניסיונו ושיקול דעתו המקצועיים של השוטר שערך את החיפוש...

...
נצביע בבחינת למעלה מן הדרוש על מספר אמות מידה שעשויות בנסיבות המתאימות לגבש חשד סביר כלפי אדם מסוים, כנדרש בהתאם להוראות החוק שאזכרו לעיל, **ולהצדיק עריכת חיפוש ללא צו שיפוטי על גופו או בכליו של אותו אדם**. בהקשר זה ניתן להצביע על נסיבות שרק בהצטרפן למכלול יקימו עילת חיפוש ועל נסיבות שבכל אחת מהן יש די כדי להקים חשד סביר. כך, בין היתר, ניתן להצביע על התנהגותו המחשידה של האדם מושא החיפוש הפוטנציאלי, על מידע בדבר ביצוע עבירה במקום בו נמצא אותו אדם או בקרבתו, וזאת בצירוף השעה שבה הוא נמצא באותו מקום. כמו כן, חשד סביר ברמה המצדיקה עריכת חיפוש ללא צו שיפוטי עשוי להתגבש כאשר המשטרה מקבלת מידע אודות תיאורו של אדם החשוד בביצוע עבירה מסוימת או בדבר האזור שבו עשוי להימצא החשוד. בנסיבות כאלה ייתכן כי המידע שהתקבל יקים חשד סביר המצדיק עריכת חיפוש באדם שמאפייניו החיצוניים או מקום הימצאו תואמים את המידע שהתקבל. אמות מידה אלה כמובן שאינן ממצות וניתן להניח שאמות מידה נוספות יוכרו בפסיקת בתי המשפט בבוא העת"

(פסקה 16 לפסק הדין) [ההדגשות הוספו - מ.ב.נ].

כאשר לא מתעורר חשד סביר, רשאי שוטר לבצע חיפוש ללא צו שיפוטי אם ניתנה לכך הסכמתו של האדם שאצלו מבקשים לבצע את החיפוש:

"ככל שהסכמה לביצוע החיפוש עשויה להכשיר את החיפוש בהעדר מקור סמכות אחר, עליה להיות הסכמה מדעת; היינו, הסכמה הניתנת תוך מודעות של האדם מושא החיפוש לזכותו לסרב לביצוע החיפוש, ולכך שהסירוב לא ייזקף לחובתו...."

...
כדי להבטיח שההסכמה לחיפוש היא הסכמת אמת ואינה מבוססת אך על פערי הכוחות הטמונים במפגש בין שוטר לאזרח נדרש השוטר המבקש את הסכמת האזרח לעריכת החיפוש להבהיר לו, כאשר הדבר רלוונטי, כי נתונה לו הזכות לסרב לביצוע החיפוש וכי הסירוב לא יפעל לחובתו. בנסיבות אלה תיחשב הסכמתו של האזרח לביצוע החיפוש להסכמה מדעת שיש בה להכשיר את הפגיעה בזכות החוקתית לפרטיות הכרוכה בביצוע החיפוש. נדגיש עוד שעסקינן במקרים שבהם הסכמת האזרח היא מקור הסמכות היחיד לביצוע החיפוש"

(פסקאות 26 - 27 לפסק הדין)

15. במקרה שלפנינו העידה דיאנה כי התעורר בליבה חשד, נוכח ריח הדלק החריף, נוכח התנהגות הנאשם ונוכח אי התאמת לבושו לתנאי מזג האוויר השוררים (והזעתו). מצאתי את עדותה אמינה, ברורה ועקבית, ולא מצאתי בסיס לטענות ההגנה, שנטענו בשל העדר אזכור ריח הדלק בדוחותיהם של השוטרים אמל ופאדי (רדואן לא כתב דוח פעולה כלל). חשוב לציין, שהנאשם עצמו, בחקירתו הנגדית, הסביר כי נשא ברכבו בקבוק ובו דלק עובר למעצרו, דבר שיכול להסביר את טענתה של דיאנה שהריחה ריח של דלק ברכב, וכך אמר: "במחשבה לאחור, כנראה שהמקום [צ"ל המקור - מ.ב.נ] של הריח הוא מדלק ששימש אותי גם לניסוי וגם לעל האש, שטפטף באוטו כנראה" (פ/686, 28 עד

פ/687, 2). עוד יצוין, כי השוטרים פאדי ואמל לא הצטרפו לדיאנה ולרדואן בתחילת הארוע, ומדוח הפעולה של אמל (ת/121) עולה כי הם הגיעו כשהחיפוש בתא המטען של הרכב כבר היה בעיצומו. ההגנה לא חידדה נושא זה ולא שאלה אותם בחקירותיהם הנגדיות אם ידעו על מה התבסס החשד הסביר לחיפוש, ולפיכך לא ניתן להסיק את המסקנות שההגנה מבקשת להסיק מהעד רישום בנושא זה בדוחות שכתבו. עוד יצוין, כי חרף טענות ההגנה על אי רישום דוח פעולה על ידי רדואן, על אי זימונו כעד תביעה, למרות הצפת הקושי (לטענת ההגנה) בנושא זה (פ/15, 5 ואילך), ולמרות הודעה של הסנגורים כי בכוונתם לזמן את רדואן כעד הגנה (פ/11, 28), הוא לא זומן כעד הגנה.

מסקנתי, אפוא, שהיה בסיס לחשד, מאותם טעמים שדיאנה ציינה, ולכן השוטרים היו מוסמכים לבצע חיפוש במכונית הנאשם, ללא צו חיפוש. לפיכך אין צורך לבדוק את שאלת מתן הסכמה מצד הנאשם.

16. עם זאת, ולמעלה מהצורך, אתייחס לטענת ההגנה בסיכומיה, כי הנאשם סירב לחיפוש ולא נתן הסכמתו^[3]. הנאשם בעדותו הראשית בבית המשפט התייחס לחיפוש ברכב. לדבריו, השוטר אמר לו לעמוד בצד, כי הוא מתכוון לעשות חיפוש ברכב. הנאשם עשה כדבריו. בהמשך אמר לו השוטר שהוא רוצה לבצע עליו חיפוש בלי בגדים, "אני התנגדתי, אמרתי לו שאני לא מסכים, שזה מבייש אותי. הוא אמר שאני חייב. כאשר המשכתי לא להסכים, הוא קרא לעוד שני שוטרים... " (פ/599, 29 עד פ/600, 6). כפי שניתן לראות, הנאשם ציין שהתנגד לחיפוש הגופני בעירום, אך לא טען שהתנגד לחיפוש ברכב. הוא אמנם לא העיד שהוסברה לו זכותו לסרב לחיפוש, אך גם לא העיד ההיפך, וכאמור - לא טען שהתנגד. מובן שהעדר התנגדות, כשלעצמה, לא די בה כדי לבסס הסכמה מדעת, כפי שהוסבר היטב בהלכת **בן חיים** המצוטטת לעיל, וחייב להינתן לחשוד הסבר על זכותו לסרב, אלא שכאן עומד לפנינו דוח הפעולה של דיאנה, שכתבה בפירוש שהוסברה לנאשם זכותו לסרב לחיפוש, וכי הסירוב לא ייזקף לחובתו. חשוב לחזור ולציין, כי בעדותו של הנאשם הוא לא טען את שטענת ההגנה בסיכומים, שהדברים שרשמה דיאנה בדוח הפעולה בעניין זה אינם אמת, וכי חרף הכתוב בדוח הפעולה, לא נתבקשה הסכמתו או לא נמסרה לו זכותו לסרב. סנגוריו גם לא שאלו אותו על כך באופן פרטני, למרות שבחקירה הראשית נשאל מספר שאלות על נסיבות החיפוש ברכב (למשל - פ/602, 18 - 21; פ/602, 26 ואילך; פ/607, 25 ואילך). לפיכך, גם בנקודה זו לא מצאתי בסיס לפקפוקי ההגנה באמינות דוח הפעולה של דיאנה, ואני קובעת שלמעלה מהצורך, נתבקשה הסכמת הנאשם, נמסרו לו זכויותיו, והוא הסכים לחיפוש ברכבו.

מכאן, שכל ממצאי החיפוש בכלי הרכב (ת/4 ו-ת/11) נתפסו כדוין, והם קבילים כראיות. יצוין, כי בעדותו בבית המשפט, הנאשם גם אישר שכל מה שהוצג לו בצילומי התפיסה, הוא אכן שלו (פ/688, 9 עד פ/689, 28 ו-פ/692, 1 עד פ/693, 7).

מדובר בפריטים המפורטים בסעיף 5.1 לכתב האישום, ובהם:

- ° 4 חבילות זיקוקי soral;
- ° צינור מתכת סגור באמצעות פקקים תואמים;
- ° סרטים דביקים ("איזולירבנד");
- ° קופסא (של קוטג') ובה 22 חזיזי חיכוך וכן תערובת נפץ במשקל של 8.2 גרם, שהם תערובת נפץ

עמוד 8

פירוטכנית;

- ° קופסת פילם שחורה ובה ראשי גפרורים מפורקים (קצוצים), שהם תערובת נפץ פירוטכנית;
- ° מוליכים חשמליים;
- ° סוללה 9 וולט;
- ° מצית גז;
- ° בית סוללות ומחבר סוללות 9 וולט;
- ° אטבי כביסה;
- ° מקל שעליו מלופף חוט מתכת;
- ° קופסאות גפרורים מסוגים שונים, בהם קופסת "גפרורים ארוכים מאד";
- ° חבילת חזיזי חיכוך corsair;
- ° 7 זיקוקי נר עוגה;
- ° נייר אלומיניום;
- ° כלי עבודה שונים, ובהם: מלקחיים, מברגים, קטר, סכין יפנית ופְּלִיירִים (מְלַקְחָתוֹת).

החיפוש בדירת אימו של הנאשם

17. בהמשך לממצאי החיפוש במכונית נלקח הנאשם לתחנת המשטרה לתשאול, ונעצר. השוטר **רס"מ סלים עבד אל האדי** שימש בליל האָרוּע חוקר תורן בתחנת נתניה. הוא ערך דוחות פעולה, צילם בתחנה את המוצגים שנתפסו ברכב הנאשם (**ת/8 - ת/11**) והעיד בבית המשפט (פ/89 עד פ/97). לדבריו, ניסה לתשאל את הנאשם כדי לברר היכן הוא גר, אך הנאשם סירב לענות.

רס"ל פאדי, שהצטרף - כאמור - לאָרוּע עוד בשלב החיפוש במכונית, נסע עם הנאשם במכוניתו של הנאשם, מהמקום שנעצר הרכב, לתחנת המשטרה. בעת ההגעה לתחנה, פאדי והנאשם נעלו את מכוניתו ופאדי לקח מהנאשם צרור מפתחות, שעליו היו מפתחות הרכב ומפתחות של בית (מזכר על התפיסה סומן **ת/78**). עדותו של פאדי תלחמי - (פ/423 עד פ/437). פאדי זכר שתחילה הייתה סברה שהנאשם מתגורר ברחוב סמילנסקי בנתניה, אך כאשר ניגשו לשם הבינו שאין שם כלל בתי מגורים ואז פאדי תלחמי ואמל פחר דין קיבלו הוראה ממפקד התחנה (שאת שמו לא זכר) לצאת לחיפוש בבית האם. גם אמל בדוח הפעולה **ת/121** התייחס לכך שפנו לכתובת בסמילנסקי 8, אך לא הצליחו להיכנס לבניין, ואז נסעו לחיפוש בדירת האם ברחוב הגליל.

אחד השוטרים שהשתתף בחיפוש בבית האם היה **רס"ל ניר זרביב**. הוא העיד כי נסע לחיפוש ביחד עם קצין אח"מ **ערן נוישול** ולשאלת הסנגור האם נוישול סיפר לו בדרך במה מדובר השיב בחיוב ופירט: "שנתפס חשוד בלילה,

ברכב, כשהוא עם מעיל ומזיע ויש לו מוצגים בתא המטען, שיכולים לשמש על פי החשד להרכבת מטען חבלה, סיפר לי שכבר החבלנים נמצאים בבית הוריו, הם מבצעים חיפוש, ושהוא לא מוסר פרטים ואפילו לא איפה הוא גר" (פ/582, 22 - 24).

18. בחיפוש בבית האם, ברחוב הגליל 36 בנתניה, השתתפו מספר שוטרים וחבלנים. **פאדי תלחמי, ואמל פחר דין** (דוח פעולה **ת/121**) הגיעו ראשונים. הם הזמינו חבלנים ובהמשך הגיעו, בין היתר, החבלן **יונה שמעוני** (שערך דוח פעולה **ת/75** והעיד - פ/385 עד פ/405), ראש מעבדת החבלה **ערן סלמון**, שתפס בחדרו של הנאשם פריטים שונים (בקבוקוני אצטון, צנצנת זכוכית ובה כדורי חומר וגבישים לבנים, שפורפרות של חומרים דבקים, רכיבים אלקטרוניים ונוריות חשמליות, קרטון נייר ועליו סרט דביק, ועוד). כמו כן תפס סלמון בגרם המדרגות שסמוך מעל דירת האם נרתיק עור ובו מוליכים חשמליים כרוכים בסרט דביק, הנראים כ-8 יזמים מאולתרים, ושני זיקוקין.

בחיפוש נכח גם מפקד היחידה ללוחמה בפשיעה במשטרת נתניה (יל"פ) **שי עדרי** (שלא נטל חלק פיזי בחיפוש). לחיפוש הצטרפו, כאמור, גם **זרביב ונוישול**. זרביב תפס, בהנחיית נוישול, מספר התקני דיסק און קי, דיסקים של די.וי.די, כונן מחשב קשיח, שני מחשבים ניידים שחורים, ועוד.

פאדי ציין בעדותו כי בתחילה רק הוא ואמל נשלחו לבית האם. הם דפקו בדלת ושאלו את האם אם לנאשם יש שם חדר. היא השיבה שיש לו שם חדר, שאף אחד לא נכנס אליו. השוטרים ביקשו להיכנס, כביכול כדי לראות שהנאשם לא שם. כאשר נכנסו לחדרו, הם נתקלו - כדברי פאדי - ב"כל מיני דברים שהעלו חשד", ולכן הזמינו צוות חבלנים. יצוין כי בהגיעם, השוטרים השתמשו בתחבולה ואמרו לאם תחילה שרכבו של הנאשם חוסם כניסה לבניין ועל כן הם מחפשים אחריו. בהמשך אמרו לה שהם רוצים לבדוק אם הוא בבית (אף שידעו שהוא עצור בתחנה). פאדי טען שהסיבה לכך הייתה שרצה להרגיע את האם, שהייתה בהיסטריה ושאלה אם בנה מת, וכן שנאלצו להגיד לאם כך "בשל חומרת המצב, רגישות העניין וחשד שיהיו העלמות ראיות במקום". הוא הוסיף שהם לא ידעו עד כמה בני הבית האחרים מעורבים עם הנאשם והיה חשש שמי מאנשי הבית האחרים יזרוק דברים מהחלונות או ינסה להעלים ראיות (פ/431, 8 עד פ/432, 10). הם לא אמרו לאם שבכוונתם לבצע חיפוש. פאדי ציין עוד, שכאשר נכנס לחדרו של הנאשם ראה שם אצטון, גלון של שמן ועוד חומרים דליקים. השוטרים נשלחו לחפש חומרים הקשורים לחבלה, או להכנת מטענים, ופאדי, מתוקף עברו הכולל שמונה שנים בחיל הנדסה קרבית, ידע שחומרים דליקים אלה, כשהם מעורבבים עם הדברים המתאימים, יכולים לשמש להכנת מטעני תבערה. מכל מקום - פאדי ואמל לא נגעו בדבר והמתינו לאנשי החבלה שיגיעו. אמל ציין בדוח הפעולה **ת/121**, לגבי החיפוש בבית האם, כי בהגיעם לדירה הם ביקשו להיכנס, האם הסכימה. הם שאלו את האמא היכן מתגורר הנאשם והיא השיבה שאינה יודעת, ושאלה מה יש לו. השוטרים אמרו לה שהכל בסדר, והם רק רוצים לדעת היכן הוא גר. האם אמרה שתלך להסתכל אם הוא בחדרו. השוטרים ניגשו איתה לחדר, ביקשו רשותה לערוך חיפוש בחדר והיא הסכימה. בחדר מצאו כל מיני חוטי חשמל, בקבוקים של אצטון, מדלל וצנצנת עם כדורים של נפטלין מעורבבים עם חומר. למקום זומן חבלן, שהבחין בכל הדברים והזמין מעבדת חבלה להמשך טיפול. אמל הדגיש בדוח שהאם לא התנגדה לחיפוש ואמרה לשוטרים שיגידו מה הם צריכים והיא תסייע. בחיפוש נכחו גם ילדיה הנוספים (איילת אלפרט ואחיה ג'רבי, אחותו ואחיו של הנאשם - מ.ב.נ.).

הודעתה של אחותו של הנאשם, **אילת אלפרט** הוגשה חלף חקירה ראשית (**ת/2**) והיא נחקרה בחקירה נגדית

(פ/41, 11 עד פ/45, 9). היא העידה לגבי החיפוש, שנערך כאשר הייתה בבית, שלא הוצג להם צו חיפוש, למרות שאימה ביקשה זאת. היא ציינה שהם היו בבית, אך לא בחדר שבו בוצע החיפוש. השוטרים אמרו להם לא להיכנס לחדר, ואחר כך לחדר המדרגות. לא הסבירו להם שהם יכולים לסרב לחיפוש ואמרו להם שאסור להם להיות נוכחים (פ/41, 24 עד פ/42, 5 ו-פ/44, 14 עד 27). דברים דומים העיד גם **אחיה ג'רבי**, אחיו של הנאשם. הוא אומנם התעורר לאחר שהשוטרים כבר נכנסו, אך לענין הנוכחות בחיפוש ציין שהשוטרים לא נתנו להם להימצא בחדר שבו נערך החיפוש, והם היו "בשאר הבית" (פ/36, 14 ואילך) (הודעתו **ת/1** הוגשה חלף חקירה ראשית והוא נחקר בחקירה נגדית: פ/34, 5 עד פ/40, 20).

ערן סלמון העיד כי כאשר נתפסים בחיפוש מוצגים שעלולה להיות טמונה בהם סכנה לאחרים, הרי שמסמכותו למדר את כלל הנוכחים מממצאי החיפוש והוא מרחיק, על פי שיקול דעתו, אנשים ומטפל במוצגים בהתאם (פ/351, 17 - 23).

19. ההגנה טענה שהחיפוש בבית האם לא היה חוקי ממספר סיבות: תחילה, שיקרו השוטרים לאימו של הנאשם ואמרו לה שרכבו של הנאשם חוסם כניסה לבנין. לאחר מכן נכנסו לדירה מבלי לומר לאם שבכוונתם לבצע חיפוש. הם הרחיקו את בני הבית ולא אפשרו להם להיות נוכחים. טענת מומחה החבלה על אודות סכנה לנוכחים אינה אמת, שכן בתחילה נשלחו לדירה שני שוטרים שאינם חבלנים. מכל אלה עולה שהחיפוש לא היה חוקי, לא נתבקשה הסכמת בעלת הדירה, לא אפשרו נוכחותה בחיפוש ולא הוסברה לה זכותה לסרב לחיפוש, מבלי שהדבר יזקק לחובתה.

משיש להגיע למסקנה שהחיפוש בבית אימו של הנאשם היה לא חוקי, יש לפסול את הראיות שהושגו באמצעותו, שלא כדין (**הלכת בן חיים**, פסקה 34 ו-ע"פ 5121/98 **יששכרוב נ' התצ"ר** [4.5.06]). ההגנה ממשיכה ומפרטת מהם השיקולים שעל בית המשפט לשקול בבואו להחליט אם אכן לפסול ראיות שהושגו שלא כדין^[4], אך תחילה יש להכריע בטענה האמנם עסקינן בחיפוש שנעשה שלא כדין.

הכרעה בנושא החיפוש בדירת אימו של הנאשם, ברחוב הגליל 36 בנתניה

20. הפריטים שנמצאו ברכבו של הנאשם די היה בהם כדי לעורר חשד, שהצדיק המשך התחקות אחר רקעו ומעשיו. נוסף על כך, במענה לשאלות השוטרים בתחילת הדרך באשר להמצאות הפריטים אצלו, מיאן הנאשם לתת הסברים כלשהם, דבר שהגביר את החשד. כך, דיאנה ציינה בדוח הפעולה **ת/3** שרדואן שאל את הנאשם למה הוא מחזיק ברכבו את הציוד שאותו מצאו, והנאשם שתק, הסתכל לצדדים, לא שיתף פעולה, לא מסר את מקום מגוריו, ולא מסר מה הוא עשה במקום שבו נמצא, בשעה שבה נמצא שם. אמל ב-**ת/121** ציין שהנאשם נשאל במהלך החיפוש ברכב מה עושה אצלו הציוד שנמצא, והוא לא ענה על השאלה. דברים אלה לא נסתרו על ידי הנאשם, אשר תיאר את החיפוש ברכב ואת הבאתו לתחנה, מספר פעמים בעדותו בבית המשפט (פ/600, 1 ואילך; פ/602, 17 ואילך; פ/607, 18 ואילך; פ/608, 32 ואילך). לפיכך, מצאתי לתת אמון מלא בדוחות השוטרים בנקודה זו.

על אלה יש להוסיף את העובדה שהנאשם ניסה, כפי שכבר צוין, להסתיר מהחוקרים את מקום מגוריו, דבר שהיה בו כדי להגביר את החשד כלפיו (ר' למשל עדות **ערן סלמון**, פ/320, 8). בעדותו הראשית של הנאשם בבית המשפט

אמר לו הסנגור שטענת המאשימה, שלפיה לא אמר לחוקרים היכן הוא גר, אינה נכונה, שכן אמר להם שהוא גר אצל הוריו, אצל אמא שלו. בהמשך לדברים אלה, שאל הסנגור את הנאשם היכן גר עובר למעצרו ולמה התכוון "אצל אמא". הנאשם השיב שאמר לחוקרים שהוא גר אצל הוריו, משום שלא רצה לסכן את מקום העבודה שלו (פ/608, 12 ואילך). בחקירתו הנגדית אישר לב"כ המאשימה, שמבחינתו הוא גר בכפר שפיה (ואת הכתובת הזו לא רצה למסור מחשש שייפגע מקום עבודתו), והוא לא באמת החשיב את בית אימו כמקום שהוא גר בו. הוא לא זכר אם לא אמר אמת לחוקרים, "אבל גם אם זה נעשה, אז יש לזה סיבה" (פ/641, 2 ואילך). בהמשך נתן הסברים נוספים מדוע לא מסר לחוקרים את כתובת מגוריו (פ/643, 24 ואילך), אך מהראיות עולה שאלה אכן היו פני הדברים: הנאשם לא מסר לחוקרים את כתובת מגוריו. מכאן, שטענת החוקרים שהנאשם לא אמר להם אמת על אודות מקום מגוריו היא נכונה ומדויקת, וכאמור - הסתרה זו, בתוספת לכל מה שהצטבר בידי המשטרה עד אותו רגע, הקימה חשד ממשי, שהצדיק ביצוע חיפוש ללא צו, בכל מקום שהשוטרים חשדו שהנאשם מתגורר. בית האם הוא אחד מהמקומות הללו.

החוקרים לא היו זקוקים, אפוא, להסכמת אימו של הנאשם לערוך חיפוש בדירתה, ששם אמר הנאשם לחוקרים, בשלב מסוים, שהוא גר, ומבחיני **הלכת בן חיים** בנושא מתן הסכמה מדעת אינם רלוונטיים. משכך, העובדה שהשוטרים השתמשו בתחבולה כדי לגרום לאימו של הנאשם לפתוח את הדלת ולאפשר להם להכנס, אין לה נפקות במישור של חוקיות החיפוש. כאשר התנהלותו של הנאשם הייתה כה מחשידה, כאשר הוא לא תרם לחוקרים כל מידע על אודות משפחתו וכאשר הפריטים שנתפסו ברכבו עוררו חשד לכך שהוא עוסק בחומרי חבלה, השימוש של החוקרים בתחבולה כדי לגרום לאימו של הנאשם להכניסם לדירה ללא התנגדות - אינה פסולה. כפי שהעיד פאדי, לשוטרים לא הייתה ידועה מידת המעורבות של מי מבני הבית עם הנאשם, והם חששו משיבוש (זריקת ראיות מהחלון, למשל). בדיעבד, לאחר שנחשפו השוטרים והחבלנים לבני הבית, נוכחו לדעת שמדובר באנשים נורמטיביים (דבר שהגביר את סימני השאלה לגבי הנאשם עצמו, כפי שהעיד **ערן סלמון**), אך כאמור - מידע זה הפך נחלת השוטרים רק בדיעבד.

אשר לאי מתן זכות לבני הבית להיות נוכחים בזמן החיפוש: תחילה יצוין שהנאשם אישר כי כל מה שנתפס, אכן היה בחדרו או בחדר המדרגות, ושייך לו (פ/604, 3 עד 11 ו-29 עד 30). אין, אם כן, כל חשש שמא היעדר נוכחות של מי מבני הבית נוצל לרעה.

השוטר **זרביב** העיד על סמך דוח פעולה ודוח החיפוש שערך (**ת/122** ו-**ת/123**), שבחיפוש נכחו אחותו של הנאשם, אילת אלפרט, אחיו, אחיה ג'רבי, ואימו של הנאשם, תמר (פ/574, 10 ואילך וכן פ/585, 2). דומני, נוכח עדויותיהם של **אילת אלפרט** (אחותו של הנאשם) ו**אחיה ג'רבי** (אחיו של הנאשם), שנתתי בהן אמון מלא, כי נכון יותר לומר ששלושת האנשים שזרביב הצביע עליהם כנוכחים בחיפוש, היו נוכחים בבית, אך לא בחדר של הנאשם ובחדר המדרגות, שם בוצעו החיפושים.

סעיף 26 **לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש]**, **התשכ"ט-1969**, קובע את הנוהל בעת עריכת חיפוש. סעיף 26(א) קובע שחיפוש, בין על פי צו ובין שלא על פי צו, ייערך בפני שני עדים שאינם שוטרים, אך ס"ק (1) קובע שניתן לחרוג מעניין זה אם "לא ניתן בנסיבות העניין ובגלל דחיפותו לערכו כאמור". במקרה שלפנינו, כאשר, על סמך מה שכבר נתפס, החשד היה שלנאשם מעבדת חבלה או חומרי חבלה בביתו, מקובל עלי ההסבר של **ערן סלמון** שלפיו סבר כי עשויה להיות סכנה לנוכחים ולכן הרחיק את בני הבית. לדעתי, הסבר זה נכנס בגדר "נסיבות

העניין", שיכולות להצדיק ביצוע החיפוש ללא עדים שאינם שוטרים. על כך שראו בזירה מקום מסוכן העיד גם **זרביב**, שהבהיר שבשל סיבה זו הובהלו לשם חבלנים עוד לפני 8:00 בבוקר, ורק לאחר שהם אישרו שהמקום מנוטרל, הגיע חוקר למקום (פ/583, 1 ואילך).

21. נוכח דברים אלה, אני קובעת שהחיפוש בדירת האם נעשה באופן חוקי, ועל כן הפריטים שנמצאו שם קבילים כראיות. ואלה הם:

- ° נרתיק עור ובו מוליכים חשמליים כרוכים בסרט דביק הנראים כ-8 יזמים, ו-2 זיקוקים;
- ° שני בקבוקונים ריקים של אצטון ובקבוקון אצטון נוסף, ובו חומר שמנוני חום;
- ° צנצנת זכוכית ובה כדורי חומר וגבישים לבנים;
- ° שתי שפורפרות דבקים;
- ° מוליכים חשמליים;
- ° מיכל פלסטיק ובו אמצעי אופטי;
- ° טלפון סלולרי מפורק;
- ° רכיבים אלקטרוניים ונוריות חשמליות;
- ° קרטון וניר עליו סרט דביק.

החיפוש בדירת הנאשם בכפר שפיה

22. כאמור, אין להגנה טענה בדבר חוקיות החיפוש בדירה בשפיה, ועל כן אסתפק בתיאור קצר של החיפוש ומה שנתפס בדירה.

23. השוטר **רס"ר יוסף מגזל** נשלח לרחוב סמילנסקי 8 בנתניה, ביחד עם חבלן משטרה **חנוך יוסף**, לתיבת דואר שאותרה כשייכת לנאשם. הוא רשם דוח פעולה (**ת/6**) והעיד (פ/76 עד פ/85) שקיבל צרור מפתחות מהמשמרת לפניו, הוא מסר את הצרור לחבלן וזה האחרון פתח את תיבת הדואר. נמצאו בה שלושה מכתבים, שאותם העביר מגזל לחקירות. באמצעות אחד מהמכתבים הצליח **פקד אריאל כהן** לגלות שהנאשם עובד בכפר הנוער מאיר שפיה, ומכאן נולדה ההוראה לבצע חיפוש גם שם.

כפי שצוין לעיל, ועל כך העיד גם כהן, הנאשם עצמו סירב לחשוף את מקום עבודתו ומגוריו בשפיה (פ/510, 18 - 23). לכפר שפיה הגיעו החוקרים, כאמור, בעקבות מכתב שהוצא מתיבת הדואר ברחוב סמילנסקי. על ביצוע האיתור העיד **אריאל כהן**, שכתב את **ת/97**, המתאר את פעולת האיתור. בהמשך לכך, ביום 29.4.16, שוחח כהן עם רכז בכפר הנוער בשם בוריס, שאישר שהנאשם אכן מדריך בכפר. בוריס מסר לכהן מספר טלפון של המנהל, רביד, שאישר בשיחה טלפונית שהנאשם אכן מתגורר בכפר. כהן אמר לרביד שהוא מעוניין להגיע לבצע שם חיפוש, ומאחר שיש סכנה,

אל לאיש להכנס לכתובת (ת/98).

די היה בשילוב של כל מה שנתפס ברכבו של הנאשם ובבית אימו, עם סירובו של הנאשם לחשוף את מקום מגוריו ומקום עבודתו, כדי לבסס חשד סביר, שהצדיק ביצוע חיפוש ללא צו וללא צורך בהסכמה. על כן צדקה ההגנה שלא תקפה את חוקיות החיפוש בדירה בשפיה בשל היעדר צו חיפוש או הסכמה.

24. על החיפוש בדירת הנאשם בכפר שפיה פיקד קצין המודיעין **שי עדרי**. כך העידו הוא עצמו (פ/480, 5 ואילך; פ/490, 26), והשוטר **סלבה שטוקמן** (דוח פעולה **ת/7**, פ/86 עד פ/88), שהשתתף אף הוא בחיפוש. עדרי העיד כי הם לא נדרשו לאישור על מנת להכנס לדירה. באותו חיפוש השתתף גם חבלן **זיו אלסנר** (דוח פעולה **ת/41**, פ/505 עד פ/506), הקצין **עודד שוורץ**, ועוד. **עדרי** העיד כי למיטב זכרונו, לצורך הכניסה לדירת הנאשם השתמשו במפתח שנמצא ברשות הנאשם עת נעצר. החבלנים נכנסו לדירה ראשונים, נוכח החשש מפני מה שעשוי להמצא בדירה, וכל דיירי הבניין והשוטרים הורחקו מהמקום. רק לאחר קבלת אישור מהחבלנים נכנסו האחרים.

בחיפוש בשפיה נמצא שרשיר התחמושת מושא כתב האישום, וכן מחשב ניח (ללא דלת צד), שעל תפיסתו העיד **שטוקמן**. המחשב הועבר לחוקר **אסף מיימון**, שחקר את הנאשם ביום 29.4.16. מיימון הציג את המחשב בפני הנאשם בחקירתו וביקש תגובתו, אך הנאשם בחר לשמור על זכות שתיקה לאורך כל אותה חקירה. למחשב זה בוצעה חדירה, בהתאם לצו חדירה למחשב, על ידי חוקר מחשבים מיומן, **צחי טלמור**, שהעיד בבית המשפט והגיש ממצאיו ודיסק ובו סרטון שמצא (פ/118 עד פ/131 ו-**ת/16** - **ת/20**). טלמור משמש חוקר ביחידת חקירות מחשב ביחידת ההונאה. הוא מצא שנערכו במחשב הזה חיפושי אינטרנט על אודות "לבנת חבלה" ו"מטען צינור", וזאת ביום 15.2.16. עוד מצא שהייתה במחשב זה, ביום 30.3.16, כניסה לסרטון ב-youtube, המסביר כיצד מכינים נפץ אלקטרוני (How to make an electronic detonator). עוד ציין כי ביום 15.2.16 נערך במחשב חיפוש לגבי "black powder v. match heads".

25. כאמור, לא נשמעה טענה נגד החיפוש בשפיה והממצאים שנתפסו כמפורט לעיל קבילים כראיות במשפט.

טיבו של "המתקן בחורשה"

26. תחילה יש לדון בשאלה העובדתית האם - כטענת התביעה - המתקן בחורשה היה "נשק", כהגדרתו בחוק. בהמשך לכך יהיה מקום לדון ביסוד הנפשי שמתוכו הרכיב הנאשם את המתקן והניחו בחורשה שבה נמצא.

27. שני הצדדים נעזרו במומחים, שהגישו חוות דעת. מומחה התביעה, **אורן בירנבאום**, הגיע למסקנה שעסקין במטען תבערה, ולפיכך ב"נשק", כהגדרתו בסעיף 144(ג)(2) לחוק, קרי: כלי שסוגל לפלוט חומר הנועד להזיק לאדם. מומחה ההגנה, **שרון יוסף**, הגיע למסקנה ש"ההתקן האמור אינו מהווה סכנה ישירה ומיידית כלשהיא לבני אדם לאור הרכבו ומאפייני פעולתו". כל צד מבקש שאמץ את מסקנות המומחים מטעמו.

ראיות התביעה

28. על מציאת המתקן בחורשה העיד רב פקד **שי עדרי**, שרשם דוח פעולה (**ת/90**). הוא ציין שהמתקן נמצא באזור התעשייה של נתניה, בחורשה הסמוכה לרחוב האומנות 12^[5]. ראש משמרת צוות סיור הוא ש"פתח את האָרוע" והזעיק למקום כוחות רלוונטיים, לרבות חבלן. החבלן שטיפל במתקן בחורשה היה **יצחק עמרני**, שהגיש דוחות פעולה שכתב (**ת/76** ו-**ת/77**), והעיד בבית המשפט (פ/406 עד פ/411). העד ציין כי החפץ שבו נקרא לטפל "נמצא בין השיחים והעצים, בתוך שקית ניילון, שני בקבוקים עם חומר נוזלי מחוברים עם איזולירבנד שחור, ומעליהם שעון ודו גידי יוצא מהשעון מחובר לקופסאת גפרורים" (**ת/76**). הוא ניטרל את המתקן באמצעות הרובוט של מערך החבלה, שאותו הפעיל מתוך הרכב. יצוין כי ברגיל, מצולמת עבודתו של הרובוט בסרטון, אלא שכאן בשל תקלה, ההסרטה לא עבדה. עם זאת חשוב להוסיף, כי גם כאשר מופק סרטון, התביעה מבקשת לחסותו בתעודת חסיון ואופן פעולת הרובוט נתון, כדבר שבשגרה, לחסיון. במהלך עבודת החבלן הגיעו לזירה שוטרים נוספים, ביניהם מומחה החבלה **אורן בירנבאום** (פ/408, 27 - 30). בירנבאום העיד שהחורשה שבה נמצא המתקן נמצאת באזור תעשייה, בקצה של רחוב, שבו יש מבני תעשייה. זו חורשה מבודדת, המרוחקת עשרות מטרים מהבניין שברחוב האומנות 9 (פ/210 מ-5.1.17, 18 ואילך).

29. עדותו של בירנבאום היא העדות המרכזית לעניין המתקן בחורשה. הוא הגיש חוות דעתו, מיום 18.5.16, שסומנה **ת/24**^[6] וכן מוצגים שקשורים במתקן זה (**ת/25** עד **ת/33**). הוא נקרא לאָרוע עם מציאת המתקן, ב-6.5.16 בשעות הערב וראה את המתקן רק אחרי שנוטרל (**ת/25** ו-פ/179, 12 - 13). עובדה זו הכתיבה חלק נכבד מחוות הדעת, שכן בירנבאום לא רצה לעסוק בניחושים לגבי נתונים שלא היו בידיו, ועל כן נהג בצורה שמרנית במתן חוות הדעת. כדבריו:

"יותר נכון מבחינתי לכתוב את חוות הדעת כמו שכתבתי כי בסופו של דבר זה מטען תבערה ואני הסייגים שלי לבדיקה היא לפי מה שאני רואה. אני לא יודע את המצב, לא יודע את כמות הדלק, את הצמידות של הגפרור לבקבוק ולא יודע את התפקיד של הזיקוק שנמצא שם ואם הוא צמוד או לא או בוער או לא, אין לי את הנתונים כי הגעתי אחרי הנטרול האלים של המטען, אין לי תמונה של מטען התבערה שהוא שלם ומורכב. יש מלא אופציות וזה לא יהיה רלוונטי מבחינתי לבחור את אחת האופציות ולבחון אותה. בסופו של דבר זה מטען תבערה ולגבי היכולת שלו לפעול אני כותב את הסייגים שלי, אני לא אמצא ניסויים על סמך דברים שהם לא רלוונטיים או שאני לא יודע אותם"

(פ/226 מיום 5.1.17, 23 - 30. וראו גם פ/213 מיום 5.1.17, 23 - 28).

בירנבאום רשם את הממצאים שתפס בדוח התפיסה והסימון **ת/25**:

° 2 בקבוקי פלסטיק, כל אחד של 1.5 ליטר, סביבם כרוך סרט דביק בצבע שחור. באחד הבקבוקים, שנשאר שלם בעת טיפול החבלן נותרו שאריות נוזל, חומר דליק המריח כבנזין [מופיעים בתצלום מספר 3 בחוות הדעת ובצילומים רבים בדיסק **ת/35**, לרבות צילום 7071 בתיקיית "זירה" וצילומים 4713 - 4718 בתיקיית "מוצגים"]. הבקבוקים עצמם הוגשו (בתוך שקית שקופה) וסומנו **ת/26**;

° שעון מעורר עגול בצבע כתום, מחובר אליו בית סוללות (4) 1.5 וולט, יוצא ממנו מוליך דו-גידי בצבע ירוק, סביב כרוך סרט דביק שחור, השעון הועבר לחבלה כפר סבא, שם שוקף [מוצג **ת/29**, תצלומים 4, 6, 7, 8 בחוות הדעת, וצילומים 4720, 4726 ו-4745 בדיסק **ת/35**, תיקיית "מוצגים" וצילום 7068 בתיקיית "זירה"];

° פיסות קופסת קרטון גפרורים [מוצג **ת/30**; צילומים 4853 - 4856 בדיסק **ת/35**, תיקיית "מוצגים"];

- ° 2 שקיות ניילון [ת/31 וצילומים 4860 עד 4862 בדיסק ת/35, תיקיית "מוצגים"];
- ° זיקוק הדלקה (ניצוצות יום הולדת) [תצלום 14 בחוות הדעת, מוצג ת/32 וצילומים 4863 עד 4865 בדיסק ת/35, תיקיית "מוצגים"];
- ° זוג מוליכים חשמליים בצבע ירוק, אשר הקצוות שלהם חשופים - נראה כיזם מאולתר [תצלום 9 בחוות הדעת וצילומים 4831 - 8832 בדיסק ת/35, תיקיית "מוצגים", וכן מוצג ת/33].

בירנבאום גם העיד על הגעתו לזירה ועל כל המוצגים שתפס (פ/164 עד פ/182 מ-1.12.16). הוא הסביר, כפי שצוין לעיל, כי לגבי חלק ממרכיבי המטען לא יכול היה לדעת מה היה מצבם עובר לנטרול האלים שבוצע, ולכן נמנע ממתן פרשנויות לגביהם (כגון הזיקוק, שלא ידע מה היה המרחק שלו מהיזם ולכן לא כלל אותו כרכיב מגביר בעירה, ולא תיאר את תפקידו במטען, אלא הסתפק בציון נוכחותו בקרבת היזם המאולתר (ת/42, סעיף 2(ו) ו-פ/242 מ-5.1.17, 6 - 10)).

בשורה התחתונה של חוות דעתו ציין בירנבאום: "**בכוחו של מטען תבערה מאולתר זה לגרום לבעירה בכפוף לתקינות, חיבור נכון וזיקה בין מרכיבי מטען התבערה**" (סעיף 3 לחוות הדעת). הוא הסביר כיצד המרכיבים היו אמורים להתחבר ולפעול, בזהירות המתבקשת מכך שלא ראה את המטען מורכב. הדברים מובאים בתמצית בחוות הדעת, וביתר הרחבה בעדותו, כפי שאפרט להלן.

בירנבאום הסביר באופן כללי את צורת פעולתו של המטען:

"לגבי כלל המרכיבים שאני מפרט בסעיפים 2' עד 2'ה הם כלל מרכיבי מטען התעברה [כך במקור - מ.ב.נ]. הבקבוקים מכילים את הדלק, החומר הדליק, מערכת ההצתה אמורה להדליק את הגפרור בתום זמן הצלצול או מתי שיכוונו אותו לצלצל. יזם ההצתה הוא גפרור שעשו לו הסבה כדי להדליק אותו בצורה חשמלית. מקור המתח הוא הסוללות שמספקות את החשמל, את הזרם החשמלי לאותו יזם כדי שהוא יוצת בסופו של דבר. הדלק בתוך הבקבוקים בכמות לא ידועה כי איני יודע, אבל הכול היה שם ריח של דלק, גם המוצגים היו ספוגים בדלק, מה שהצלתי הצלתי שזה שני בקבוקונים. שני הבקבוקים היו מאוגדים ביחד לסרט דביק, הסרט הדביק החזיק את אותו יזם הצתה מאולתר בצמוד לבקבוקים, גם זיקוק הניצוצות היה מאוגד עם הסרט הדביק. הוא לא היה צמוד ליזם, אבל אני אין לי תמונה של מטן [כך במקור - מ.ב.נ] התעברה [כך במקור - מ.ב.נ] הזה לפני הנטרול, פעולת הנטרול היא פעולה אלימה ומכיוון שהזיקוק הזה היה רחוק מהיזם ולא בצמידות ולא במגע, סביר להניח שבמצב הזה שאני מצאתי אותו הוא לא היה משפיע שם על הגפרור או על המשך הבערה או היה שותף לבערה עצמה. אני לא יודע מה מצבו של הזיקוק הזה לפני כן, אני מצין עובדה. אני סובר שהוא לא היה סתם שם. בראיה המקצועית שלי אין לו מה לעשות שם אלא כדי שהוא ידלק ביחד עם הגפרור והבערה תהיה יותר מתמשכת ואז זה כנראה יבקע את הבקבוק. איני יכול לומר זאת ולכן איני כותב זאת בחווה"ד אבל עובדתית הוא היה רחוק מהיזם ובגלל זה אני לא מתייחס לזה ככזה שיגביר את הבערה או יגרום לבערה מתמשכת יותר. אבל אני מצין אותו"

(פ/234 מ-8.12.16, 2 - 17).

מחוות הדעת עולה שבירנבאום התייחס להרכב מטען התבערה ככולל **מטען עיקרי** (שני בקבוקי הפלסטיק, מודבקים בסרט דביק שחור, ובהם חומר דליק), **חומר עיקרי** (הבנזין שהיה בבקבוק), **מערכת הצתה** (שעון מחובר לבית סוללות חיצוני המכיל 4 סוללות 1.5 וולט כל אחת, וממנו יוצא מוליך דו-גידי בצבע ירוק-שחור, שמתחבר ליזם

מאולתר), **יזם הצתה** (אותו מוליך דו-גידי בצבע ירוק-שחור בעל קצוות חשופים וביניהם מחבר חוט להט מאולתר בצבע כסוף, כשלכל אלה מחובר בסרט דביק שחור - גפרור), **מקור מתח** (מקור המתח הפנימי של השעון ובית הסוללות שחובר לשעון במעגל טורי - סה"כ 5 סוללות של 1.5 וולט). נוסף על אלה התייחס בירנבאום ל**זיקוק הדלקה** שנמצא בסמוך ליזם המאולתר.

כאמור לעיל, בירנבאום הסביר כיצד אמור היה המטען לפעול: גפרור היה מחובר באמצעות סרט שחור דביק למוליך דו גידי, שקצותיו נחשפו, וביניהם חיבר חוט להט מאולתר, שהיה צמוד לגפרור. אלה יצרו יחד **יזם הצתה מאולתר**. מוליכי היזם המאולתר חוברו למוליכי השעון, והשעון הוסב כך שבשעה שהוא נועד לצלצל, הוא יצית את היזם. זאת, בדרך של העברת מתח ליזם המאולתר, דבר שהיה גורם לחוט הלהט להתלהט והגפרור אמור היה להדלק עקב כך. מקור המתח היה הסוללה הפנימית של השעון ועוד 4 סוללות, שהיו נתונות בבית סוללה, שחובר בחיבור טורי לשעון. היזם המאולתר הוצמד לשני בקבוקי פלסטיק, באמצעות סרט דביק בצבע שחור. בתוך הבקבוקים היה חומר דליק מסוג בנזין. בסמוך נמצא גם זיקוק, שכנראה אמור היה להגביר את הבעירה (פ/234 מ-8.12.16, 2 - 17). כתוצאה מהבעירה הבקבוקים אמורים היו להתבקע, אדי הדלק היו ניצתים וכך אמור היה המטען לפעול.

30. לצורך בדיקת המתקן שמצא ולבחינת יכולתו לשמש מטען תבערה, ערך בירנבאום רק ניסוי אחד: בדיקת מערכת ההצתה ופעולתה על היזם. הוא הסביר שזה היה הניסוי היחיד שיכול היה לבצע מבלי להזדקק להשערות לגבי מרכיבים, שעליהם לא היה לו מידע מלא (כגון כמות הנוזל בבקבוקים; מידת הצמידות של הזיקוק למטען, וכו'). לדבריו, הניסוי שערך, המתועד בחוות הדעת (בסעיף 2(ג)(3), ובתצלום 8), וכן בדיסק **ת/35**, תיקיית "מוצגים", צילומים 4839 עד 4848, לימד שהמערכת אכן הציתה את הגפרור.

31. בירנבאום פירט לגבי כל אחד ממרכיבי המטען:

לגבי השעון בירנבאום ציין כי הוא צולם כפי שנמצא בזירה, ואחר כך נעשו עליו מספר פעולות, כדי לוודא שאין בו כל סכנה ("זיכוי מלא") (פ/179, 1 - 5). הדברים מפורטים גם בחוות הדעת. הוא שוקף בתחנת המשטרה בכפר סבא, ביחידת החבלה, ולאחר שנקבע שאין עוד סכנה, הוא הועבר עם יתר המוצגים למעבדת החבלה. בירנבאום תיאר כיצד נראה השעון כשנמצא בזירה: יוצאים ממנו שני מוליכים בצבע ירוק ושחור ("מוליך דו גידי") (תצלום 6 בחוות הדעת, צילום 4719 ב-**ת/35**, תיקיית "מוצגים"), והמוליך הדו גידי הוא זה שאמור להתחבר ליזם ("אמור להתחבר ליזם, כי אני לא ראיתי את המטען מורכב... אני הגעתי לאחר הניטרול" [פ/179, 7 - 13]). לשעון היה מחובר, בסרט שחור דביק, בית סוללה, שכלל 4 סוללות של 1.5 וולט, בנוסף לסוללה של השעון עצמו - סה"כ 5 סוללות של 1.5 וולט כל אחת, וביחד 7.5 וולט, שהיוו את מקור המתח למטען (רואים את השעון כפי שנמצא בזירה, אחרי הניטרול, בתצלום 4 בחוות הדעת וצילום 7068 ב-**ת/35** בתיקיית "זירה"; תצלום 13 בחוות הדעת וצילומים 4849 - 4851 ב-**ת/35**, תיקיית "מוצגים"; פ/177, 19 עד פ/178, 3; פ/211 מ-8.12.16, 2 - 5; פ/235 מ-5.1.17, 1 - 6). רואים את הכל מורכב בתצלום 6, ומפורק בתצלומים 7 ו-8 לחוות הדעת (פ/206 מ-8.12.16, 21 ואילך). בעת הפירוק הקפיד בירנבאום שלא להרוס את המעגל החשמלי, כדי שיוכל לבדוק את תקינות המערכת, ואכן בבדיקה שעשה בהמשך ראה שהמערכת הזו מסוגלת להדליק גפרור (פ/179, 13 - 17). יצוין, כי בשרטוט שערך בירנבאום (**נ/1**), התברר בחקירתו הנגדית שעשה טעות ובמקום שצריך היה להיות מינוס, רשם פלוס, ולהיפך. הוא ציין כי אכן טעה בשרטוט, וכפי שהמנגנון צויר - המתקן לא היה עובד, אך בפועל, בבדיקה שעשה, הדברים חוברו כראוי והמערכת פעלה (פ/254 מ-8.12.16, 21 עד

פ/255, 29; פ/227 מ-5.1.17, 3 - 16; פ/247 מ-5.1.17, 10 - 15). בירנבאום ציין שהכוונה הטכנית של החיבור לשעון הייתה שתהיה השהייה וכשהשעון יגיע לשעה היעודה, המטען יפעל. בהמשך גם הסביר את אופן פעולת המתכנת של מערכת ההצתה, הכוללת את השעון (פ/179, 17 - 19; פ/207 מ-8.12.16, 18 - 20; פ/210 מ-8.12.16, 10 ואילך). הוא ציין (והדגים בסרטון שנכלל בדיסק **ת/35**, בתיקיית "זירה") שהשעון פעל כשנמצא בזירה (פ/178, 1 - 9). עם זאת, פונקציית הצלצול, שהייתה אמורה לסגור את המעגל, הייתה כבויה (המתג היה על off) (צילום ב-**ת/35**, תיקיית "מוצגים"; פ/253 מ-8.12.16, 1 עד פ/254, 9; פ/227 מ-5.1.17, 21 עד פ/228, 15; פ/232 מ-5.1.17, 22 - 25). זו גם הסיבה לדעת בירנבאום שהמטען לא פעל במשך כל ימי מעצרו של הנאשם, שהניח את המטען בחורשה עובר למעצרו (פ/228 מ-5.1.17, 29 עד פ/229, 2). עוד צוין, כי ה"צלצלן" (אותו פעמון שאמור לצלצל כאשר מגיע אליו זרם חשמלי) היה חסר בשעון, ובמקומו חוברו למגעים של השעון המוליכים שהובילו לזרם (פ/243 מ-8.12.16, 12 - 26; פ/247 מ-8.12.16, 22 עד פ/250, 27). עוד הסביר^[7]: "אופן הפעולה של המערכת היא כזאת: צריך לכוון את השעון, את הצלצול של השעון לשעה הרצויה שהשעון המעורר הזה יצלצל, להעביר את המפסק, יש מפסק אחורי שהוא בעצם חומש את הצלצול או מדליק את הצלצול, השעון OFF-ION, ... אני ממשיך: אחרי שמזיזים את המפסק מ-ON ל-OFF, שעת הצלצול מגיעה, השעון הוא שעון רגיל, ברגע שמגיעה השעה הייעודית לצלצול, עובר זרם, כמובן בתוך המעגל שבו עוד 4 סוללות שיהיה יותר זרם, במקום 1.5 יש שם 6 וולט... הוא חיבר בית סוללות למעגל, הוסיף 4 סוללות של 1.5 וולט, במעגל בנוסף יש את הסוללה בתוך השעון שהיא עוד 1.5 וולט, וברגע שהשעון מגיע לרגע הצלצול, סה"כ 7.5 וולט זורמים בתוך המעגל לכיוון היזם המאולתר, חוט הלהט מתלהט ומצית את החומר המצית בגפרור והגפרור נדלק. זאת פעולת המערכת... כך אני סובר שהמטען היה מחובר. בנתונים של המרכיבים ומהניסיון המקצועי שלי, זו גם הדרך היחידה שיש פה לחבר, יש שני מוליכים ביזם, שני מוליכים במערכת ההפעלה. זו הדרך לחבר".

לגבי היזם המאולתר הסביר בירנבאום שהוא מורכב משני מוליכים ירוקים ושחורים, ביניהם גפרור, והמוליכים מחוברים בחוט להט כסוף. סרט דביק מלופף סביב כל זה. הוא ציין שבמטען שמצא, מהחומר המצית (החומר האדום שנמצא בראש גפרור) נותרו רק שרידים, פירורים, "בגלל החבלן או בגלל רטיבות" (תצלום 9 בחוות הדעת, צילומים 4831 - 4832 ב-**ת/35**, תיקיית "מוצגים", פ/166, 22 - 23; פ/182, 24 ואילך; פ/189, 20 ואילך; פ/190, 16 - 22). הוא אישר שבמצב זה, עם שרידים בלבד, הגפרור לא היה נדלק (פ/238 מ-5.1.17, 30 - 31). היזם התחבר לשעון כפי שניתן לראות בתצלום 8 לחוות הדעת, וכפי שהסביר בירנבאום בעדותו, "ברגע שהשעון זמן הצלצול שלו מגיע לזמן היעודי, בעצם נסגר מעגל חשמלי, שבעצם חשמל מבית הסוללות של 4 סוללות ממשיך דרך החוט ודרך ראש הגפרור, החוט הכסוף הזה, שזה בעצם חוט הלהט כל תפקידו להתלהט, הוא הופך לאדום ומתלהט, מומחה ההגנה ציין את זה בחוו"ד, הוא כל כך חם ובווער שהוא מדליק את הגפרור" (פ/190, 5 ואילך). הוא חזר והבהיר את פעולת היזם ואת האופן שבו אמור המטען לפעול גם בהמשך (פ/205 מ-8.12.16, 22 ואילך). הוא העיד, כי ביזם שהיה במתקן החורשה, 7.5 וולט סיפקו זרם שדי היה בו כדי להלהיט את חוט הלהט שהיה ביזם (פ/225 מ-5.1.17, 28 עד פ/226, 3). בירנבאום ציין כי לצורך ביצוע הניסוי, על מנת לראות אם המנגנון פועל, החליף את הגפרור שהיה בין המוליכים, בשל כך שבגפרור שנמצא בחורשה נותרו רק פירורים של החומר המצית, כאמור לעיל (פ/192, 1 ואילך; פ/205 מ-8.12.16, 30 - 31; פ/237 מ-5.1.17, 1 - 4). בירנבאום שם לב, מתוך הצילומים שצילם בזירה, שסביב המטען היו עוד גפרורים על הקרקע (כעולה מתצלום 3 בחוות הדעת וצילום 7071 ב-**ת/35**, תיקיית "זירה"). בעדותו ציין כי לא שם לב לגפרורים הללו כשהיה בזירה, ואילו ראה אותם, היה מן הסתם אוסף גם אותם כממצאים (פ/226 מ-5.1.17, 12 - 16; פ/167, 10 - 15 ו-פ/169, 27 - 29).

לגבי הבקבוקים בירנבאום העיד שכאשר ראה אותם בזירה, לאחר פעולת הניטרול, מצא אותם כפי שהם נראים בתצלום 3 לחוות הדעת (צילום 7071 ב-**ת/35**, תיקיית "זירה"; פ/164, 1 ואילך; פ/166, 19 ואילך; פ/172, 12 ואילך; מוצג **ת/26**). אחד נשבר לשניים והשני חוזר. "שהכל מופרד וקרוע" (פ/231 מ-5.1.17, 17 - 19). באחד משני הבקבוקים, זה שנותר שלם אך חוזר, הבחין בירנבאום בשאריות נוזל (צילום 4717 ב-**ת/35**, תיקיית "מוצגים"; פ/172, 20 ואילך; פ/174, 1 - 3; פ/213 מ-5.1.17, 30 ואילך). הוא לא ידע לומר כמה נוזל היה בבקבוק (או בבקבוקים) עובר לניטרול, ואינו יודע אם עובר לניטרול היה דלק שפוך מחוץ לבקבוק (פ/215 מ-5.1.17, 18 - 30), אך לאחר הניטרול, כל המוצגים היו ספוגים בדלק (פ/241 מ-5.1.17, 25). במעבדה העביר בירנבאום את הנוזל שמצא בבקבוק השלם לשני בקבוקונים של שאריות, האחד נשלח לבדיקה במעבדת דליקים במטא"ר והשני נשמר עבור ההגנה, לבדיקתה (פ/174, 28 - 32). הנוזל שנשלח למעבדה התגלה כבנזין (**ת/112**). סביב הבקבוקים היו סרטים דביקים, שהיו ספוגים בדלק (**ת/28**; פ/176, 10 - 11). הם הונחו במעבדה במנדף, על מנת שאפשר יהיה לקחת מהם טביעות אצבע ולבדוק האם יש עליהם DNA (פ/177, 12 - 15; **ת/28**). דגימות DNA שנלקחו מהמוצגים נמצאו כשייכות לנאשם (**ת/118**), אך מאחר שבמהלך הדיון בבית המשפט הודה הנאשם כי הוא זה שהכין את המתקן בחורשה, לדבר חשיבות פחותה כעת.

לגבי הזיקוק ציין בירנבאום שכאשר הוא נמצא, הוא לא היה צמוד ליזם ולכן נתן לו פרמטר משל עצמו בחוות הדעת. הוא נמצא באותו קו עם היזם, ויתכן שזז במהלך הטיפול של החבלן. לכן, מטעמי שקיפות ואמינות, לא כלל אותו כחומר מגביר בעירה במטען, אלא רק ציין את קיומו (פ/242 מ-5.1.17, 6 - 10). במקביל ציין, כי הוא סבור שהזיקוק לא היה שם סתם, ולא היה לו מה לעשות שם, אלא כדי שהוא יידלק ביחד עם הגפרור והבעירה תהיה ממושכת יותר, באופן שיבקע את הבקבוק, אך אין בכך וודאות בשל הריחוק של הזיקוק מהיזם (פ/234 מ-8.12.16, 13 - 17).

32. בירנבאום הבהיר מספר רב של פעמים שלא עשה ניסויים תיאורטיים ולא השתמש בנתונים שלא ידע אם התקיימו בפועל במקרה דנן. כדבריו: "יש מלא אופציות וזה לא יהיה רלוונטי מבחינתי לבחור את אחת האופציות ולבחון אותה. בסופו של דבר זה מטען תבערה ולגבי היכולת שלו לפעול אני כותב את הסייגים שלי, אני לא אמציא ניסויים על סמך דברים שהם לא רלוונטיים, או שאני לא יודע אותם" (פ/226 מ-5.1.17, 27 - 29). את הניסוי שעשה, עשה בתנאי מעבדה ולא בחוץ. הוא הסכים כי לא בדק אם הגפרור היה נדלק ברוח (פ/230 מ-5.1.17, 19 עד פ/243, 17; **נ/2**^[8]); הוא לא בדק האם גפרור שיונח על הבקבוק ויודלק יחדור את הבקבוק (פ/213 מ-5.1.17, 15 - 20; פ/215 מ-5.1.17 עד פ/216, 3); הוא לא בדק אם הגפרור שהיה דבוק לבקבוק היה דולק מספיק זמן כדי לבקע את הבקבוק (פ/242 מ-5.1.17, 11 - 13); הוא לא בדק אם די היה בארבע הסוללות שצורפו לשעון (ללא הסוללה שבתוך השעון) כדי להפעיל את היזם (פ/245 מ-5.1.17, 23 - 25); הוא לא ניסה לחבר את בית הסוללות בדרכים אחרות ליזם, אלא רק בדרך שבה היה מחובר כשנמצא המטען (פ/246 מ-5.1.17, 12 - 25).

ב"כ המאשימה מזכירה בסיכומיה, כי בשלב שבו בדק מומחה התביעה את המוצגים, במהלך חקירת התיק, שתק הנאשם בקשר למטען בחורשה. לכן לא היה לבירנבאום מקור למילוי הנתונים החסרים, והוא לא רצה לבצע ניסויים תיאורטיים. לכן ביצע את הניסוי היחיד שלגביו היו לו מלוא הנתונים: בדיקת מערכת ההצתה ופעולתה על היזם, ניסוי שלימד שהמערכת אכן מציתה את הגפרור. לדבריה, כל התהיות ופערי המידע שבהם נתקל מומחה התביעה הושלמו או הובהרו במהלך חקירתו הנגדית של הנאשם, ונוכח כל אלה - יש לקבוע שהמתקן בחורשה הוא אכן מטען תבערה, המסוגל לגרום לבעירה, ומשכך - לנזק לאדם.

33. ההגנה טוענת שהמאשימה לא הוכיחה שהנאשם ייצר מטען, שהמתקן בחורשה אינו מטען העונה להגדרה של נשק בחוק, שהוא לא כוון כלפי אדם ואף לא הוכח שיש בו כדי להזיק לאדם. מעבר לכך, היו בחקירת המתקן מחדלים שיש בהם כדי לפגוע בהגנת הנאשם: חבלן המשטרה שהוזעק למקום וטיפל במתקן באמצעות הרובוט לא תיעד את הטיפול באמצעות מצלמה, במהלך הטיפול באמצעות הרובוט לא נשמרה "שלמות הזירה", לא תועדו כל פעולות החקירה ופעולות נחוצות לא בוצעו.

34. לטענת הנאשם, לא ניתן להתבסס על חוות דעתו של בירנבאום, שכן זה העיד כי לא ראה את המטען מורכב, אלא רק לאחר הניטרול על ידי הרובוט. הוא חזר ואמר שאינו יודע לומר אם המטען יכול היה לעבוד, וסייג עדותו בכך שכדי לעבוד, המטען היה צריך להיות מחובר נכון, והיה צריך להיות בו חומר מצית (שנעדר ממנו כאשר בירנבאום ראה אותו), ובעקבות הבעירה היה צריך הגפרור לחדור את הבקבוק ולבוא במגע עם הדלק. אם כל התנאים הללו היו מתקיימים, כנראה שהמטען היה עובד. באמירה זו, טוענת ההגנה, אין די כדי לבסס הרשעת נאשם במשפט פלילי.

ההגנה מפנה לכך שלמרות שהשעון היה מחובר למתקן, ולמרות שהשעון פעל, המתקן לא הופעל במשך כל הימים שבהם היה מונח בחורשה (מלפני מעצרו של הנאשם, עד שנמצא). הדבר מלמד שלא הוכח כי המטען היה תקין, שהרי אם היה תקין - היה אמור להיות מופעל.

בירנבאום ערך רק ניסוי אחד, במעבדה, שהתייחס לחיבור הזים המאולתר לשעון והסוללות שנמצאו בחורשה. המומחה רק החליף את הגפרור, אך לא כלל בניסוי את כל יתר המרכיבים שמצא בזירה, שלטענתו אמורים להוות יחדיו, בכללותם, מטען שלם. תוצאת הניסוי הייתה שהגפרור הוצת, ותו לא. המאשימה ביצעה רק ניסוי אחד, וגם הוא לא תאם את נתוני האמת.

המומחה של התביעה העיד כזכור, כי אינו יודע מה כמות הדלק שהייתה בבקבוקים עובר לנטרול. הוא ציין שאינו יכול לדעת אם נשפך דלק מחוץ לבקבוק בעת מילוי הבנזין ואינו יודע אם הבקבוק היה רטוב מדלק מבחוץ. לטענת ההגנה, הכמות שאסף בירנבאום לאחר הניטרול, שאותה העריך בכ-40 מ"ל, היא כל הכמות שהייתה בבקבוקים. הנאשם העיד אף הוא כי מילא את הבקבוק של הניסוי בגובה "לא גבוה בכלל", כהגדרתו (ובאצבעותיו הדגים גובה של כ-4 - 5 ס"מ) (פ/601, 30 - 31). מדובר בכמות מזערית של בנזין, שגם אילו היה מתקן התבערה תקין ומחובר כראוי, לא הייתה בכך כל סכנה ולא הייתה לו כל יכולת להזיק לאדם. כך קבע גם מומחה ההגנה בחוות דעתו (נ/14), שציין שבהעדר מידע על כמות הבנזין שהיה בבקבוקי הפלסטיק, מעבר לכמות המזערית שנתפסה, לא ניתן לקבוע דבר בדבר יכולתו של ההתקן לגרום לנזק לאדם או לרכוש.

זיקוק הניצוצות לא היה צמוד ליזם או קרוב אליו, ועל כן גם מומחה התביעה לא התייחס אליו כאל מגביר בעירה.

על הגפרור שמצא בירנבאום בצמוד למתקן בחורשה היו רק שרידים של חומר מצית, כפי שהוא עצמו העיד. הוא לא ידע להסביר מדוע לא היה עליו מלוא החומר. עוד ציין שלא יכול היה לדעת את רמת הצמידות של הזים לבקבוק

ולא יכול היה לדעת אם יבקע את הבקבוק. מכל מקום, מומחה המאשימה לא עשה ניסוי כדי לבדוק אם היה בכוחו של הגפרור להבקיע את הבקבוק, הוא לא ידע לומר האם בכוחו של הגפרור לבקע את הבקבוק ומשכך - לא הוכחה כלל היתכנות פעולתו של המתקן.

ההגנה שבה והדגישה את הסתייגותיו של מומחה התביעה, שלפיהן כדי שהמתקן יפעל, היה צורך שכל המרכיבים יורכבו נכון ויהיו תקינים. מומחה התביעה אמר בעדותו לא פעם, כי בשל האופן שבו מצא את המתקן לאחר הניטרול, אינו יודע אם הוא היה מחובר, ואם היה מחובר נכון, ואם היה חומר מצית, ואם כשהיזם היה ניצת היה מצליח לחדור את הבקבוק ולבוא במגע עם הדלק. לכן הוא לא יכול היה להעיד באופן פוזיטיבי, שהמתקן היה עובד. המומחה גם ציין שאינו מומחה לתבערה ואין ביכולתו להעיד מה פוטנציאל הנזק של המטען.

35. לטענת ההגנה, יש קבל את גרסת הנאשם בקשר לטיבו של המתקן בחורשה. הנאשם העיד כי עלה במוחו רעיון לייצר, במסגרת תפקידו כחונך בפנימיית הנוער בשפיה, כתובת אש. מטעמים של בטיחות ונוכח חווייה קשה שחווה כנער, כאשר מדריך בתנועת הנוער שבה היה חניך עלה באש עקב הדלקה לא מוצלחת של כתובת אש, ביקש לייצר מנגנון שיאפשר הדלקת כתובת האש מרחוק. לכך נועד הניסוי שבמסגרתו ייצר את המתקן. במצטבר לכל מה שנאמר עד כה, על אי הוכחת יכולתו של המתקן לפעול, אזי גרסתו של הנאשם מעוררת, לכל הפחות, ספק גדול בנוגע לתזה של המאשימה שהמתקן אמור היה לשמש כמטען תבערה, וגם נוכח ספק זה, טוענת ההגנה, יש לזכות את הנאשם.

36. בנוסף, ההגנה טוענת שהמתקן בחורשה, במצבו כפי שנמצא, לא יכול היה לייצר פליטה של החומר הדליק ולפיכך אינו עונה על הגדרת "נשק" בסעיף 144(ג)(2) לחוק. עוד הודגש, כי המטען צריך להיות כזה ש"נועד להזיק לאדם" ובמקרה דנן לא הוכח שהיה בכוחו לגרום לנזק, וממילא - הוא היה מונח באזור מבודד, שאינו בקרבת מקום מגורים או בסמיכות לבניינים או מרכזים הומי אדם. מדובר היה בחורשה נטושה, בקצה אזור לא מיושב.

מומחה ההגנה

37. מעבר לאמור עד כה, מפנים הסנגורים לחוות דעתו של מומחה ההגנה, **שרון יוסף (נ/14)**, ולעדו. חוות דעת זו סותרת על נקלה, לטענתם, את טענות המאשימה, ומציגה לבית המשפט את הדברים לאשורם. מומחה ההגנה, שהוא מומחה חבלה שמילא בעברו שורה של תפקידים בכירים ביותר במשטרת ישראל במחוז צפון, לרבות ביחידת החבלה, הגיע למסקנה ש"ההתקן האמור אינו מהווה סכנה ישירה ומיידית כלשהיא לבני אדם לאור הרכבו ומאפייני פעולתו". בניגוד למומחה המאשימה, שערך רק ניסוי אחד, שלא בחן כלל אם הגפרור הצמוד לבקבוק מסוגל לחדור אותו ולבקעו, מומחה ההגנה ערך סדרת ניסויים שמחזקת את גרסת ההגנה, לפיה אין מדובר במטען תבערה, גם אם כל מרכיבי המתקן בחורשה היו תקינים ומורכבים נכון.

ההגנה מגוללת את סדרות הניסויים שערך המומחה מטעמה. אציין כי איני מתייחסת לסדרת הניסויים הראשונה שערך המומחה, באוקטובר 2016 [הסדרה הראשונה], שכן מומחה ההגנה בעצמו אמר שמדובר בניסויים לא רלוונטיים. זאת, מאחר שהם בוצעו באמצעות בקבוקי קוקה-קולה, שהם בעלי הרכב דופן שונה (וקשיח יותר) מבקבוקי המים שבהם השתמש הנאשם בפועל^[9]. הסדרה הראשונה הניבה את המהדורה הראשונה של חוות הדעת שהגיש

המומחה, שידעה שתי גרסאות, האחת מיום 21.11.16 והשנייה, ובה תיקון מסוים, מיום 30.11.16. שתיהן נמסרו לתביעה כשהן חתומות (התביעה הגישה אותן והן סומנו **ת/144** ו-**ת/145**, בהתאמה). המומחה נוכח בטעותו לגבי טיב הבקבוקים לאחר ששמע את עדות מומחה התביעה וראה את המוצגים, בבית המשפט, והוא תיקן עצמו. הוא הגיש חוות דעת מתוקנת, מיום 11.6.17, היא **נ/14**, ובה התייחסות לסדרת ניסויים נוספת שביצע, הפעם עם בקבוקי מים (מכונים "בקבוקי נביעות"). גם סדרת הניסויים הזו [**הסדרה המאוחרת**], באופן שאינו מפתיע כלל (כדברי ההגנה), הראתה שאין בכוחו של גפרור בודד כדי לבקע את דופן הבקבוק ולגרום להתפרצות חומר הבעירה החוצה. המומחה ערך 18 ניסויים במסגרת הסדרה המאוחרת: 5 בתנאי מעבדה כשבבקבוק מים, 5 בתנאי חוץ כשבבקבוק מים, ו-8 בתנאי חוץ כשבבקבוק חומר דליק. לטענת מומחה ההגנה, מתוך 18 ניסויים, רק בניסוי אחד מאלה שנערכו בתנאי חוץ עם חומר דליק, כאשר המצת המאולתר הופעל בנקודה על גבי הבקבוק שבה הופעל קודם מצת אחר, חדרה להבת הגפרור את הבקבוק והתפתחה בעירה מינורית, אשר נפסקה זמן קצר לאחר מכן, באופן עצמאי (**נ/14**), עמוד 6, סעיף 2(ח) בפרק "תוצאות הניסויים". מדובר בסדרת ניסויים, שבוצעה בתנאים מחמירים יותר מהנתונים שנמצאו בזירה. כך, למשל, נעשה ניסוי בבקבוק שהכיל 400 מ"ל דלק, כלומר פי עשרה מהכמות שנמצאה בזירה. הניסויים שערך המומחה מלמדים שגם אם כל מרכיבי המתקן בחורשה היו מורכבים נכון, אזי אין לפנינו מטען תבערה, שכן ניסויי מומחה ההגנה מלמדים באופן פוזיטיבי שהגפרור שהוצמד לדופן הבקבוק לא יכול היה לבקע אותו, ומכאן שהנוזל לא היה יכול להפלט החוצה. בשולי הדברים מציינת ההגנה, כי טענות התביעה (שאליהן אתייחס מיד) נגד יושרו של המומחה ומקצועיותו אינן במקומן, חורגות מעניינו של משפט זה והדברים נאמרו על רקע אישי. המומחה הוכיח את יושרתו כאשר ביצע את סדרת הניסויים המאוחרת, עם בקבוקי נביעות, לאחר שהתברר שטעה בניסויים בסדרה הראשונה.

נוכח כל אלה, מבקשת ההגנה מבית המשפט להעדיף את עדות מומחה ההגנה ואת חוות דעתו **נ/14** על פני חוות הדעת מטעם המאשימה.

טענות התביעה כלפי מומחה ההגנה

38. לטענת המאשימה, אין לתת כל משקל לחוות דעתו של מומחה ההגנה, וזאת הן בשל פגמים מקצועיים, הן בשל פגמי מהימנות של המומחה.

39. הפגמים המקצועיים שייחסה התביעה למומחה הן כדלקמן:

א. מומחה ההגנה ערך סדרת ניסויים ראשונה עם בקבוקים שונים (עבים יותר) מאלה שנמצאו במתקן בחורשה, למרות שהניסויים בוצעו לאחר שהמומחה קיבל את תיקי העבודה של מומחה התביעה, לאחר שבחן את המוצגים שנמצאו בזירה ולאחר שקיבל את תצלומי המוצגים בזירה ובמעבדה. המומחה עצמו העיד כי סדרת הניסויים הראשונה "חטאה לאמת", נוכח השוני בין סוגי הבקבוקים (פ/791, 11 - 20);

ב. על יסוד סדרת הניסויים הראשונה, הלא רלוונטית, הגיע המומחה למסקנה שאין מדובר במטען תבערה;

ג. באותה סדרת ניסויים ראשונה, שכללה 5 או 6 ניסויים, תועד רק ניסוי אחד וגם בו חתך המומחה את הסרטון לפני שהניסוי הגיע לסופו, באופן שלא ניתן להתרשם מה תוצאות הניסוי והאם בעירת הגפרור גרמה לחירור הבקבוק וליציאה של הנוזל (פ/792, 18 עד פ/793, 13). יצוין, כי כאשר הנושא עלה בבית

המשפט אמר המומחה שכאשר ערך את סדרת הניסויים המאוחרת, עם בקבוקי המים, הקפיד לצלם עד הסוף, וממילא סדרת הניסויים הראשונה, עם בקבוקי הקולה, אינה רלוונטית. לדבריו: "אני שומע את הערת ביהמ"ש שקיצרתי בדיוק את מה שאני טוען שרציתי לבדוק, כלומר אם יש חירור או אין, אני משיב כי בניסויים האחרונים עם בקבוקי המים, הסרטונים מופיעים במלואם ובמלוא אורכם. הקולה עכשיו פחות משמעותי. בגלל שהניסיון השתנה. מה שקובע זה הניסויים האחרונים. תאמינו לי שאם היתה נזילה הייתי מצלם את הנזילה, ואני תמחה מדוע לא עשו ניסויים בצד השני".

ד. בחוות דעתו הראשונה כתב המומחה שכאשר בדק את המוצגים, לא הבחין בסימני פיוח על המוליכים החשמליים המחוברים ליזם שהוצמד למתקן (כך כתב ב-**ת/144** בסעיף 2(ב) בעמוד 3: "בדיקת המוצג על ידי ביום 25/10/2016 העלתה כי חוט הלהט שלם ונקי מפיוח, כך גם המוליכים החשמליים המחוברים אליו"). בחוות דעתו המתוקנת (**נ/14**) חל שינוי בסעיף (ונכתב: "בדיקת תמונות המוצג על ידי העלתה כי חוט הלהט שלם ונקי מפיוח, כך גם המוליכים החשמליים המחוברים אליו. בבדיקה פיזית שנערכה ביום 25/10/2016 נמצאו סימני פיוח וחריכה על המוליכים - תוצאה של בדיקת המוצג במעבדת החבלה"). הוא העיד על השינוי (פ/812, 22 - 23).

יצוין, כי גם בסעיף 2(ג) חל שינוי דומה בין שתי חוות הדעת. ב-**ת/144** צוין כי בדיקת הגפרור במועד הנ"ל [25.10.16 - מ.ב.נ.] העלתה כי הוא ללא ראש ההדלקה ולא נמצאו סימני פיוח/בעירה. ב-**נ/14** צוין כי בדיקת תצלום הגפרור העלתה כי הוא ללא ראש הדלקה ולא נמצאו סימני פיוח/בעירה, אך בבדיקה ביום 25.10.16 נמצא סימן חריכה דק על כפיס העץ - תוצאה של ניסוי שנערך במעבדת החבלה.

מאחר שכל חוות הדעת נערכו אחרי 25.10.16, נשאלת השאלה היכן הטעות - האם הטעות היא בחוות הדעת הראשונה, כאשר נכתב שהממצא הוא בעקבות בדיקת המוצג ביום 25.10.16, כשלמעשה הממצא הוא בעקבות בדיקת תצלום בלבד, ואם כך - מתי נערכה בדיקת המוצג באופן פיזי? או שמא הטעות בכך שהמומחה לא שם לב בבדיקת המוצג ב-25.10.16 לסימני הפיוח/החריכה על המוליכים ועל כפיס העץ, ואם כך - מתי נערכה בדיקה נוספת, שבה שם לב לסימנים הללו?

בחקירתו הראשית ציין יוסף את דבר השינוי בחוות הדעת המתוקנת, טען שבתחילה לא שם לב לפיוח, אך "בבדיקה שניה מדוקדקת" נוכח שהיו שם סימנים, אך לדבריו, הם ארעו בוודאות כתוצאה מהניסויים שעשתה מעבדת החבלה. לדבריו, חוות דעתו הראשונה התייחסה למוצגים כפי שהיו במקור, כשנתפסו בשטח (פ/759), 14 - 21). לא הובהר כיצד הוא יודע לומר שהחריכה ארעה כתוצאה מהניסויים במעבדת החבלה. ניתן היה לחשוב, שאת דבריו הראשונים (לגבי איך שנראו המוצגים במקור) ביסס על צילומים מהזירה, אלא שבחקירתו הנגדית הסביר שחוות הדעת הראשונה נכתבה לאחר שבתחילה, ב-25.10.16, בחן את המוצגים מבעד לשקית שבה היו נתונים (כלומר לא בצילומים מהזירה), אך כאשר בחן את המוצגים בבית המשפט (במהלך עדותו של בירנבאום, שבה נכח גם יוסף - מ.ב.נ.), נוכח בסימני החריכה. הוא אומנם פספס אותם (כהגדרתו) בבדיקתו הראשונה, אך לדבריו אין לכך כל משמעות (פ/829, 12 - 21). וכאן נשאלת השאלה מדוע חוות הדעת הסופית, **נ/14**, אינה משקפת את הדברים הללו, אלא רק את הממצא המתוקן, ללא כל הסבר לשינוי. כמו כן נשאלת השאלה מדוע בעדות הראשית טען שהסימנים התרחשו כתוצאה מניסוי של מעבדת החבלה, אך בחקירה הנגדית נתן הסבר אחר לשינוי בחוות הדעת.

ה. בחוות הדעת **נ/14** הושמט סעיף 2(ט), שהופיע בחוות הדעת הראשונה (**ת/144**), ובו ביקר המומחה את

בירנבאום על כך שהשתמש לצורך הניסוי ביזם שנמצא ביום 29.4.16 [קרי: בדירת האם - מ.ב.נ.] ולא ביזם כמו זה שנמצא בחורשה. בפועל, בירנבאום בחוות דעתו הבהיר שהניסוי נעשה באמצעות היזם המקורי שנמצא בחורשה, והסעיף המבקר הושמט מחוות הדעת האחרונה.

ו. טוענת התביעה כי חוסר המקצועיות של יוסף ניכר גם בכך שלא עדכן את דפי העבודה שלו בין חוות הדעת הראשונה לאחרונה, אף שביצע סדרת ניסויים נוספת וחוות הדעת הסופית עברה שינויים רבים. דפי העבודה (143/ת) מסתיימים עם סיום חוות הדעת הראשונה, ביום 21.11.16. לטענת התביעה, גם אופן הרישום בדפי העבודה הוא "מבולגן" והמומחה אפילו שכח לציין בחוות דעתו את חוות הדעת שאותה הוא תוקף.

ז. המומחה ערך תיקון מהותי נוסף בחוות דעתו הסופית, וזאת בסעיף המסקנה (סעיף 4 ב"אָרוע מס' 1", בעמוד 7). בעוד שבחוות דעתו הראשונה (והשנייה מ-30.11.16) כתב: "... ההתקן האמור לא סוגל להוות ו/או אינו מסוגל להוות 'מטען תבערה' כמוגדר בכתב האישום", אזי בחוות הדעת הסופית נ/14, כתב: "... ההתקן האמור אינו מהווה סכנה ישירה ומיידית כלשהיא לבני אדם לאור הרכבו ומאפייני פעולתו". הוא הסביר בחקירה הראשית שהגיע למסקנה זו בעקבות הניסוי שערך שבו נוצרה בעירה קלה, וראה שאין פה מסוכנות מיידית לאדם. כדבריו: "אם בקבוק כזה מופעל באיזשהו מקום, קל מאד לקום ולהתרחק ממנו. קל מאד ללכת ממנו. בניגוד לכל אמצעי שניתן להגדירו כנשק. אם זה נפיץ או מירייה, או להביור שבהם התכולה נפלטת בצורה מהירה מאד, כך שלקורבן או כלפי מי שהופעל אותו אמצעי, אין אפשרות להמלט. מסקנתי היא שאין הבדל, לדעתי, מבקבוק כזה לגחל שיוצר שריפה" (פ/763, 3 - 11). כאשר בחקירתו הנגדית שאלה התובעת את המומחה האם הרכיבים שכלל בהסבר הנ"ל עולים בקנה אחד עם ההגדרה שבחוק, המומחה הסביר שהסעיף כולל תנאי שהאמצעי צריך לפלוט את התכולה שלו, במשמע הפעלת כוח פיזי שיהדוף את התכולה מחוץ למיכל בכוח, ושעליו להיות כזה שיכול לפגוע בבני אדם. מהניסויים שערך, אין כאן שום פליטה בכוח, והמתקן, גם כשהוא בוער בצורה המינורית שלו, לא יכול לגרום נזק לבני אדם. הוא העיד שהאמצעים המוגדרים בסעיף 144 לחוק מחייבים פליטה מהירה של תכולתם באופן שלאדם שכלפיו הופנה האמצעי אין אפשרות להתחמק ממנו. התובעת שאלה את המומחה האם זו ההגדרה בחוק, והוא השיב: "כן, זו ההגדרה שלי" (פ/803, 9 - 22).

המאשימה טוענת, שהמומחה ביסס מסקנתו הסופית על הגדרה שהיא פרשנות אישית שלו את החוק, ורואה גם בכך חוסר מקצועיות.

40. הפגמים במהימנות שייחסה התביעה למומחה הם כדלקמן:

א. את מסקנותיו הסופיות בחוות הדעת נ/14 ביסס המומחה על סדרת ניסויים מאוחרת, שביצע לדבריו בין 8-11.6.17, קרי: לאחר כתיבת שתי חוות הדעת הראשונות (ת/144 ו-ת/145), ולאחר שנכח בטעות לגבי סוג הבקבוקים (פ/760, 22 - 28). לדבריו, בסדרה המאוחרת ערך 3 סוגי ניסויים: בתנאי מעבדה, כשהבקבוק הכיל מים; בתנאי חוץ כשהבקבוק הכיל מים; בתנאי חוץ כשהבקבוק הכיל חומר דליק (פ/761, 19 - 33). המומחה חזר ואמר, הן בחוות דעתו, הן בעדותו הראשית, הן בחקירתו הנגדית, כי בכל הניסויים שערך עם מים בבקבוק - הן בתנאי מעבדה והן בתנאי חוץ - לא מצא שיש חדירה של הגפרור לתוך דופן הבקבוק והתחלה של טפטוף מים מהבקבוק החוצה (נ/14, סעיף 2(ח) בעמוד 6; פ/761, 11 - 28; פ/835, 18 - 19; פ/839, 25 - 28). עוד חזר וציין, כי את סדרת הניסויים המאוחרת ערך בין התאריכים

8-11.6.17, ואינו זוכר שערך עוד סדרת ניסויים, בתאריכים מוקדמים יותר, עם בקבוקי נביעות (להבדיל מבקבוקי הקולה) (פ/850, 4 עד פ/851, 6).

ואולם, חרף הדברים הברורים הללו, שהמומחה חזר עליהם מספר פעמים, התברר מתוך ההסן הנייד (disk on key) שאותו הגישה ההגנה, המתעד את הניסויים שעשה המומחה (נ/14א), שהיו ניסויים נוספים, מוקדמים יותר, שנעשו בימים 1.6.17 ו-4.6.17, עם בקבוק נביעות ובו מים, בתנאי מעבדה, שבחלקם חדר הגפרור את הבקבוק, נוצרה נזילה והמומחה נשמע אומר בסרטון: "אוי שיט, נוזל" (פ/852, 13 ואילך; נ/14א, תיקיית "ניסוי נביעות", סרטון מיום 4.6.17 שמספרו 084326). סרטון נוסף מאותו יום, שבו נשמע יוסף אומר "וגם פה נוזל" ונראה לוחץ על הבקבוק באופן שמגביר את יציאת הנוזל מהחור, מספרו 085025 באותה תיקיה. רק לאחר הסרטונים הללו, המתעדים ניסויים בתחילת יוני 2017, מגיעה סדרת הסרטונים מ-8.6.17 ואילך. כאשר עומת המומחה עם סרטונים אלה, השיב שכשנשאל על ידי התובעת אם ערך ניסויים נוספים, שכח מהניסויים הללו ולכן לא התייחס אליהם בעדותו. עוד טען יוסף, שלגופם אין הניסויים רלוונטיים, שכן הוא עשה שימוש במקור מתח שונה מזה שהיה במתקן בחורשה (פ/852, 27 ואילך). טוענת המאשימה, כי ראשית - לא הוכח שאכן נעשה שימוש במקור מתח שונה. שנית, המומחה טען (כפי שיובהר בסעיף הבא), שאין חשיבות למקור המתח (במענה לשאלה מדוע השתמש רק ב-4 סוללות, במקום 5 כפי שהיה במתקן המקורי). מעבר לכל, טוענת ב"כ המאשימה, הסתרת הניסויים הללו, מלמדת על חוסר מהימנותו של המומחה, וכבר מטעם זה יש לדחות את חוות דעתו.

ב. המומחה אישר בחקירתו הנגדית שלא הקפיד על דמיון בין החוטים שבהם השתמש לצורך בניית היזמים המאולתרים לאלה שהיו במתקן המקורי; הוא לא הקפיד על דמיון בין חוט הלהט בניסוי לזה המקורי; הוא לא הקפיד על התאמה של מקור האנרגיה והסתפק ב-4 סוללות, במקום ב-5 סוללות שהיו במתקן המקורי. הוא ציין שאין להבדלים משמעות בעיניו (פ/829, 24 ו-פ/831, 19 עד פ/832, 3).

41. מעבר לפגמים שהוזכרו, במהימנות ובמקצועיות, מעלה התביעה טענות נוספות נגד חוות דעת מומחה ההגנה ועדותו, שיש בהן, לדעתה, כדי להוביל לדחיית חוות דעתו:

א. הניסויים שערך יוסף עם בקבוק מים בתנאי חוץ נערכו במקום גבוה, עם רוח חזקה, ואין כל דמיון בין תנאים אלה לתנאי השטח המקוריים;

ב. יוסף טען שערך ניסויים עם בנזין רק לאחר שהתייעץ עם מומחה דלקים. ואולם - מומחה כזה לא הובא לעדות, וגם אין כל אינדיקציה או תיעוד בחומר לקיומה של שיחה או התייעצות, כנטען. הבנזין שבו השתמש המומחה היה בכמות משתנה, ללא מידה מדויקת וללא רישום. מכל מקום, לא הייתה כל קורלציה בין הכמות שבה השתמש יוסף לבין כמות הבנזין שהייתה במתקן המקורי בחורשה.

ג. למרות שמומחה ההגנה ביצע את סדרת הניסויים לאחר שהנאשם כבר העיד, ולאחר שהנאשם התייחס למרכיבים נוספים במטען (או במילותיו של הנאשם - ב"ניסוי"), כגון זיקוקים וקופסת גפרורים, שהיו אמורים לשמש כמקדמי בעירה, הרי שהמומחה לא היה מודע לדברים הללו, או התעלם מהם. לכן המשיך וערך ניסויים לא רלוונטיים וחסרי תוחלת. כל זאת, למרות שבתיק אחר שבו נתן יוסף חוות דעת מומחה מטעם ההגנה, התייחס בית המשפט לנושא זה. מדובר ב-תפ"ח (מחוזי ירושלים) 5034/02 **מדינת ישראל נ' ירדן**

מורג [17.9.03] [עניין מורג], בפסקה 138 לפסק הדין, שם קבע בית המשפט שיש לדחות את עדותו של המומחה יוסף, שכן עדות מומחה מבוססת על מצע עובדתי ובאותו מקרה קבע יוסף קביעות שהן הפוכות מבחינה עובדתית מעדויות הנאשמים שמטעמם נתן חוות דעת. הנאשמים באותו מקרה העידו בחקירותיהם שבנו מטען חבלה, שמטרתו לפגוע ולקטול ערבים, ואילו יוסף קבע שמדובר במטען ראווה וכי מלבד כדור אש לא ייגרמו אבידות בנפש. כאשר בעניינו עומת יוסף עם השאלה האם, לאור הבקורת שמתח עליו בית המשפט בעניין מורג, לא סבר שיש טעם להתייחס לגרסאות הנאשם, השיב כי אינו זוכר את פסק הדין ואינו זוכר את המקרה. עוד טען, שבעניין מורג מדובר על גרסאות הנאשמים בחקירה, ולא על עדויותיהם בבית המשפט. עוד טען שבמקרה שלנו, אינו רואה הבדלים משמעותיים בין הניסויים שערך, למצב האמיתי שאותו תיאר הנאשם (פ/823, 15 עד פ/825, 30).

ד. את הניסויים שערך המומחה בבניין דאג לערוך בתנאים מבוקרים ומוגנים, בתוך "מנגל" עם חול, כשהבקבוק עומד (ולא שוכב, בתוך שקית, בחורשה מלאה בקש ועלים יבשים, כפי שנמצא המטען בעניינו). המומחה אישר בעדותו, שבזירה שאינה בטיחותית כמו "מנגל", הדבר יכול היה להתפתח לדליקה (פ/845, 25 עד פ/846, 6). כאשר ביצע את הניסוי עם בניין, סילק המומחה את מקור המתח מיד לאחר הדלקת היזם, משום שלא ידע למה לצפות ואם היה נשפך בניין בוער למטה, היה שורף את הסוללות (פ/836, 26 - 29).

הכרעה בנושא "המתקן בחורשה"

האם המתקן היה מטען תבערה?

42. נוכח המחלוקת בין הצדדים האם המתקן בחורשה היה מטען תבערה, תחילה נבחן את טיבו האובייקטיבי. בהמשך נפנה להסבירי הנאשם לגבי ייצורו.

43. אכן, כטענת ההגנה, מומחה התביעה נקט זהירות רבה בחוות דעתו ונמנע מלהגיע למסקנות, שכדי להגיע אליהן היה עליו להתבסס על השערות, נוכח נתונים חסרים. יש לזכור, שכאשר כתב בירנבאום חוות דעתו, ב-18.5.16, הנאשם לא מסר כל גרסה שקושרת אותו בכלל למתקן בחורשה. בחקירה שבה נשאל על המתקן בחורשה, סמוך לאחר מציאתו, שמר באופן מוחלט על זכות השתיקה. גם בחקירתו המאוחרת, מיום 24.6.16 (שהתבצעה לאחר שנכתבה חוות הדעת), כל שהסכים הנאשם לומר על המתקן בחורשה הוא שאין מדובר במטען תבערה, אלא הסביר שהוא עובד על פרויקט של כתובת אש שנדלקת מרחוק (ת/12, 16 - 19, ו-72 - 78). במענה לכתב האישום כפר הנאשם בסעיף המייחס לו את ייצור המטען שנמצא בחורשה (מבלי לפרט את טענתו, שלפיה הוא אומנם הרכיב אותו, אך אין מדובר במטען תבערה). הכפירה הייתה כללית (פ/50, 22 - 25). לכן, מלבד מה שראה בזירה, לאחר הניטרול האלים שביצע הרובוט, לא היה לבירנבאום מידע נוסף, לא במועד כתיבת חוות דעתו, וגם לא במועד מתן העדות בבית המשפט.

לטעמי - בירנבאום היה אמין ומקצועי, וגם כאשר טעה (בשרטוט מעגל ההסבה נ/1) - הודה בטעותו ונתן הסבר. גישתו הזהירה והשמרנית מוסיפה, בעיני, לאמינותו. אומנם, לא ניתן ללמוד מחוות הדעת תמונה מלאה וודאית על יכולת פעולתו של המטען, אך זאת בשל חוסרים אובייקטיביים במידע. את כל מה שניתן ללמוד מחוות הדעת, אני מאמצת, נוכח אמינות המומחה והרצינות שבה עבד. מדבריו עולה, כי בהנחה שהמטען היה מחובר בצורה תקינה, אזי בכפוף

להעברת מתג השעון ל-חס, ובהנחה שראש הגפרור היה מלא (ולא כפי שנמצא אחרי הניטרול - חסר חומר מצית בראשו), המטען היה פועל ויוצר בעירה.

וכאן המקום לציין, כי חלק ממה שבירנבאום לא יכול היה לומר בוודאות, למדנו מהנאשם עצמו. לגבי חלק אלר מהדברים, הנאשם אישר את המסקנות של המומחה: בעדותו בבית המשפט הוא אישר שתכנן מעגל חשמלי, שיעבוד עם השהייה באמצעות השעון, שהייתה לו פונקציה של יכולת צלצול. המעגל הורכב ממוליכים ומראש גפרור. המעגל אמור היה להדליק את ראש הגפרור בשעה שנקבעה מראש (פ/735, 16 - 29). הסוללות הנוספות, מעבר לסוללה הפנימית של השעון, נועדה להגביר את מקור האנרגיה (פ/736, 24 עד פ/737, 2). לאחר מאמצים של התובעת, הנאשם גם אישר שהשתמש במוליך תיל דק, שחיבר בין קצוות המוליך הדו-גידי, שהיה צמוד לראש הגפרור, וגם צייר את היזם שיצר (פ/737, 8 עד פ/738, 4, ת/142). הנאשם טען שכל המערכת הייתה מחוברת לבקבוק עם דלק. לדבריו, הבקבוק השני היה ריק ונועד לייצב את הבקבוק הראשון (פ/739, 26 - 33). הוא ציין שלמערכת התחבר גם זיקוק, שלדבריו אמור היה להדליק מראש הגפרור ואמור היה להדליק בד (שאותו שכח להביא עמו לזירת הניסוי, ולכן הוא נעדר לטענתו מהמרכיבים שנמצאו) (פ/741, 16 - 22). חשוב לציין, שהנאשם מסר הסבריו בצורה מאד מינימלית וסירב לענות על חלק נכבד מהשאלות, בטענה שמדובר במתקן שהוא רוצה לייצר בצורה מסחרית, והוא אינו מעוניין לגלות סודות מסחריים (פ/735, 2 ו-32 - 33; פ/736, 14). הסנגור אף הוא העלה התנגדויות לשאלות בטענה דומה (פ/679, 23 ואילך). כל הסברי בית המשפט לגבי החשיבות של קבלת גרסת הנאשם בצורה ברורה, ושל השלכות ההסתרה על היכולת להעריך את מהימנותו ואת ההיגיון בדבריו, לא הועילו (ר' למשל החלטה בעמוד פ/736).

44. לעומת מומחה התביעה, שלא יכול היה לדעת מהי גרסת הנאשם, מומחה ההגנה טען שבעת כתיבת חוות דעתו לא ידע את עמדת הנאשם, וזאת - במכוון (פ/798, 22 - 24). הוא טען שלא קיבל את חקירותיו של הנאשם במשטרה (פ/798, 25 - 26). או אז הראתה לו התובעת כי בדפי העבודה שלו ציין שקיבל שני עמודים מתוך חקירות הנאשם במשטרה, עוד ב-22.9.16 (לפני כתיבת חוות הדעת הראשונה), והוא אישר שאכן כך הדבר. העובדה שדפים מתוך חקירת הנאשם נמצאו בידיו לא הוזכרה בחוות הדעת. המומחה טען שלא זכור לו כי ראה את הדפים הללו מאז שקיבל אותם, ובוודאי שלא עשה בהם שימוש (פ/798, 22 עד פ/801, 12). הוא ציין כי לא ידע שהנאשם נחקר 9 פעמים במשטרה, לא ראה את חקירותיו וגם אינו יודע מה העיד הנאשם בבית המשפט, אף שעדות הנאשם הסתיימה לפני תאריך חוות דעתו המעודכנת (נ/14, מיום 11.6.17; הנאשם סיים עדותו בבית המשפט ביום 25.5.17). מומחה ההגנה הוסיף כי זה עקרון אצלו לא לקבל גרסת נאשם, שכן מה שחשוב זה הממצאים האובייקטיביים, לאור חוות דעת מומחה התביעה (פ/801, 13 - 26). הוא עבד רק מול חוות הדעת של מומחי התביעה ולדעתו אין כל רלוונטיות לדברי הנאשם לצורך עבודתו הטכנית (פ/823, 12 - 14).

אצא מנקודת הנחה, כי דברי המומחה אמת הם, ולמרות שבדפי העבודה שלו אוזכרו דפים מתוך חקירות הנאשם, הוא לא התייחס לאלה, לא לחקירות אחרות של הנאשם ולא לעדותו בבית המשפט. אם אלה אכן פני הדברים, אני סבורה כי מדובר בטעות מקצועית משמעותית מצד מומחה ההגנה. מומחה, שנותן חוות דעת שאמורה לתמוך בגרסת ההגנה, ראוי שיתייחס לגרסת ההגנה המלאה, ולא רק לשורה התחתונה שלפיה "אין מדובר במטען תבערה", תוך התעלמות מהפרטים והעובדות שביכולתו של מומחה ההגנה לקבל. הטעות שבהתעלמות מגרסת הנאשם עולה, למשל, בהתייחס לכך שהנאשם בעדותו, שניתנה, כאמור, עובר למתן חוות הדעת הסופית של מומחה ההגנה, העיד שבהכנת המתקן הוא עשה שימוש בזיקוק, ואולי אף יותר מאחד (פ/741, 16 - 26), וציין שהצמיד אותו לגפרור שביזם. מומחה

התביעה - מאחר שלא היה בידו המידע לגבי מיקום הזיקוק במתקן עובר לפעולת הניטרול - התייחס לעצם קיומו של זיקוק, אך לא ייחס לו תפקיד של מגביר בעירה, מחמת שמרנות והגינות. לעומתו, אף שבשלב כתיבת חוות דעתו הסופית של יוסף, הנאשם כבר העיד שעשה שימוש בזיקוק, ואף ציין את תפקידו במתקן, יוסף לא התייחס גם לנתון החדש הזה, אלא עסק רק בסתירת חוות הדעת של התביעה (פ/848, 12 - 31). דוגמה נוספת נוגעת לשימוש בקופסת גפרורים בין מרכיבי המתקן: הנאשם בעדותו ציין שיתכן שבהכנת המתקן השתמש בקופסת גפרורים כמקדם בעירה (פ/741, 27 - 28). יוסף הסכים שלדעתו שימוש במקדם כזה היה פורץ ביתר קלות את דופן הבקבוק (לעומת שימוש בגפרור בודד, כפי שנעשה על ידי שני המומחים בניסוייהם), אף כי אינו בטוח בכך, אך הוא המשיך לסייג תשובתו בכך שהדבר לא משנה את תכונת ה"הדיפה" כלפי חוץ שנדרשת (פ/848, 1 ואילך). בעוד שמומחה התביעה לא יכול היה לדעת את הנתון הזה, שעלה רק בעדות הנאשם, מומחה ההגנה שכתב חוות דעתו לאחר עדות הנאשם, יכול (וצריך) היה להתייחס לנתון החדש שנודע.

45. איני רואה עין בעין עם התביעה לגבי סיווג חלק מהפגמים שעליהם הצביעה כפגמי "מהימנות" או כפגמי "מקצועיות" (חלק מהפגמים שנראו לה כחוסר מהימנות נראים לי כמעידים על חוסר מקצועיות). עם זאת אני סבורה, כי אכן, כטענת התביעה, מומחה ההגנה, יוסף, גילה חוסר מקצועיות, הן בהיבטים מסויימים של הכנת שלוש חוות הדעת שלו, הן במסירת עדותו. כך, למשל, בכך שמלכתחילה כתב שתי חוות דעת (ת/144 ו-ת/145) בהתבסס על סדרת ניסויים שביצע על בקבוקים שאינם דומים בתכונותיהם לבקבוקים שהיוו חלק מהמתקן. כפי שצוין לעיל, יוסף עצמו הבהיר את חשיבות סוג הבקבוק וההבדלים בצמיגותו. הוא ציין שסדרת הניסויים הראשונה היא טעות ואינה רלוונטית, ולכן ערך סדרת ניסויים נוספת, שעליה ביסס את חוות דעתו הסופית (נ/14). התיקון העצמי אומנם נזקק לזכותו, אך עצם עשיית הטעות מעוררת סימן שאלה לגבי מידת הקפדנות שבה בדק המומחה את המוצגים, מלכתחילה, עובר למתן שתי חוות הדעת הראשונות. האם כתב את חוות הדעת מבלי לבדוק את הבקבוקים עצמם? אם לא בדק, מדובר בחוסר מקצועיות, ואם בדק אותם - כיצד לא חש באצבעותיו את ההבדל בקשיחות החומר, שגם הדיוט יכול לחוש בו (לא כל שכן מומחה)? אילו הייתה זו הטעות היחידה, ניחא, אך השינוי שערך המומחה בחוות דעתו בהתייחס לסימני הפיוח והחריכה על המוליכים החשמליים המחברים ליזם שהוצמד למתקן, כמפורט בפסקה 39(ד) לעיל, מלמדת על טעות דומה נוספת בבדיקת המוצגים. בנושא הפיוח, גם ה"הבהרה" שניתנה, וההסברים (שהיו שונים בעדות הראשית ובחקירה הנגדית, כפי שפורט לעיל), מעוררים אי נוחות נוספת, ולא אכביר מילים.

הטענות המוצדקות שהעלתה התובעת בנוגע לתיעוד עבודת המומחה בדפי העבודה (ת/143), תיעוד שמסתיים עם הגשת חוות הדעת הראשונה (21.11.16), ולא משקף את כל סדרת הניסויים המאוחרת, הרלוונטית לחוות הדעת הסופית, אינה מסייעת להתרשמות חיובית ממקצועיותו של מומחה ההגנה. כך גם השינוי המשמעותי באופן ניסוח מסקנותיו לגבי טיבו של המתקן, בהתאם להגדרה שהיא פרי פרשנות אישית של יוסף את סעיף 144 לחוק, כפי שפורט בפסקה 39(ז) לעיל, מעורר תהיות. ראשית, לא ברור מה גרם לשינוי, אך מעבר לכל - ניסוח מסקנת חוות הדעת על יסוד דעתו של המומחה, שהאמצעים המוגדרים בסעיף 144 לחוק מחייבים פליטה מהירה של תכולתם, באופן שלאדם שכלפיו הופנה האמצעי אין אפשרות להתחמק ממנו, מקשה במידה רבה על אימוצה כמסקנה של מומחה חבלה (גם אם הוא עו"ד בהשכלתו, והוא אכן כזה^[10]). אוסיף, במאמר מוסגר, שהמומחה טען שאת הבנתו שזו ההגדרה הנכונה הוא מבסס על פסיקת בית המשפט העליון "בעניין קובקוב". אני מניחה שכוונתו לע"פ 9511/01 **קובקוב נ' מדינת ישראל** [22.1.02] [עניין קובקוב], שם דובר על ייצור בקבוקי תבערה, וכך נקבע בפסקה 4:

"כעולה מנוסח החוק, ההגדרה המצויה בו היא רחבה ונועדה להגשים את התכלית של איסור נשיאה
עמוד 28

והחזקה של כלי פוגעני שיכול להיות אף קטלני. כלי כזה אינו בהכרח כלי שיוצר מלכתחילה, ועל פי טבעו המקורי, לתכלית האמורה. משום כך, הקפיד המחוקק בחלופות (ג)1 ו-(ג)2 של הסעיף, להתייחס לכלי ש'סוגל' לירות, או לפלוט חומר. אמנם, כל אחד ממרכיביו של בקבוק התבערה כשהוא לעצמו, יכול וישמש לצרכים תמימים שמטבעם לא נועדו לפגוע או להזיק לאדם. אולם אין ספק שבהרכבם כפי שנעשה על ידי המערער, מהווים הבקבוקים כלי שסוגל על-פי עצם טיבו להזיק לאדם ולפגוע בבריאותו ובשלמות גופו. בצדק קבע השופט קמא כי הבקבוק הוא בבחינת מיכל ריק, שהוכנס לתוכו חומר דליק ובד המשמש כפתיל השהייה, כך 'שבמצב שבו יוצת הפתיל הטבול בבנזין יוצת גם החומר הדליק שבבקבוק, כאשר השלכתו והתנפצותו של הבקבוק העשוי מזכוכית תביא להתלקחותו של הנוזל שבו, לרבות העצם שלעברו יושלך או יתנפץ אותו בקבוק'. לעניין החומר המזיק הנפלט מכלי הנשק, אמר השופט קמא כי הפליטה לצורך העניין תיגרם כתוצאה 'מהשלכתו של הבקבוק ... פעולת הפליטה היא פועל יוצא של השלכת הבקבוק והתנפצותו כאמור'. מזה שנים מוכרים כלי נשק מאולתרים המשמשים בעיקר לפעילות טרוריסטית, אך גם לפעילות לוחמנית אחרת. הוצאתם של כלים אלה מסעיף 144 תהיה מנוגדת ללשון הסעיף ולתכליתו. כך הדבר לגבי כל כלי שסוגל למעשה פגיעה באדם, גם אם הרכבו ומבנהו הוא ייחודי וחד-פעמי. האלתור כשלעצמו והשימוש ברכיבים תמימים באופיים, אינו שולל מן המוצר המוגמר את אופיו ככלי נשק אם סוגל לכך ואם במבנהו הסופי הוא נועד להזיק לאדם. כאשר מדובר בבקבוק תבערה, אין מדובר בכלי ייחודי או מקורי אלא בכלי בעל מאפיינים מוכרים שתכליתו המקובלת הינה לשמש נשק פוגעני ואף קטלני, שהרכבו הסופי מעיד על אופיו הפוגעני ועל תכלית ייצורו".

(ההדגשה בשחור - במקור; ההדגשה בקו תחתון - הוספה).

נוכח דברים אלה ניתן לראות, שגם בעניין **קובקוב** דובר על בקבוק, שמטבעו אינו "פולט" דבר, ויש צורך בפעולת השלכה כדי שהחומר מתוכו ייפלט. לא ברור, אפוא, כיצד הסיק המומחה את שהסיק בענייננו, דווקא מעניין קובקוב, כטענתו.

46. קושי משמעותי נוסף להשען על חוות דעתו של מומחה ההגנה יוסף עולה מכך, שבחקירתו הנגדית אישר שלא הקפיד על זהות בין המרכיבים שבהם השתמש, למרכיבים שנמצאו במתקן המקורי. לטענתו, לא הייתה חשיבות לדיוק באף אחד מהמרכיבים: לא במספר הסוללות ששימשו כמקור מתח (4 במקום 5), לא לגבי טיב החוטים שבהם השתמש לצורך בניית היזמים המאולתרים לעומת אלה שהיו במתקן המקורי, ולא בסוג חוט הלהט (ר' פסקה 40(ב) לעיל). דברים אלה מקבלים משנה חשיבות נוכח מה שכבר תואר לעיל בנוגע לסרטונים שאותם שכח המומחה לתאר בחוות דעתו ובעדותו, שאליהם אתייחס מיד. כאשר עומת המומחה עם תוצאות הניסויים שלכאורה סתרו את שביקש להוכיח, טען שהם אינם משקפים דבר, מאחר שהם נעשו עם מקור מתח שונה מזה שהיה במתקן המקורי (פ/852, 27 ואילך). לפתע הפך השוני במקור המתח למאד רלוונטי.

47. וכאן אנו מגיעים לנקודה הבעייתית ביותר בהתייחס לעדותו של מומחה ההגנה: בעיית מהימנות. השתלשלות הדברים תוארה לעיל בפירוט, בפסקה 40(א), ונראה שאין צורך להכביר מילים על הקושי בהתנהלות. התובעת שאלה את שרון יוסף כל כך הרבה שאלות, שבמסגרתן היה חייב לגלות את סדרת הניסויים שלא גולתה, עד כי הסנגור התנגד וטען שהשאלה נשאלה כבר ארבע פעמים בוורסיות שונות (פ/851, 9 - 10). ואכן - שאלות שביקשו לאפשר למומחה להיזכר שעשה גם שני ניסויים עם בקבוק ובו מים, שבהם חדר הגפרור את הבקבוק, נשאלו הרבה יותר מארבע פעמים. אך המומחה בשלו: הוא חזר וטען שלא היו ניסויים נוספים מעבר לאלה שעליהם סיפר, ובאף ניסוי שבו היו מים בבקבוק (להבדיל מדלק), הגפרור לא ביקע את הבקבוק. המומחה אף הגדיל לעשות, והסביר בפירוט (בחקירה הראשית) מדוע בניסוי עם מים הגפרור לא חודר את הבקבוק, שכן "חדירה של חום פנימה נבלמת על ידי הקירור של המים, המים תמיד

יהיו קרים ביחס ללהבה" (פ/761, 21 - 22). והנה, התברר לפתע, שבשני ניסויים שבהם היו מים בבקבוק, דווקא היה ביקוע, והייתה יציאה של מים מהבקבוק. תגובתו של המומחה המונצחת בסרטון, "אוי שיט, נוזל", מלמדת לא רק על מפח הנפש שהיה מנת חלקו עת ביצע ניסוי שפגם במסקנה המקווה, אלא מעוררת סימן שאלה ממשי לגבי טענת המומחה כי שכח לגמרי מהניסויים הללו, שבוצעו אך שבוע לפני כתיבת חוות הדעת. הייתכן שבשבוע שבין הניסוי הבעייתי (מבחינת ההגנה) ועד כתיבת הדעת, העניין נשכח מליבו של המומחה?

למרבה הצער, אין מנוס מלומר שגילוי הסרטונים הללו, שנכללו בדיסק שמסרה ההגנה לתביעה ולבית המשפט, אך לא זכו להתייחסות בחוות הדעת הסופית או בעדות המומחה (ולהיפך - המומחה העיד על מסקנה הפוכה), הם נדבר נוסף בחוסר היכולת להסתמך על עדות מומחה ההגנה. זאת גם בשל חוסר המהימנות כשלעצמו, אך גם בשל כך שכתוצאה מכך מתבררים מספר דברים:

א. מסקנתו הסופית של המומחה כי היזם לא היה בעל יכולת לחדור את הבקבוק - אינה נכונה, או לפחות מוטלת בספק;

ב. אם אלה פני הדברים כשעסקין בבקבוק עם מים, נכונים הדברים ביתר שאת (נוכח ההסבר של יוסף על תכונת הקירור של המים) כשבבקבוק יש בנזין. ואכן, גם בניסוי אחד עם בנזין (שקיבל ביטוי בחוות הדעת) הבעירה חדרה את הבקבוק. כזכור - במתקן בחורשה היה בנזין;

ג. מתברר שבדיעבד, גם יוסף סבור שיש חשיבות לעשיית הניסוי במרכיבים דומים לאלה שהיו במטען המקורי. דבר זה מעמיד בסימן שאלה את תוצאות כל יתר הניסויים, שנעשו במרכיבים שאינם דומים.

48. דומה, כי "שיכחת" שני הניסויים הלא נוחים להגנה, היא נדבך נוסף בנטייה שזיהיתי אצל המומחה, להסתכלות חד צדדית ומגמתית על העובדות.

כך, כשטען חליפות, לפי נוחותו, שהקפדה על רכיבים דומים לאלה שבמטען המקורי היא חשובה (למשל כאשר מתח בקורת בחוות הדעת המקורית על כך שבירנבאום השתמש (לפי סברתו המוטעית) ביזמים שונים מהמקור - פסקה 39(ה) לעיל), או לא חשובה (כשנשאל בחקירה הנגדית על השוני בין הרכיבים שבהם השתמש בניסוייו, לאלה שבמטען המקורי) פסקה 40(ב) לעיל);

כך, כשנשאל על גרסת הנאשם, שלפיה השתמש בזיקוק ויתכן שגם בקופסת גפרורים, כדי להגביר בעירה, גרסה שממנה התעלם יוסף, הוא הסכים ששימוש במקדם כזה כנראה היה פורץ ביתר קלות את דופן הבקבוק, אך מיהר להוסיף שהדבר לא משנה את תכונת ה"הדיפה" כלפי חוץ שנדרשת (פ/848, 1 ואילך);

כך, כשהסביר שאין משמעות לכך ש"פספס" את סימני הפיוח על המוליכים ועל הגפרור, שכן מדובר בחריכה שנוצרה עקב ניסויי המעבדה (פ/759, 14 - 21), אך לא הסביר כיצד הגיע למסקנה כזו, כאשר לא ראה כלל את המוצגים הללו לפני ניסויי המעבדה, ולכן לא ברור כיצד הגיע למסקנה שהם לא היו במתקן המקורי ונוצרו במעבדה (פסקה 39(ד) לעיל).

49. מכל האמור עד כה עולה, כי איני יכולה להסתמך על עדות מומחה ההגנה, או על חוות דעתו. לעומת זאת, מומחה התביעה היה כאמור אמין, זהיר והגון, וחלק נכבד מה"חורים" שנותרו בחוות דעתו, בשל היעדר מידע רלוונטי, הושלמו על ידי הנאשם. דומה, כי בסופו של יום, המסקנה העקרונית של מומחה התביעה, שלפיה "**בכוחו של מטען תבערה מאולתר זה לגרום לבעירה בכפוף לתקינות, חיבור נכון וזיקה בין מרכיבי מטען התבערה**", קיבלה חיזוק דווקא מהניסויים המוסתרים של מומחה ההגנה יוסף, שלימדו כי כנראה שהגפרור יכול היה לחדור את דופן הבקבוק, ומעדות הנאשם בעצמו. הנאשם בעדותו הסביר את מהות המתקן, שאותו כינה "ניסוי", וכך אמר: "... **שהמערכת במהותה אמורה ליצור סוג של תבערה, סוג של מדורה...**" (פ/738, 23 - 24). ואכן, המתקן, אילו פעל באותה חורשה, בין העלים היבשים והצמחייה הנשקפת מתצלומים 2 - 4 בחוות הדעת, היה יוצר, כדברי הנאשם, "סוג של תבערה". דומה כי אין צורך להכביר מילים על כך, שתבערה בחורשה, באזור מאוכלס (גם אם הבניינים הקרובים ביותר מרוחקים כמה עשרות מטרים ממקום המטען), בכוחה "להזיק לאדם". מכאן שגם רכיב זה - הוכח.

למעלה מהצורך אוסיף, נוכח הערות ההגנה שלפיהן לא הוכח שהמטען אכן היה תקין ויכול היה לפעול (טענות שהתבססו, בין היתר, על דברי מומחה התביעה, למשל - על חוסר בחומר מצית בקצה הגפרור), שהחוק קובע: "**אחת היא אם בעת שנעברה העבירה היה הנשק תקין לשימוש או לא**" (סעיף 144(ג1)(1) לחוק).

50. אני קובעת, אפוא, **שהמתקן בחורשה אכן היה מטען תבערה, ומאחר שהוא סוגל לפלוט חומר הנועד להזיק לאדם (הבניין שנדלק), אזי הוא עונה על הגדרתו של "נשק" לפי סעיף 144(ג2) לחוק.**

הסברי הנאשם להכנת המטען בחורשה

51. אבחן כעת את הסברי הנאשם לגבי אותו מטען, ולגבי מה שהתכוון לייצר. כפי שכבר צוין, הנאשם העלה את הגרסה שהתכוון לבנות כתובת אש לראשונה בחקירתו שלאחר הגשת כתב האישום. עולה מחקירתו, שטען כי החל לעבוד על הכנת כתובת אש במסגרת עבודתו כמדריך בכפר שפיה, לקראת טקס סוף השנה. הוא תיכנן, לדבריו, להפתיע את חניכיו. כתובת האש הייתה אמורה להדלק במקום מרוחק. הוא טען שלא סיפר זאת לחוקרים בחקירתו הקודמות כי "אני אמרתי מה ששאלתם". בהמשך הוסיף שהתכוון שהכתובת תדלק מרחוק. מדובר בכתובת שמורכבת מבד שמלופף סביב חוט ברזל, שנטבל בתוך נוזל דליק (תמליל **ת/13א**, עמוד 3, שורה 32 עד עמוד 4, שורה 9; עמוד 10, שורה 10 עד עמוד 11, שורה 7).

בעדותו בבית המשפט הנאשם סיפר שהרצון שלו לבנות כתובת אש, שניתן להדליקה מרחוק, נבע מטראומה שחוה בתנועת הנוער, כשהמדריך שלו נכוה בשעה שניסה להדליק כתובת אש. ואולם, כשנתבקש הנאשם בחקירה הנגדית להוסיף פרטים על אותו ארוע מכונן, לא ידע לומר באיזה שנה הוא קרה, באיזה כיתה היה כשזה קרה, (לבסוף אמר שזה קרה כשהוא היה כבן 10), הוא לא זכר בודאות את שם המדריך (אך חושב שקראו לו יאיר, ואינו יודע את שם משפחתו). לדבריו, הוא ביקר את המדריך לאחר הארוע בבית החולים, הוא נסע לבד באוטובוס, עם כ-10 או 15 חברים מהשבט, לבקרו, הוא לא סיפר להוריו או אחיו על הארוע הטראומטי, הביקור בבית החולים היה כשבוע אחרי הארוע, הוא ראה שלמדריך הייתה צלקת על היד מהאש. הוא ציין כי אף שלא סיפר להוריו על הארוע הטראומטי, הוא מניח שסיפר להם שנסע לבקר את המדריך בבית החולים, אך אינו זוכר שמישהו שאל מה קרה למדריך שאותו הוא נוסע לבקר (פ/625, 19 עד פ/628, 15; פ/630, 18 עד פ/631, 2). הנאשם סיפר שהיה ארוע נוסף, שהשפיע עליו גם כן,

עמוד 31

שבו קרוב משפחה שלו נפגע מחומר דליק ששפך על מנגל, והאש התפשטה עליו. הוא עצמו לא נכח באָרוע, זה קרה לקרוב משפחתו בשם ארתור, שאת שם משפחתו אינו מוכן לחשוף כדי לא לפגוע בו בכך ששמו יופיע באינטרנט בהקשר למשפט פלילי. לדברי הנאשם, ארתור סיפר לו על שאירע לו, כשנפגשו חודש-חודשיים לאחר האָרוע. כשהנאשם ראה אותו, היו על גופו תחבושות ביד וברגל, אולי גם באזור החזה והבטן. הוא היה מאושפז מספר שבועות (פ/628, 19 עד פ/630, 17).

52. הסבריו של הנאשם כי המתקן בחורשה היה ניסוי שנועד להכין כתובת אש שנדלקת מרחוק, דינם להדחות, וזאת מטעמים רבים:

א. העובדה שאותו הסבר מזכה, שלכאורה יכול היה לחלץ את הנאשם מהחשד הכי כבד כלפיו, עלה רק בחקירה האחרונה, שבוצעה לאחר הגשת כתב האישום ולאחר דיון בבית המשפט העליון בשאלת מעצרו עד תום ההליכים, מעמעמת מאד את תוקפו. ההסבר שהנאשם נתן לחוקר לאי מסירת הגרסה הזו במועד מוקדם יותר, קרי: "אני אמרתי מה ששאלתם", דינו להדחות, מאחר שהוא נשאל על המטען בחורשה ונתבקש להסביר את פשרו ממושכות בחקירתו מיום 10.5.16 (ת/96, ת/96א), והוא שמר באופן מוחלט על זכות השתיקה.

ב. הסיפור על אותו אָרוע טראומטי שהיווה התמריץ להכנת כתובת שנדלקת מרחוק, עלה לראשונה בעדותו בבית המשפט.

ג. חרף היותו של האָרוע כה טראומטי, הנאשם לא זכר פרטים מהותיים לגביו, ואף שהדבר התרחש כשהיה בן 10 בלבד, לא סיפר עליו, לטענתו, להוריו או אחיו. זאת, למרות שנסע לטענתו לבקר את המדריך שנכווה, ועל עצם הביקור סיפר להוריו.

ד. בבית המשפט עלתה גרסה חדשה, שלא נשמעה קודם, על אָרוע טראומטי נוסף שהשפיע על הנאשם. אותו אָרוע קרה לדברי הנאשם לקרוב משפחתו, שאת שם משפחתו אינו מוכן לחשוף. אף שאחותו של הנאשם ואחיו העידו בבית המשפט, הם לא נשאלו על האָרוע האמור (אולי משום שגם צוות ההגנה עדיין לא עודכן באותו שלב על האָרוע הנטען). לא ברור הקשר של האָרוע האמור להכנת כתובת אש ולרצון להדליקה מרחוק, שכן על פי הטענה - הוא התרחש כשאותו קרוב משפחה עשה "מנגל". יצוין, כי הנאשם העיד שביום המעצר, חזר מ"על האש" עם חברים. מכאן, שלא נרתע, למרות אותו אָרוע של קרוב המשפחה ארתור, מהשתתפות באָרועי מנגל.

ה. מנהל כפר הנוער שפיה, **מאיר פניאס**, העיד בבית המשפט (פ/468 עד פ/477). הוא נשאל האם עושים בכפר כתובות אש והוא השיב: "במקרים חריגים מאוד, אבל זה לא ברמה קבוצתית אלא ברמת כפר. מדריך לא יכול לעשות את זה. כדי לעשות מה שנטען פה, כתובת אש, צריך אישור של כיבוי אש, ציוד בהתאם, קב"ט הבטחון של הכפר צריך לדעת על זה. לכן, ברמת מדריך, זה לא נעשה". עוד ציין שבדרך כלל, אם נעשתה כתובת אש, זה היה בתחילת שנה ולא בסופה (פ/474, 33 ואילך). לכן, אם חשב הנאשם לעשות כתובת אש לחניכים, היה נדרש לשתף בכך את הממונים עליו ולקבל אישורים מתאימים. הנאשם טען שלא ידע שיצטרך לקבל אישור (פ/746, 10 - 16).

ו. הנאשם לא היה מוכן להסביר בדיוק איך הרעיון שלו להדלקת כתובת האש אמור היה לפעול, או איך אמור לפעול המעגל החשמלי שאותו בנה, "כי אם אני מתכוון למכור את העניין הזה, אז אני לא רוצה שזה יפיע באינטרנט" (פ/735, 30 - 33). החלטות בית המשפט, שבהן הוסבר לנאשם פעם אחר פעם, שהימנעותו מלתת גרסה, כביכול מטעמים של סוד מסחרי, עשויה לפגוע בו, לא הועילה (פ/736, 5 - 7 ו-17 - 20). תשובתו הייתה: "הסברתי ברמה הכי מפורטת שאני יכול כיצד פועל המעגל ומה הוא אמור לעשות. אבל להכנס לקרביים של המעגל, זה כבר יכול לפגוע במערכת הזאת" (פ/736, 14 - 15).

ז. מרכיבים עיקריים בכתובת האש, כפי שהסביר הנאשם בעצמו, היו הבד וחוט התיל שאמורים היו להרכיב את האותיות בכתובת האש. אלה לא נמצאו לא במטען בחורשה, ולא ברשות הנאשם (ברכב או בדירת האם). הנאשם הסביר כי כשבא לטבול את הבד לכתובת האש בבנזין, גילה ששכח בפנימייה את הבד וחוטי התיל (פ/601, 31 - 33). קשה קצת להאמין שהנאשם הכין כבר את כל המטען, ורק אז גילה את דבר היעדר המרכיבים העיקריים. הדעת נותנת, שמתחילים מהרכבת האותיות והחלקים הלא מסוכנים, שגם דורשים עבודה רבה, לפני שמרכיבים את החלקים המסוכנים והדליקים. הנאשם טען שהחלק החשוב של הניסוי היה הרכבת האפשרות להדליק הכל מרחוק (פ/742, 7 - 14), אך כזכור - מיאן להסביר בדיוק את המנגנון. גם בנקודה זו גרסת הנאשם אינה סבירה.

ח. הסבריו של הנאשם על הרכבת "הניסוי" לא היו הגיוניים. הוא טען שלמרות שהיו שני בקבוקים של ליטר וחצי, הרי ששם דלק רק באחד מהם, והבקבוק השני נועד לייצב את הבקבוק הראשון. הוא לא זכר בדיוק כיצד חיבר את הבקבוקים זה לזה. גם בבקבוק האחד שבו שם דלק, היתה, לטענתו, כמות קטנה מאד, שאותה מילא בתחנת דלק סמוכה (פ/740, 1 עד פ/741, 7). טענה זו אינה עולה בקנה אחד עם ראיות אחרות: ראשית, החבלן יצחק עמרני, שהיה הראשון שנקרא לטפל במטען, והיה היחיד שראה אותו לפני הניטרול האלים, כתב בדוח הפעולה שלו כי החפץ שבו נקרא לטפל "נמצא בין השיחים והעצים, בתוך שקית ניילון, שני בקבוקים עם חומר נוזלי מחוברים עם איזולירבנד שחור, ומעליהם שעון ודו גידי יוצא מהשעון מחובר לקופסאת גפרורים" (ת/76) [ההדגשה הוספה - מ.ב.נ.]. שנית, המומחה בירנבאום העיד אומנם כי אינו יכול לדעת כמה דלק היה בבקבוקים, שכן הגיע לאחר הניטרול האלים של המטען על ידי הרובוט, "אבל הכול היה שם ריח של דלק, גם המוצגים היו ספוגים בדלק, מה שהצלתי הצלתי שזה שני בקבוקונים" (פ/234 מ-8.12.16, 6 - 8; פ/241 מ-5.1.17, 25). עוד ציין, כי על מנת לאפשר לקיחת מעתקי טביעות אצבע ו-DNA מהאיזולירבנד שעטף את הבקבוקים, היה צריך לייבש אותו במנדף, כי הכל היה ספוג בדלק.

ט. הסבר לא הגיוני נוסף שסיפק הנאשם היה שהוא קטם את ראש הגפרור שהצמיד לבקבוקים, כדי שלא יידלק בטעות כשנעדר מהמקום. לטענתו, כשגילה ששכח את הבד וחוט התיל, בחר להשאיר את המתקן שבנה בחורשה, ולקטום את הגפרור כדי שהדבר לא יידלק בהעדרו (פ/746, 17 ואילך). לדבריו, חשב לחזור למחרת. ברור, שגם בגרסה זו אין כל הגיון. ראשית - ראש הגפרור לא נקטם, אלא, כפי שעלה מעדותו של בירנבאום ומהצילומים שהוגשו, החומר המצית (האדום) התפורר/התקלף ברובו. בירנבאום העיד שיתכן שהדבר קרה עקב הרטיבות של הגפרור לאחר הניטרול ושפיכת הדלק. כאשר עומת הנאשם עם הטענה שראש הגפרור לא נקטם, אמר שאינו זוכר מה עשה (פ/747, 16 - 25). שנית, היה סביר יותר להוציא את הגפרור כליל, ולהחזיר גפרור חדש, מאשר לקטום את ראש הגפרור הקיים, שכן ממילא בהעדר חומר מצית, היה הנאשם חייב להחליפו, כפי שהוא עצמו אישר (פ/747, 8 - 15; פ/748, 7 - 10). שלישית,

היה סביר יותר לקחת את כל המתקן שאותו בנה הנאשם, שלא היה גדול מימדים, ולשוב עם המתקן לחורשה כשהיה בידי הנאשם הבד והתיל, אם אכן הייתה לו כוונה לערוך, כנטען, ניסוי הקשור בבד ותיל. המסקנה המתבקשת היא, שלא היו בתכנית בד ותיל, שכן התכנית לא הייתה לייצר כתובת אש. מצד שני, ההסברים של הנאשם בנקודה זו ממחישים כי הבין היטב את התוצאה האפשרית של מעשיו.

53. הפועל היוצא מכל האמור הוא, שאיני מקבלת את ההסבר של הנאשם, שהוא התכוון לערוך ניסוי שנועד לאפשר הדלקת כתובת אש מרחוק. הנאשם, במעשיו, ייצר מטען תבערה, העונה על הגדרת "נשק" לפי סעיף 144(ב2) לחוק העונשין.

היסוד הנפשי

54. העבירה לפי סעיף 144(ב2) לחוק היא עבירה התנהגותית. היסוד הנפשי הנדרש לגביה הוא מחשבה פלילית, כהגדרתה בסעיף 20(א) לחוק, קרי: מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות ולאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה, הנמנים עם פרטי העבירה, ולענין התוצאות אחת מאלה:

(1) כוונה - במטרה לגרום לאותן תוצאות;

(2) פזיזות שבאחת מאלה:

(א) אדישות - בשוויון נפש לאפשרות גרימת התוצאות האמורות;

(ב) קלות דעת - בנטילת סיכון בלתי סביר לאפשרות גרימת התוצאות האמורות, מתוך תקווה להצליח למנען.

סעיף 20(ב) לחוק קובע כי לענין כוונה, ראייה מראש את התרחשות התוצאות, כאפשרות קרובה לוודאי, כמוה כמטרה לגרמן.

מעדות הנאשם ומכלל הראיות אני למדה, כי הנאשם היה מודע היטב לטיב המעשה שעשה, לקיום הנסיבות ולאפשרות הגרימה לתוצאה, קרי: לכך שייצר נשק, היינו - כלי שסוגל לפלוט חומר שנועד להזיק לאדם, בלא רשות על פי דין לעשות כן. לענין גרימת התוצאה של נזק לאדם, נהג הנאשם בפזיזות, כלומר - היה אדיש או קל דעת לגבי אפשרות גרימת התוצאה.

לפיכך אני קובעת שבכל הקשור למטען בחורשה, המאשימה הוכיחה במידה הנדרשת במשפט פלילי, שהנאשם ייצר נשק שלא כדין.

טיבם של המרכיבים שנתפסו במכוניתו של הנאשם, בדירת אימו ובכפר "שפיה"

55. המחלוקת הבאה שתידון היא האם המרכיבים שנתפסו ברכבו של הנאשם ובדירת אימו עונים על הגדרת "נשק" לפי החוק. עוד אדון בענין שרשיר התחמושת שנתפס בכפר שפיה.

הטיפול בפריטים שנמצאו בחיפושם, מרגע הגעתם למשרדי המשטרה

עמוד 34

56. החבלן **יונה שמעוני** העיד כי דיאנה מהשיטור העירוני הציגה בפניו במהלך הלילה את הפריטים שנתפסו ברכבו של הנאשם וביקשה לדעת אם אלה מעניינים את אנשי מערך החבלה. הפריטים אכן עניינו אותו ועל כן עירב בנושא את קצין החבלה, שפנה למעבדת החבלה. הוא הסביר שהעביר את הפריטים מהחדר של שוטרי הסיור לחדר החבלה, שם נכנס לתמונה **פקד ערן סלמון**, ראש מעבדת חבלה ת"א (בתקופה הרלוונטית), שביצע את התפיסה הפורמלית של המוצגים (שצולמו ב-ת/44). גם שמעוני וגם סלמון נקראו להשתתף בחיפוש בבית אימו של הנאשם ברחוב הגליל. החיפוש בבית האם הניב את הפריטים שהוזכרו לעיל (פסקה 21), שנתפסו אף הם על ידי סלמון (ת/42).

טענות המאשימה

57. בהתייחס למרכיבים שנתפסו ברכבו של הנאשם, בין לבדם ובין ביחד עם היזמים החשמליים המאולתרים שנמצאו בחדר המדרגות מחוץ לדירת אמו של הנאשם, טוענת המאשימה כי הנאשם ניסה ליצור מטען חבלה (בסיכומי המאשימה מובהר כי הכוונה לכך שניסה לייצר "מטען צינור", המהווה נשק), שביכולתו להמית אדם, ללא רשות על פי דין;

בייצור היזמים החשמליים המאולתרים שנמצאו בחדר המדרגות מחוץ לדירת אמו, ייצר הנאשם חלק מחפץ נפיץ שבכוחו להזיק לאדם, בלא רשות על פי דין;

בהתייחס לחזיזי החיכוך, **תערובת הנפץ** במשקל 8.2 גרם וראשי הגפרורים המפורקים, שנמצאו ברכב הנאשם, ובהתייחס לשרשיר התחמושת שנמצא ב"שפיה", המאשימה טוענת כי הנאשם החזיק בחלק של נשק, בלא רשות על פי דין להחזקתו.

חוות דעת מומחה התביעה, ערן סלמון

58. הראיה המרכזית שעליה נסמכות טענות התביעה בנוגע לעבירות הנ"ל היא חוות דעתו של **ערן סלמון** מיום 15.5.17 (ת/42), דיסק ובו צילומים שעשה המומחה (ת/43), ועדותו בבית המשפט (פ/250 מיום 25.1.17 עד פ/384). גם כל המוצגים הרלוונטיים ומסמכים שנערכו על ידו הוגשו באמצעותו (ת/44 עד ת/74). השורה התחתונה של חוות דעתו של סלמון היא כדלקמן: המוצגים שיפורטו מיד הם, בין היתר, מרכיבי מטען חבלה, שחיבור מרכיביו באופן תקין ונכון יאפשר ייצורו של מטען חבלה מאולתר שלם, שבכוחו להמית אדם בעת התפוצצותו. ואלה הם המוצגים:

° **צינור מתכת**, בקוטר 21 מ"מ, באורך 104 מ"מ, סגור בשני קצותיו בפקקים תואמים [מוצג 12, צילום 9 בחוות הדעת] **[הצינור]**;

° קופסת קוטג' סגורה באמצעות מכסה וסרט דביק צר, בצבע שחור, המכילה **22 חזיזוני חיכוך** וכן **תערובת נפץ פירוטכנית במשקל 8.2 גרם**, שמקורה, קרוב לוודאי, בחזיזי החיכוך [מוצג 15, תצלומים 10 - 12 בחוות הדעת] **[קופסת הקוטג'; חזיזי חיכוך; התערובת הפירוטכנית]**. יצוין כי לעניין חומר הנפץ המפורק העיד סלמון, כי מדובר בכמות חומר גדולה מכדי שתנבע מחזיזון אחד שהתפרק. הוא גם בדק האם יתכן שהחומר נשר מהחזיזונים ולכן עבר על כולם וראה שהם שלמים. מכאן מסקנתו שהחומר פורק במתכוון מהחזיזונים, או שהובא ממקור אחר (פ/266, 2 - 12);

° קופסת פלסטיק (קופסא של פילם - מ.ב.ג) ובתוכה **ראשי גפרורים מפורקים**, במשקל כולל של כ-1 גרם [מוצג 16, תצלומים 13 - 14] **[קופסת הפילם; ראשי גפרורים]**;

- חבילת **חזיזי חיכוך corsair**, ובה 59 חזיזים באורך 33 מ"מ ובקוטר 4 מ"מ [מוצג 24, תצלומים 15 - 16 בחוות הדעת] **[החזיזים]**;
- 7 **זיקוקי מזרקה (נר עוגה)** - 4 באריזה המקורית ו-3 בתפזורת [מוצג 25, תצלום 17 לחוות הדעת] **[זיקוקי נר עוגה]**;
- 14 **קופסאות גפרורים "רגילים"** (מינוח שלי - מ.ב.ג.) וקופסא אחת של **גפרורים** מסוג "להבית", **"גפרור ארוך מאד"** [מוצג 23, תצלומים 18 - 19 לחוות הדעת] **[גפרורים רגילים וארוכים]**;
- 4 חפיסות **זיקוקי "אש קרה" מסוג "soral"**, פתוחות, ובהן סה"כ 25 זיקוקים [מוצג 11, תצלום 20 לחוות הדעת] **[זיקוקי אש קרה]**;
- נרתיק חום ובתוכו שמונה **יזמים חשמליים מאולתרים** ושני **זיקוקי אש קרה** [מוצג 9, תצלומים 5, 6, 21 - 17 לחוות הדעת] **[היזמים]**.

חשוב לציין, כי כל המוצגים הנ"ל, מלבד היזמים החשמליים, נמצאו ביחד, ברכבו של הנאשם. רובם (כולל הצינור, קופסת הקוטג' ובה חומר הנפץ המפורק, קופסת הפילם ובה ראשי הגפרורים הקצוצים, זיקוקי נר עוגה, החזיזים, גפרורים, חוט תיל מוליך, מוליכים, סוללות ועוד) **נמצאו בתוך קופסת מתכת ירוקה (מעין מזוודה)**, כפי שניתן לראות ב-**ת/44**. יצוין, כי בחקירתו הנגדית אישר הנאשם כי כל הפריטים שנמצאו ברכב הם אכן שלו (פ/692, 14 ואילך).

59. סלמון הסביר שמטען חבלה מאולתר מורכב ממטען עיקרי (כלי קיבול), מיזם ומחומר נפץ. במקרה דנן, הצינור שנתפס ברכב יכול לשמש כמטען עיקרי, זיקוקי האש הקרה שנתפסו ברכב, או היזמים המאולתרים שנמצאו בדירת האם, יכולים לשמש כזם, וכחומר נפץ יכולים לשמש חזיזי החיכוך (הן השלמים, הן התערובת שיצאה מהם), ראשי הגפרורים הקצוצים ופריטי זיקוקין (**ת/42**; **ת/70**; פ/264, 26 עד פ/266, 14; פ/269, 5 עד פ/270, 7, ועוד). עניין זה יפורט גם בהמשך.

60. סלמון הוסיף ופירט בחוות הדעת לגבי מרבית המרכיבים שנתפסו, למה הם יכולים לשמש ואף שימשו בעבר:

צינור המתכת יכול לשמש, ואף שימש בעבר, כמטען עיקרי במטעני חבלה מאולתרים;

התערובת הפירוטכנית שפורקה מהחזיזים יכולה לשמש, ואף שימשה בעבר, כחומר עיקרי למטעני חבלה מאולתרים, ובכוחה להזיק לאדם בעת בעירתה. תערובת פירוטכנית שפורקה מזיקוקי נר עוגה (באופן כללי, לאו דווקא במקרה זה), יכולה לשמש ואף שימשה כחומר עיקרי במטעני חבלה מאולתרים;

חזיזי חיכוך יכול להזיק לאדם בעת התפוצצותו;

בכוחה של תערובת הנפץ שפורקה **מראשי הגפרורים** להזיק לאדם בעת בעירתה. ראשי גפרורים מפורקים יכולים לשמש, ואף שימשו, כחומר עיקרי במטעני חבלה מאולתרים;

היזמים יכולים לשמש ליזימת מטעני חבלה מאולתרים, ובכוחם להזיק לאדם בעת פעולתם;

זיקוקי אש קרה יכולים לשמש ואף שימשו כפתיל השהייה למטעני חבלה מאולתרים, בכפוף להמצאות קדח במטען העיקרי (כאן - צינור המתכת). הם יכולים לשמש ואף שימשו כחומר עיקרי וכיזמים במטעני חבלה מאולתרים.

יצוין כי השלמה לחוות דעתו ולעדויות של סלמון, בנוגע להיותם של החומרים הנ"ל חומרי נפץ, נמצאת בחוות דעתה של המומחית ממעבדת חנ"מ, שהוגשו בהסכמה וסומנו **ת/109 - ת/110**.

61. עוד פירט סלמון לגבי **היזמים** - כיצד הותקנו, ממה הם מורכבים, כי החומר שנמצא בתוכם הוא תערובת נפץ פירוטכנית (ובעניין זה הרחיב ופירט, וכן התבסס על תוצאות מעבדת חנ"מ). הוא ציין כי ביום 1.5.16 בוצעה במעבדה בדיקת הפעלה לאחד היזמים והנ"ל ניצת ובער בחיבור למקור מתח חיצוני [תצלומים 26 - 27 לחוות הדעת]. גם בעדותו הסביר את הנושא בצורה רחבה (פ/270, 8 ואילך). הוא הסביר שהיזמים המאולתרים הוכנו בדרך מאד ייחודית. יש אפשרויות רבות להכנת יזמים, ומי שהרכיב את היזמים הללו עשה זאת בצורה בעלת מאפיינים יוצאי דופן, שאותם הסביר (פ/273, 8 - 19 ו-31 ואילך).

62. לגבי מוצגים נוספים שנתפסו - מוליכים חשמליים, סוללת 9 וולט, בית סוללות ומחבר סוללת 9 וולט, אטבי כביסה ומקל שעליו מלופף חוט מתכת - ציין סלמון כי חיבורם באופן נכון ותקין יכול לשמש כמערכת הפעלה חשמלית, מיידית/מלכוד. הוא ציין בעדותו, שאטבי כביסה, למשל, הם לכאורה דבר תמים, אך חבלן משטרה יודע שזהו מרכיב מאד נפוץ במערכות הפעלה מבוססות מלכוד, בוודאי כשמוצאים גם את המקל שעליו מלופף המוליך ממתכת. אלה מרכיבים שאפשר להסב באמצעותם את אטב הכביסה לשמש כמרכיב במטען (פ/277, 24 - 28). עם זאת, סלמון ציין, כי סוללת 9 וולט הנ"ל [מוצג 18] נמצאה אמנם תקינה, אך לא היה בכוחה לשמש כמקור כוח יחיד להפעלת היזמים החשמליים המאולתרים. סלמון הבהיר את הדברים גם בעדותו בבית המשפט וציין כי תחילה בדק אם היזם יכול לפעול בעזרת הסוללה של ה-9 וולט, והיזם לא הגיב. מאוחר יותר חיבר את היזם למקור מתח גדול יותר, היזם ניצת ופעל כהלכה. הדבר תועד בסרטון ב-**ת/43** (פ/270, 31 עד פ/271, 18). גם לגבי האטב סלמון הבהיר שניתן להסב את האטב באופן שתיאר, כדי שימש במטען, אך במקרה דנן האטב לא הוסב - צריך לעשות עוד פעולות שלא נעשו, וגם אין עדות לכך שנעשו. הוא הוזכר בין הפריטים שיכולים להרכיב מטען בגלל פשטות ההסבה ובגלל מרכיבים נוספים שנמצאו במקום (פ/277, 27 - 28; פ/278, 2 - 3).

סלמון הוסיף כי בדירת אימו של הנאשם נמצאו מוצגים נוספים (בקבוקי אצטון, צנצנת עם גבישים בצבע לבן, דבק מגע, מוליך חשמלי קואקסיאלי, נוריות חשמליות, אמצעי אופטי ומטלית, טלפון סלולרי מפורק ובו כרטיס סים, סרטים דביקים, כלי עבודה ועוד). לגבי אלה, בהעדר אינדיקציות לביצוע פעולות שיכשירו אותם לשמש במטען, לא מצא לנוכח אפילו להזכיר אותם בהקשר של מרכיבים אפשריים במטען, אף שהם יכולים להיות כאלה (פ/277, 31 עד פ/278, 2). הוא תפס אותם מלכתחילה מאחר שאלה מרכיבים שניתן להשתמש בהם כמרכיבים למטען חבלה, ובשלב הראשון, כשהערפל כבד, אוספים כל מה שיכול להיות קשור (פ/285, 7 - 24).

סלמון העיד, כי אף שכמעט בכל בית יש מרכיבים שיכולים לשמש כמרכיבים למטען חבלה, ברוב הבתים אין מרכיבים שישלימו מכלול שלם (פ/285, 18 - 19).

עוד ציין סלמון את שרשיר התחמושת שנמצא ב"שפיה", וכתב כי מדובר ככל הנראה בשרשיר מקלע.

בסוף חוות דעתו חזר על המסקנה שלפיה "בכוחו של מטען חבלה המורכב מהמוצגים שפורטו לעיל, כשכל מרכיביו מותאמים ומותקנים כנדרש, להמית אדם בעת התפוצצותו". עוד ציין, כי המוצגים וחלק מהמוצגים הנפיצים (שאותם פירט) הועברו לבור בטחון ויושמדו בהמשך. בעדותו הוסיף, כי יש מוצגים שאינם מושמדים, למשל - היזמים, שנשמרים לצורך לימוד והשוואה, שכן מניסיונם של המומחים, יש בוני מטענים סדרתיים, שגם אחרי שנים של ישיבה בכלא, המטענים שלהם עדיין מסתובבים בשטח (פ/285, 27 - 33).

63. בעדותו הראשית הסביר סלמון, שכאשר חבלן רואה צינור מתכת סגור בשני פקקים וראשי גפרורים שמישהו טרח וקצץ את ראשיהם, אזי מדובר במאפיין מאד מוכר גם בפלילי וגם בפח"ע כמרכיב חומר נפץ עיקרי למטעני חבלה מבוססי צינור. הוא ציין שזה הדבר שעובר בראשו של כל חבלן, שרואה שמישהו טרח וקיצץ גפרור אחר גפרור, כדי למצות את החומר הפירוטכני שבקצה הגפרור, שכן הדבר נפוץ מאד במטעני חבלה (פ/261, 19 - 26; פ/262, 20 - 29). הוא חזר על הדברים גם בחקירה הנגדית וציין שכאשר "נבדק מכלול המוצגים, ביניהם גירוד או קיצוץ ראשי גפרורים, והחזקת תערובת פירוטכנית בסמיכות לצינור מתכת ולו שני פקקים, יחד עם מוליכים חשמליים, אביזרי אלקטרוניקה ויזמים פירוטכניים מאולתרים חשמליים - המסקנה המתבקשת היא שימוש במרכיבים להרכבת מטען חבלה" (פ/353, 23 - 26). לכך הוסיף כי באופן חריג, תיק זה התקשר באופן טכני למטען חבלה אחר (הכוונה למטען התבערה שנמצא בחורשה, כפי שהבהיר בהמשך דבריו - פ/353, 32 עד פ/354, 8), ודבר זה חיזק את סברתו כי מדובר במרכיבים שנועדו לשמש להרכבת מטען חבלה (פ/353, 26 - 29). הוא המשיך והעיד שצינור הוא מרכיב מאד נפוץ במטעני חבלה בגלל הפשטות והזמינות שבהשגתו, והפשטות בהכנתו והרכבתו. הוא הסביר כיצד פועל אותו צינור שבתוכו מוכנס חומר פירוטכני כמטען חבלה, כיצד מתרחש הפיצוץ, ועד כמה הוא עשוי להיות קטלני, או לגרום לפגיעה קשה בגוף (פ/264, 12 - 23; פ/357, 3 - 9). סלמון הדגיש כי מטען חבלה מאולתר, כשמו כן הוא: הוא מורכב ממרכיבים, שהיעוד הרגיל שלהם אינו לשמש כמטען חבלה, אלא משמשים ביומיום לתכלית אחרת (פ/263, 1 - 13, פ/264, 10 ואילך).

המטען המאולתר מורכב, כאמור לעיל, ממעטפת (אותו צינור בעל שני פקקים), ועל מנת שישמש כמטען חבלה, יש לעשות בפקק אחד קדח. סלמון אמר שללא הקדח, "זה שלב הכנה" (פ/269, 16 - 17). עם זאת הוא ציין, כי גם ללא קדח - אם תונח בצינור תערובת פירוטכנית, הוא ייסגר בשני הפקקים ויונח בתוך מדורה או מקור חום חיצוני אחר, עדיין יתרחש אותו פיצוץ שתואר (פ/269, 14 - 21). נוסף על המעטפת, במטען צריך להיות "חומר עיקרי", חומר נפץ. בתפקיד זה יכלו לשמש הגפרורים, הזיקוקים והתערובות הפירוטכניות (פ/269, 5 - 12). עתה יש לדאוג למנגנון הצתה. בדרך כלל נהוג לבצע קדח בפקק ודרכו להשחיל זיקוק, ואז מדובר בהפעלה מכאנית, או שניתן להשתמש ביזם חשמלי, דוגמת אלה שנמצאו בבית אימו של הנאשם, שהם אמצעי מתוחכם יותר, שנותן טווח וגמישות שאין בהפעלה על ידי זיקוק (פ/269, 22 ואילך). גם ליזם שכזה יש צורך בקדח, שכן היזם צריך לבוא במגע ישיר עם החומר בתוך המטען (פ/270, 5 - 7). סלמון התייחס גם למערכות ההפעלה שאותן ניתן להרכיב מהמרכיבים שנמצאו, שגם לגביהם עוד צריך היה לבצע מספר פעולות על מנת להשמיש אותם, אך הם יכולים להרכיב מערכת הפעלה (והוא הזכיר את המוליכים החשמליים, סוללת 9 וולט, בית הסוללות ומחבר סוללת 9 וולט, אטבי הכביסה והמקל שעליו לופף חוט המתכת (פ/276, 21 עד פ/277, 31)).

64. מחוות דעתו של סלמון ומעדותו עולה, כי חיזוי החיכוך, תערובת הנפץ במשקל 8.2 גרם וראשי הגפרורים המפורקים, שהחזיק הנאשם, הם חפצים נפיצים, שבכוחם להמית אדם או להזיק לו, או שהם חלק מחפץ נפיץ. משכך, טוענת המאשימה, הם עונים על הגדרת "נשק" בסעיף 144(ג)(3) ועל כן הנאשם החזיק בחלק של נשק, בלא רשות על פי דין להחזקתו.

65. ערן סלמון התבקש להתייחס בעדותו הראשית לסרטון מ-youtube, שנתפס אצל הנאשם (ת/17א) שמלמד כיצד לבנות יזם/גפרור חשמלי. הוא ציין שהחוקר שנתקל בסרטון במחשב של הנאשם העבירו לסלמון כדי לקבל ממנו הסבר למה משמש הסרטון, או האם מה שרואים בסרטון יכול להתאים למה שרואים בפועל, ביזמים שבנה הנאשם. המומחה ציין כי בסרטון רואים אמנם כיצד ניתן לבנות יזם, זהו סרטון אינפורמטיבי, אך הטכניקה שונה מזו שבה השתמש הנאשם (פ/280, 7 עד פ/282, 2). בחקירה הנגדית ציין שהיזמים שנתפסו ברשות הנאשם מורכבים יותר, דורשים ידע, הבנה טכנית ויצירתיות (פ/359, 20 - 28).

לסרטונים, אופן מציאתם והחיפוש שבוצע במחשבים של הנאשם התייחס גם עד התביעה **רס"ב צחי טלמור**, חוקר ביחידת חקירות המחשב במשטרה (פ/118, 27 ואילך). הוא מצא שביום 15.2.16 חיפש הנאשם מידע באינטרנט בדבר "לבנת חבלה" ו"מטען צינור". ביום 30.3.16 צפה הנאשם במחשבו בסרטונים, על מנת ללמוד כיצד להכין יזמים אלקטרוניים ומטעני חבלה (ת/16, ת/17 ו-ת/18).

66. חשוב לציין שסלמון התייחס בעדותו לדמיון בין מרכיבים במטען התבערה שנמצא בחורשה, לבין מרכיבים שנמצאו ברשות הנאשם (ברכבו או בבית אימו), שהובילו אותו להסיק שמדובר באותו אדם שקשור בֶּכָל. הוא גם התייחס לדגימות DNA ולטביעות אצבע שקשרו את הנאשם למטען בחורשה. מאחר שכיום אין עוד מחלוקת שהנאשם קשור בכל הנ"ל, לא ארחיב בנושא זה, שהדיון בו התייתר.

טענות ההגנה

67. לטענת הנאשם, מרבית הפריטים שנמצאו ברשותו אינם יוצאי דופן במהותם, והסבריו להמצאותם ברכבו הגיוניים, סבירים ומתקבלים על הדעת. כך לגבי כלי העבודה (שהמצאותם בחזקתו הגיונית, בפרט נוכח מקצועו של הנאשם, שלמד הנדסת חשמל, ולגרסתו, עשה עבודות חשמל פרטיות לצד עבודתו בפנימייה), כך לגבי המלקחיים ונייר האלומיניום ששימשו אותו ל"על האש", כך לגבי הסוללה שאמורה הייתה לשמש בתוך מכשיר מולטימטר, כלי שמודד חשמל, כך לגבי האיזולירבנד ששימש לבידוד חשמלי. הגפרורים היו אמורים לשמש להכנת כתובת האש שעליה סיפר. לגבי החזיזים העיד שהוא מאד אוהב לטייל ולעיתים יש חיות מסוכנות בשטח, כמו נחשים, והחזיזים משמשים להברחתם. לגבי הצינור טען הנאשם שזה שימש אותו להאריך את ה"ג'ק" (מַגְבֵּה) של האוטו, כדי לייצר מכפיל כוח שסייע בפתחת ברגים.

מדובר בפריטים שאינם אסורים בהחזקה, ניתן לרכשם בכל חנות ייעודית, הם נמצאו בתפזורת, נמצאו ברכב עוד פריטים רבים שלא נתפסו, והעובדה שאף פריט לא היה מחובר לאף פריט אחר מובילה לכך שלא ניתן ללמוד מהפריטים על כוונת הנאשם. טוענת ההגנה, שסלמון בחוות דעתו אינו קובע חד משמעית מה ניתן היה לייצר מתוך

ההגנה מדגישה שהצינור, למשל, אף שהוגדר כרכיב עיקרי במטען, נתפס כשחסר בו הקדח הנדרש להפכו למטען חבלה, וגם מומחה התביעה אישר כי נדרש קדח בפקק כדי להחדיר אמצעי ייזום לצינור (פ/311, 6). כך העיד גם מומחה ההגנה (נ/14, עמוד 8, סעיף ג). מומחה התביעה אישר עוד, שאין על הצינור שנתפס חומר נפץ, ואף לא היה עליו חומר נפץ (פ/312, 18 - 19).

עוד נטען, כי התערובת הפירוטכנית שנמצאה ברכב הנאשם, כמו החזיזים שמהם היא פורקה, הוגדרו על ידי מומחה התביעה כ"צעצוע מסוכן" (פ/265, 25), וגם מומחה ההגנה בחוות דעתו ציין שההגדרה של חזיזים כצעצוע מסוכן מצויה בחוק. לכן, טוענת ההגנה, החזיזים הם צעצוע מסוכן, ותו לא. למען שלמות התמונה ראוי כבר עתה לציין, כי לדברי מומחה התביעה, שאליהם הפנתה ההגנה, היה המשך מידי: סלמון הוסיף כי "לא סתם מגדירים אותם כצעצועים מסוכנים. כשם כן הם. מסוכנים" (פ/265, 32 - 33).

זיקוקי המזרקה (זיקוקי נר עוגה) מותרים אף הם בשימוש ואין איסור על החזקתם.

גם מומחה התביעה העיד שכדי שהמרכיבים יהוו מטען חבלה, חיבורם צריך להיות תקין ונכון, אלא שכאן אף מרכיב לא היה מחובר לאחר ולכן לא ניתן להצביע על כל כוונה מצד הנאשם לייצר מטען.

יותר מכך, טוענת ההגנה, התביעה לא הוכיחה את תקינותם של המרכיבים, ולא זו אף זו, היא פגעה ביכולתו של הנאשם לבחון את תקינות הפריטים ולראות את מצבם הפיזי, לבדוק את משקלם ולהיווכח במסוכנותם, מאחר שמרבית המוצגים הושמדו. השמדה זו נעשתה שלא לצורך, שכן המוצגים לא היוו כל סכנה, אך פגעו בהגנת הנאשם כפי שהסביר מומחה ההגנה: הוא ציין, שלגבי תערובות פירוטכניות, יש משמעות לאופן איחסון ולחלוף הזמן. לטענתו, אם הן לא נאטמו כראוי, רגישותן יורדת עד כי לא יפעלו כלל כתוצאה מלחות מצטברת, אך לזיקוקים אין תאריך תפוגה, ובאחסנה אטומה, ניתן להפעילם גם אחרי שנים, וכך, טען יוסף, נהגו לעשות בימיו במעבדת החבלה. (פ/758 - פ/759). טוענים הסנגורים, כי התביעה לא עשתה לחומרים בדיקות תקינות, ומשהשמידה את המוצגים, גם ההגנה לא יכלה לבצע בדיקות כאלה ועובדה זו צריכה לפעול לטובת הנאשם.

היזמים שנתפסו בדירת האם אינם עולים כדי "נשק", כהגדרתו בחוק

68. לטענת ההגנה, המאשימה הסכימה כי היזמים המאולתרים שהכין הנאשם למעשה יכולים להוות תחליף לגפרור חשמלי, אף כי מומחה התביעה סלמון טען שהם מכילים כמות גדולה יותר של חומר מצית ומפיצים להבה גדולה יותר (פ/359, 16 - 17). מומחה התביעה בירנבאום ציין אף הוא, כי יזם ההצתה הוא גפרור, שעשו לו הסבה כדי להדליקו בצורה חשמלית. מעדות מומחה החבלה של ההגנה עולה, כי היזמים המאולתרים דומים בפעולתם והרכבם למצתים, הנמצאים בשימוש יומיומי בכל בית, לשימוש בכיריים (נ/14, עמוד 9, סעיף ב). טוענת ההגנה שאין צורך בידע מיוחד או ברכיבים משוכללים כדי להרכיב את היזמים הללו. יותר מכך: הגפרור החשמלי לא יכול לפעול בחלל הריק, ויש לחברו למקור מתח חשמלי מספק כדי שיפעל. לא נמצא כל מקור מתח כזה ברשות הנאשם, בכליו או בחצריו, וחיבורו לסוללה

שנמצאה ברכב הנאשם לא הניבה כל תוצאה ולא גרמה להדלקתו. מקור המתח היחיד שהצליח להדליק את הגפרור היה ספק כוח, שהובא על ידי מומחה המאשימה סלמון לצורך הניסוי. גם אם יחובר היזם למקור מתח, הוא יידלק בדיוק כמו גפרור רגיל, ויכבה עם התפלגות חומר הבעירה שבראש הגפרור. אם כך, שואלת ההגנה, כיצד ניתן לומר שגפרור כזה עונה על הגדרת נשק שבחוק? סעיף 144(ג) לחוק, שאליו מפנה המאשימה, מתייחס לכלי שסוגל לפלוט חומר שנועד להזיק לאדם. היזם האמור אינו עונה על הגדרה זו. הגפרור אינו מסוגל לפלוט חומר. באשר לרכיב של "הנועד להזיק לאדם", לפי הגישה המצמצמת, המקלה עם הנאשם, הפירוש למילה "נועד" הוא אובייקטיבי ומתייחס למה שמשמש ככלל לתכלית האמורה. לפי הגישה המרחיבה, המחמירה עם הנאשם, הפירוש הוא סובייקטיבי ודי בכך שהוכן על ידי המשתמש לתכלית האמורה, ועל פי תכונותיו יש בכוחו להזיק. לטענת ההגנה, אף אחת מהגישות לא תוביל בענייננו למסקנה שמדובר בנשק. ראש גפרור שבוער למשך מספר שניות לא עלול להזיק ולא נועד להזיק. גם המאשימה לא ציינה בסיכומיה כיצד יכול ראש גפרור שכזה להזיק. מומחה ההגנה יוסף ציין בחוות דעתו כי פוטנציאל המסוכנות הנובע משימוש באמצעי זה קטן בהרבה מהמסוכנות שנובעת מזיקוקים, שמותרים בשימוש (נ/14, עמוד 9, סעיף ג).

הנאשם ציין בעדותו שעבד על פרוייקט להדלקת נרות של עוגה, במטרה שכל הנרות יידלקו בבת אחת, או לפי קצב של מוסיקה. לדבריו, היזמים, שאותם הוא כינה "ראשי גפרור", היו אמורים להדליק זיקוק או נר. זה היה אמור לשמש במעגל חשמלי, כאשר כל ראשי הגפרור מחוברים לנר או זיקוק, ואז כל הנרות/זיקוקים היו אמורים להדלק בבת אחת. לדעת ההגנה, הסברים אלה הגיוניים ועומדים במבחן המציאות, ולא הובאה כל ראיה להפרכתם. מומחה ההגנה ציין בחוות דעתו, כי מצת מעין זה (כהגדרתו) יכול לשמש אמצעי להדלקת כתובות אש או אמצעים פירוטכניים, כגון מזרקות אש (נ/14, עמוד 9, סעיף ה).

התנהגות השוטרים סביב הגעה לדירת האם, בצוות של שני שוטרים (ולא צוות חבלה), ללא היערכות מיוחדת, מלמדת אף היא על העדר מסוכנות של פריט זה. גם מקום המצאם של היזמים מתיישב טוב יותר עם גרסת הנאשם ומתקבל יותר על הדעת.

נוכח כל אלה, טוענת ההגנה, המאשימה לא עמדה בנטל להוכיח את אשמת הנאשם בסעיף הנ"ל.

שרשיר התחמושת

69. אשר לשרשיר התחמושת שנמצא בדירת הנאשם בכפר שפיה, ההגנה טוענת שהכללת השרשיר בכתב האישום נועדה ליצור מצג מטעה על אודות הנאשם ולציירו כמי שנשק ותחמושת הם דרך חייו. מומחה התביעה תיאר את השרשיר כהתקן מתכתי שיעודו לחבר בין שני כדורים זה אחר זה, ליצירת שרשרת תחמושת. הוא העיד שהשרשיר אינו יכול לגרום לפיצוץ ותפקידו לאחוז את הכדורים. הוא ציין שמדובר באביזר תחמושת, שרשיר של מקלע.

במקרה שלפנינו אין מדובר בשרשיר שלם, אלא בחלק ממנו, שאינו מסוכן ואינו יכול לגרום נזק. הוא לא נכלל בהגדרת נשק, שכן אינו חלק מכלי שמסוגל לירות ואינו תחמושת של כלי שמסוגל לירות, אלא הוא אביזר של תחמושת. או חלק מתחמושת של כלי שמסוגל לירות. לטענת ההגנה, חלק מכלי נשק יכול להחשב נשק, אך לא חלק מתחמושת.

החלק שנמצא אצל הנאשם הוא החלק המאגד את הכדורים וכמוהו כבורג או דבק המחבר חלקי כלי נשק. הכללת החלק המחבר בין תרמילי הכדורים בכתב האישום מלמדת על רצון נואש של התביעה להכניס את הנאשם אל מאחורי סורג ובריוח על לא כלום וספק רב אם קיים אדם במדינת ישראל שהוגש נגדו כתב אישום על החזקת שרשיר תחמושת. לא יעלה על הדעת שהנאשם התכוון שבבוא היום ישמש פריט זה כחלק מכלי נשק שלם.

הכרעה לגבי המרכיבים שנתפסו במכוניתו של הנאשם, בדירת אימו ובכפר "שפיה"

המרכיבים שנתפסו ברכבו של הנאשם, שנטען כי הם (עם או בלי היזמים שנתפסו בדירה), מרכיבי מטען צינור:

70. ראשית יש לדחות את טענת ההגנה, כי צבר הפריטים שנמצאו אצל הנאשם "נמצאים בכל בית". זאת, הן מהטעם שמרבית המרכיבים (מלבד היזמים) נמצאו ברכבו של הנאשם, לא בִּבית, והמרכיבים הרלוונטיים נמצאו **מאוגדים** בתוך הארגז-מזוודה הירוק (מוצג **ת/53**. צילום **ת/44**), הן מהטעם שאיני מסכימה שבכל בית ניתן למצוא צינור מתכת סגור בשני פקקים, או ראשי גפרורים שנקצצו מגוף הגפרור ונאספו בקופסא, או חומר פירוטכני שפורר מחזיזים, ונאסף בתוך קופסא, או כמות כזו של חזיזים. **בוודאי שלא ניתן למצוא בכל בית את כל המרכיבים הללו, והמרכיבים הנוספים שנמצאו בארגז הירוק - ביחד**. כדברי מומחה התביעה, סלמון, "בזירה ברור שמהדברים האלה אפשר לבנות מטעני חבלה, כי כמעט בכל בית יש מרכיבים שיכולים לשמש כמרכיבים למטען חבלה. ברוב הבתים אין מרכיבים שישלימו מכלול שלם" [ההדגשה הוספה] (פ/285, 17 - 19).

71. שנית, עדות מומחה התביעה, סלמון, לגבי המרכיבים הללו הייתה ברורה, סדורה, מקצועית והגונה. הוא נתן עדות מאוזנת, שם לא אחת דגש גם על נקודות שמחלישות את הראיות, כגון העדר קדח בצינור, או העובדה שעוד נותרו פעולות לעשות כדי להסב את האטב כדי שימש במטען, או העובדה שהסוללה שנמצאה אינה יכולה לשמש מקור כח מספק להפעלת היזמים (ודברים אלה ילובנו בהמשך). סלמון הבהיר את הסייגים למסקנותיו ואני סומכת ידי באופן מלא על חוות דעתו ועדותו. חוות דעתו ועדותו רלוונטיות הן לטענת התביעה בדבר היות המרכיבים כולם מרכיבים של מטען צינור, הן לטענתה בהתייחס לחזיזי החיכוך, תערובת הנפץ במשקל 8.2 גרם, וראשי הגפרורים המפורקים, שלפיה בהחזקתם, החזיק הנאשם בחלק של נשק, בלא רשות על פי דין להחזקתו.

72. מנגד, ההסברים שנתן הנאשם הן לעניין צינור המתכת, הן לעניין יתר המרכיבים הפירוטכניים, הם בלתי סבירים ולא ניתן לומר כי היה בהם כדי לעורר ספק בראיות התביעה.

לעניין **צינור המתכת**, בחקירתו הראשונה במשטרה (**ת/91, תמליל 93א**) נשאל הנאשם מה זה הצינור. הוא השיב "מה הבעיה איתו?". כאשר נאמר לו שהצינור משמש למטען צינור, הוא השיב: "ולעוד הרבה דברים אחרים, שהם לא מטען צינור". הוא נשאל למה, אם כן, שימש הצינור, ואז שתק (**ת/93א**, עמוד 5, שורות 10 - 15). לא כך מגיב מי שיש לו הסבר תמים לעניין הצינור (וחשוב לשים לב כי באותה עת **לא** שמר הנאשם על זכות השתיקה באופן מוחלט). בשתי החקירות הבאות שמר הנאשם על זכות שתיקה, ו"גרסת הג'ק", שהיא גרסתו נכון להיום, עלתה לראשונה רק בחקירה הרביעית, ביום 30.4.16 (**ת/15, תמליל ת/15ב**). שם טען הנאשם: "אה, מצאתם צינור, אה. שמשמש אותי ל... פעם היה לי איזה שהוא ג'ק שמרימים אותו עם איזה שהוא אורות, ופשוט מאריך... והיה עוזר לי, אה להשתמש בג'ק" (**ת/15ב**, עמוד 2, שורות 9 - 12). בחקירה הבאה, ביום 3.5.16, טען שהצינור היה נכנס לתושבת של הג'ק. היה

לו ג'ק שהמוט בו היה חסר, והצינור היה נכנס בתושבת של הג'ק ועוזר לו לתפעל אותו (ת/87א, עמוד 2, שורות 26 - 31).

גם לעניין **המרכיבים הנוספים** שנמצאו אצלו השיב הנאשם, שאין זו עבירה על החוק להחזיק בהם, ולא היה מוכן להשיב לשם מה הוא מחזיק בהם (ת/93א, עמודים 12 - 13). שוב: לא כך נוהג מי שיש בפיו הסבר תמים להחזקת הפריטים. רק בחקירה השישית, ביום 5.5.16, עלתה לראשונה הגרסה לגבי שאר חומרי הפירוטכניקה, שלפיה לפני מספר שנים עבד על פרוייקט של נרות שנדלקים לפי מוסיקה (ת/94א, עמוד 11, שורה 37). הוא לא זכר מתי זה היה, למי נועדה העוגה הנטענת, כיצד אמור הפרוייקט לעבוד וכו' (ת/94א, עמודים 11 עד 15 ועמודים 23 עד 25). בחקירה השביעית, ביום 8.5.16, התייחס ליזמים וקושר אותם לפרוייקט עוגת יום ההולדת (ת/95א, עמוד 6, שורה 12 ואילך). עתה בחר להגיד שעבד על הפרוייקט, שעליו איש לא ידע מלבדו, כשלוש שנים קודם לכן (ת/95א, עמוד 9, שורה 26 ואילך). באותה חקירה מסר לראשונה שהנפצים נועדו להרחיק נחשים כשהוא מטייל (ת/95א, עמוד 8, שורה 16 ואילך; עמוד 13, שורה 30 ואילך). בחקירה השמינית והאחרונה לפני הגשת כתב האישום (ביום 10.5.16) שמר הנאשם על זכות שתיקה באופן מוחלט. לאחר הגשת כתב האישום נחקר פעם נוספת, ביום 24.6.16, ושם חזר על גרסת הג'ק - לגבי הצינור (ת/13א, עמוד 5, שורה 25), גרסת עוגת יום ההולדת - לגבי חלק מהמרכיבים (ת/13א עמוד 3, שורה 1 ואילך), גרסת הנחשים - לגבי החזיזים (ת/13א, עמוד 7, שורה 18), ונתן הסברים לגבי חלק מהמרכיבים הנוספים. יצוין, כי זו גם החקירה שבה מסר את גרסת כתובת האש לגבי המטען בחורשה (ת/13א, עמודים 10 - 11).

כך, גרסאותיו במשטרה.

73. במענה לכתב האישום, טענה ההגנה שהחיפושים במחשב והחומרים הפירוטכניים שאסף הנאשם נועדו לפרוייקטים כגון הדלקת נרות עוגה, ואילו המרכיבים החשמליים נועדו לפרוייקט של הדלקת רמקולים מרחוק (פ/50, 12 - 15). הנושא של פרוייקט הדלקת הרמקולים מרחוק לא עלה עוד במהלך התיק. בעדותו בבית המשפט קישר הנאשם חלק מהחומרים הפירוטכניים (כגון ראשי הגפרורים הקצוצים) דווקא לפרוייקט כתובת האש, בעוד שבשלב המענה עניין כתובת האש עלה רק במסגרת הערה של הנאשם, שאותה ביקש לומר בעצמו, ולפיה "מצאו חוטי תיל ועוד אביזרים שנועדו להכין כתובת אש", שאותם, לטענתו, לא הזכירה המאשימה בכתב האישום באופן מניפולטיבי (פ/51, 21 - 22). עוד נטען שהנאשם פשוט אוהב לאסוף דברים, טענה נוספת שלא עלתה מפי הנאשם עצמו בעדותו.

74. גם עדותו של הנאשם בבית המשפט לא הצליחה לספק מענה ברור לעניין הצינור ולחלק מהמרכיבים האחרים שנתפסו. בהסבריו לא הצליח להפריך את ראיות המאשימה כי מדובר בפריטים שיש בהם כדי לשמש להרכבת מטען צינור. ההסבר שנתן להימצאות צינור סגור עם שני פקקים ברכבו אינו ברור ואינו הגיוני. גם לגרסתו, הג'ק, שלתפעולו כביכול שימש הצינור, לא היה עוד ברשותו. במשטרה אמר הנאשם שהג'ק נגנב, ובבית המשפט טען שהג'ק אבד לו. התובעת ניסתה לעמת אותו עם הסתירה, אך הנאשם טען שנשכח, אבד או נגנב - זה היינו הך. לדבריו, אם שכח אותו איפשהוא, בודאי נגנב משם (פ/697, 7 עד פ/698, 5). הוא העיד שלמרות שהג'ק כבר לא היה ברשותו, הצינור נשאר ברכבו, במזוודה הירוקה (פ/697, 16 - 26). נוסף על כך, ההסבר שלו לגבי השימוש שעשה בג'ק לא היה מובן. הג'ק (המגבה), משמש להרמת כלי הרכב, כדי שניתן יהיה להחליף גלגל. הנאשם טען שהג'ק (או חלק ממנו) משמש לפתיחת

הברגים של הגלגל והצינור נכנס היטב לתושבת של הג'ק שפותחת את ברגי הגלגל. הצינור נתן לו, לדבריו, מכפיל לז, בהיותו בערך באורך של החלק של הג'ק שפותח את הברגים (פ/6,696; 6 - 29; פ/7,488; 31 עד פ/7,750; 7). אם לא די בהעדר הסבר ברור והגיוי להמצאותו של הצינור ברכב, אז גם ההסבר שנתן לכך שחיפש ביום 15.2.16, באמצעות מחשבו, את הערך "מטען צינור", לא היה הגיוני. התובעת שאלה את הנאשם מדוע ערך חיפוש של הערך האמור. הוא טען שאינו זוכר שחיפש זאת, אך אם אכן עשה כן, זה משום שהתעניין במערכת ההפעלה של מטען צינור, לצורך הפרוייקטים שלו, ובפרט הפרוייקט של כתובת אש שנדלקת מרחוק (פ/6,698; 28 עד פ/6,699; 21).

ההסברים של הנאשם להמצאות יתר המרכיבים שנמצאו ברכבו גם הם לא סייעו להפריך את ראיות התביעה כי מדובר במרכיבים שיכולים לשמש להרכבת מטען צינור. בחקירה הראשית טען הנאשם שהזיקוקים נשארו מיום הולדת של חבר (פ/6,603; 3). כך אמר גם בחקירה הנגדית, אך סירב לומר את שם החבר, "כי אני לא רוצה שהשם שלו יופיע באינטרנט" (פ/7,721; 7 - 12). הוא לא זכר בן כמה היה החבר ומתי בדיוק היה יום ההולדת. הוא קנה הרבה זיקוקים, כי זה זול וכי "רוצים שהאפקט יהיה זוהר" (פ/7,721; 19 - 26). את הזיקוקים שנותרו הוא בחר לאחסן ברכב, במזוודה הירוקה עם הגפרורים, המוליכים והצינור, "כי ככה יצא" (פ/7,722; 3); לגבי החזיזים המפוררים בקופסת הקוטג' לא ידע במה מדובר (פ/6,603; 1); לגבי החזיזים העיד שהוא מאד אוהב לטייל בשטח ולפעמים יש חיות מסוכנות - חזירי בר, נחשים, תנים - והחזיזים נועדו למקרה שלא תהיה קליטה סלולרית והוא יתקל בחיה מסוכנת ויצטרך להבריא אותה (פ/6,603; 21 - 25). פריטים פירוטכניים נוספים לא נתן לגביהם הסבר. בחקירה הנגדית הודה שהוא קצץ את ראשי הגפרורים שנמצאו בקופסת הפילם, וטען שהוא מניח שהם היו צריכים לשמש בתוך כתובת האש. לדבריו, כשתכנן אותה בתחילה, "היא לא הייתה אמורה להדלק בעזרת דלק, אלא בעזרת גפרורים, ראשי גפרורים שמגולגלים בתוך הבד סביב התיל שמהווה את השלד של כתובת האש. אז אני מניח שהגפרורים נועדו לצורך הזה" (פ/7,700; 5 - 7). הוא לא זכר כמה קצץ, אך ראה שזו "עבודת נמלים" ואז החליט לזנוח את הרעיון להדליק כך את כתובת האש. הוא לא ידע להסביר מדוע, אפוא, קופסת הקוטג' עם ראשי הגפרורים נשארה במכוניתו. "הם פשוט נשארו" (פ/7,700; 8 - 23). הוא גם לא נתן הסבר מדוע נתפסו אצלו כל כך הרבה קופסאות גפרורים. הוא לא זכר מתי ביצע את קציצת ראשי הגפרורים והיכן עשה זאת, אך טען שזה אמור היה לשמש לכתובת האש. הוא לא יכול היה להסביר מדוע אמר לחוקרים שהגפרורים נועדו לשימוש ביתי, וטען שהתכוון שמדובר בגפרורים פשוטים, לשימוש ביתי (פ/7,700; 24 ואילך). הוא ציין שלא הסביר בחקירות את פשר הציוד שנתפס אצלו, כי עורך דינו אמר לו לשמור על זכות שתיקה, "ובפרט - לא לתת הסבר להחזקת הציוד" (פ/7,703; 9 - 19; פ/7,722; 4 - 6). בחקירה הנגדית חזר על "גרסת החיות המסוכנות בטיולים" בנוגע לחזיזים. אלא שאז התברר שלמרות שלדבריו נהג לטייל פעם בחודש, ולקח עימו חופן חזיזים, מעולם לא עשה שימוש ולו בחזיז אחד למטרה האמורה. מאחר שמעולם לא עשה שימוש בחזיזים בטיוליו, והכמות הראשונית שעמדה לרשותו בטיול הראשון נותרה ברשותו, לא השכיל להסביר מדוע היה זקוק לכמות כה גדולה של חזיזים, שהרי נתפסו אצלו 59 חזיזים בתוך קופסא (שמכילה 60 חזיזים) (מוצג 24, צילום 15 - 16 ב-ת/42) ועוד 22 חזיזים בתפזורת, שהוחזקו בקופסת הקוטג' (מוצג 15, צילומים 10 - 11 ב-ת/42), ועוד חומר פירוטכני שכנראה פורק מחזיזונים נוספים ונמצא בקופסת הקוטג' (צילום 12 ב-ת/42). הנאשם אמר שיתכן שרכש יותר מקופסת חזיזים אחת, כי כשרכש אותם חשב שהשימוש בהם יהיה יותר תכוף, ולא ידע לכמה זמן זה הולך להספיק. מכל מקום, הוא העביר את החזיזים שנמצאו בקופסת הקוטג' אליה, ורק אותם ("חופן") לקח לטיולים (פ/7,706; 26 עד פ/7,710; 8). הוא ציין שהוא עצמו שם בקופסת הקוטג' רק את החזיזים, והחומר האפור כנראה נשר מהם. הוא טען שלא שם בקופסא את האבקה והוא משוכנע שאילו בדק את החזיזים היה מוצא באחד מהם סדק שדרכו דלפה האבקה. מכל מקום, הנאשם הכחיש שפירק חזיזים וטען שמדובר בכמות קטנה של אבקה. במענה לטענת התובעת שבצילום רואים שאין מדובר בכמות קטנה השיב: "לדעתי בתמונה שמוצגת לי עכשיו, החומר פוזר על פני שטח גדול יותר על מנת לשוות לו מראה של כמות גדולה יותר,

החומר הוא אותו חומר כמו שהיה בתוך הקופסא. גם כוס סוכר אני יכול לפזר על פני חדר שלם" (פ/710, 26 עד פ/715, 13).

75. הנאשם מסר בעדותו הראשית, כי היו לו "בכללי" דברים שמשמים אותו לבנות פטנטים, לבנות המצאות, שחלקן היו קשורות בחשמל (פ/604, 10 - 11). בהמשך פירט שניסה לבנות תריס שנסגר אוטומטית כשיורד גשם, היה פרוייקט של אזעקה לבית, היה פרוייקט של אורות שנדלקים לפי קצב של מוסיקה, פרוייקט של עוגת יום הולדת, פרוייקט של נעילה חשמלית לגלגל של קורקינט (פ/604, 12 - 19). יצוין, כי הסברים אלה אינם נוגעים כלל למרכיבים שלגביהם נטען שהם יכולים לשמש כמרכיבי מטען חבלה. המרכיבים היחידים מבין אלה שהמאשימה התייחסה אליהם ככאלה שמשמשים להרכבת מטען, שלגביהם מסר הסבר כלשהו, היו הזיקוקים והיזם, שאמורים היו לשמש לדבריו בפרוייקט עוגת יום ההולדת. לדבריו, ראשי הגפרורים החשמליים (היזמים) היו אמורים להיות מחוברים יחדיו למערכת הפעלה עם מקור מתח, ואז כל הנרות או הזיקוקים היו אמורים להדלק (פ/604, 22 - 30). היזמים היו אמורים אף הם לשמש בפרוייקט נרות העוגה (פ/613, 11 - 12). כאשר נשאל בחקירה הנגדית על היזמים/ראשי הגפרורים שנמצאו בחדר המדרגות, השיב לתובעת בצורה מתפלמסת, ציין שאינו יכול לענות לגבי מה שנתפס בחדר המדרגות כי לא ראה את כל מה שהיה בחדר המדרגות (אחרי שבחקירה הראשית ליבן את עניין היזמים שנמצאו בחדר המדרגות ממושכות עם הסנגור - פ/604, 22 ואילך). עוד טען שאינו זוכר איך הרכיב הזה פועל וממה הוא מורכב, משום שבנה אותו לפני זמן רב, ורק אחרי שאלות רבות הסכים לכך שבנה "ראש גפרור" (ובמילות מומחה התביעה: יזם מאולתר) (פ/716, 7 עד פ/719, 25). הנאשם העיד שלא ענה לחוקרים על היזמים, כי הוא בכלל לא זכר שהם היו קיימים. הוא חשב שזרק אותם. לכן השיב שפעם ראשונה הוא שומע עליהם (פ/722, 32 עד פ/724, 20).

76. לא מצאתי לייחס משקל רב לחוות דעת מומחה ההגנה, יוסף, בעניין זה, גם על רקע מסקנותי שפורטו לעיל בדבר מקצועיותו ואמינותו, וגם משום שלגופו של עניין, לא מצאתי כי הוסיף מידע רלוונטי. מסקנתו נוסחה כך: "לא מצאתי שמגוון הפריטים שאותרו בתא המטען של רכב הנאשם מצביע חד משמעית על ביצוע הכנות להרכבת מטען חבלה", אך לא הוצע כל הסבר אחר לאיגוד כל המרכיבים הללו וטיפול בהם באופן שטיפל הנאשם. נוסף על כך, המומחה הציע הסברים שונים משל הנאשם לגבי חלק מהפריטים. למשל - לגבי ראשי הגפרורים הקצוצים הסביר יוסף ש"באתר האינטרנט שלגביו נטען שהנאשם צפה בו, ניתן הסבר כיצד ניתן ליצור ראשי גפרורים חשמליים, תוך שימוש בראשי גפרור קיימים" (נ/14, אָרוע 2, סעיף ב(4)), אך הנאשם טען שרצה להשתמש בראשי הגפרורים הקצוצים בכתובת האש שהתכוון להכין, בתוך הבד, סביב התיל, במקום דלק. חשוב גם לציין שסלמון העיד, כי באותו סרטון רואים אמנם כיצד ניתן לבנות יזם, אך הטכניקה שונה מזו שהשתמש בה הנאשם. הוא הוסיף שהיזמים שנתפסו ברשות הנאשם מורכבים יותר, דורשים ידע, הבנה טכנית ויצירתיות. אני מתקשה להתבסס על חוות דעתו של יוסף אף משום שגם בקטע זה של חוות דעתו ניכרה מגמתיות מסויימת. כך, למשל, ציין כי השימוש בזיקוק אש קרה כפתיל השהייה למטען הצינור מצריכה ידע מוקדם מקצועי, או ידע נרכש. "על פי הנטען, רכש הנאשם ידע מסויים הנוגע להכנת מטעני חבלה מרשת האינטרנט, אך לא הוצגה בפני ראיה כי מידע נרכש זה כולל אופן שימוש בזיקוקי אש קרה כאמצעי השהייה" (נ/14, אָרוע 2, סעיף ד). ראשית, עסקינן בנאשם שלמד הנדסת חשמל; שנית, הנאשם טען שחלק מהפרוייקטים שבהם עסק קשור בזיקוקים והדלקתם. האם הנחת המומחה שהוא אינו יודע כיצד פועל זיקוק, שעצם מהותו יצירת אפקט זוהר, שמתקדם לאיטו במורד מוט המתכת, היא הנחה סבירה? כל ילד שראה אי פעם הדלקה של זיקוק אש קרה מבין כיצד הוא פועל וכיצד האש יורדת לה אט-אט לאורך החומר הפירוטכני, שנמצא על גבי החלק המתכתי בזיקוק. הלכך ייקרא "ידע נרכש" או "ידע מוקדם מקצועי", שאת קיומו יש להוכיח למומחה על ידי הצגת מידע מהאינטרנט שאליו נחשף

הנאשם? דומה כי התשובה לשתי השאלות האחרונות היא שלילית, וטענת המומחה בעניין זה נטענה בעלמא, בלא קשר להגיון וכדי לקדם את חוות דעתו לעבר המטרה הרצויה.

סיכום

77. הסבריו של הנאשם הם כבושים, רובם אינם הגיוניים ואף אינם מסבירים בצורה קוהרנטית את המצאות צבר הפריטים אצלו. יש לשלול את הטענה כי קיים הסבר חלופי, תמים, להמצאות הפריטים בידי הנאשם. ראשית - הנאשם לא הציע הסבר מדוע **כל** הפריטים הללו נמצאו אצלו, **יחדיו**. הסבריו היו לגבי כל פריט בנפרד, וגם הסברים אלה, שהיו כאמור כבושים כולם, לא היו הגיוניים ולא היו אמינים. כאמור - המרכיבים לא נתפסו כל אחד בנפרד, אלא כולם יחד בארגז הירוק, הנאשם לא הצליח לספק הסברים הגיוניים וקוהרנטיים, אפילו לכל מרכיב בנפרד (ובוודאי שלא לכל צבר המרכיבים שנמצאו ביחד). מעבר לכל, הנאשם לא רק החזיק ברשותו חפצים או חומרי גלם בצורה שבה הם נרכשים, אלא ביצע פעולות נוספות על גבי המרכיבים כדי להביאם למצב שבו נמצאו. הוא אומנם הכחיש כי פירק את החומר הפירוטכני מתוך החזיונים, אך אני מעדיפה בעניין זה את הסבריו הסדורים ומסקנותיו ההגיוניות של סלמון. הנאשם הודה שקצץ, ב"עבודת נמלים" (כהגדרתו), את ראשי הגפרורים, אך ההסבר שהתכוון לשלבם בכתובת האש אינו סביר (בין היתר משום שכל גרסתו בנוגע לכוונה להכין כתובת אש אינה סבירה, כפי שכבר נאמר. הוא הודה שייצר את היזמים האלקטרוניים והסבריו לשאלה מדוע לא היו ברורים ולא היו סבירים.

לעומת זאת, ההסברים של התביעה הגיוניים, מסקנותיה ברורות ועולות בקנה אחד עם כלל הראיות בתיק.

סיכומו של דבר, אני קובעת שמכלול המרכיבים שנמצאו ברכבו של הנאשם, עם או בלי היזמים החשמליים שנמצאו בדירת אימו של הנאשם, כמפורט בחוות דעתו של ערן סלמון, יכולים לשמש לייצור מטען חבלה. כמו כן אני קובעת שבהחזקת חזיזי החיכוך, תערובת הנפץ במשקל 8.2 גרם וראשי הגפרורים המפורקים, החזיק הנאשם בחלק של נשק, בלא רשות על פי דין להחזקתו.

אשר ל**יסוד הנפשי של הנאשם**, מתוך הסבריו, התחמקותיו ושתיקותיו, שפורטו באריכות לעיל, יש להגיע למסקנה כי הוכחה מודעותו לכך שהוא מנסה לבצע עבירה של ייצור נשק, על כל מרכיבי היסוד הנפשי שפורטו בפסקה 54 לעיל, שרלוונטיים גם כאן.

78. בטרם אקבע האם ביצע הנאשם נסיון לייצר נשק, כמיוחס לו בכתב האישום, יש להדרש לטענת הגנה נוספת.

הכנה ולא נסיון

79. ההגנה טענה, שגם אם תתקבל גרסת המאשימה, אזי אין כאן נסיון לבצע עבירה, אלא - לכל היותר - הכנה בלבד. לדבריה, כדי לייצר מטען צינור, על מרכיב המטען לאסוף את המרכיבים הנדרשים (חומרי פירוטכניקה, יזם, צינור, מנגנון השחייה), לעשות קדח בצינור, להכניס את חומרי הפירוטכניקה לצינור, ולהחדיר את היזם באופן שייגע בחומרים הפירוטכניים. מכל אלה, הנאשם לא השלים אפילו את שלב איסוף החומרים, שכן בתא המטען לא נמצא יזם,

לא נמצא רכיב שיכול להתאים כמערכת השהייה, החומרים הפירוטכניים נמצאו בנפרד אלה מאלה ובנפרד מהצינור, בצינור לא היה קדח וברכב הנאשם או בחצריו לא נמצא כלי שבכוחו לקדוח את הצינור או לעגנו בשעת קידוח. גם מומחה התביעה אמר בעדותו שהעובדה שלא נמצא קדח מלמדת שזה שלב ההכנה. ההגנה מתייחסת גם לאפשרות השנייה שהזכיר סלמון ליצירת פיצוץ: שימוש בצינור ללא קדח, על ידי הכנסת חומר הנפץ לתוכו, סגירתו וקירובו למקור חום חיצוני, או הכנסתו למדורה. לטענתה מדובר ברעיון תמוה. היעלה על הדעת שהנאשם תכנן להדליק מדורה, לבקש מהקורבן להתקרב ולזרוק את מטען הצינור פנימה כדי לפגוע בו?

80. ההגנה מפנה למבחנים שנקבעו בפסיקה: מבחן הקרבה ומבחן החד משמעות.

לטענתה, לפי מבחן הקרבה, גם מבחינת **הזמן** שנדרש להשלמת הפעולות וגם מבחינת **כמות הפעולות** שעוד נותרו לביצוע, היה הנאשם רחוק מביצוע. מבחינת הזמן: הוא נתפס בערב חג, בשעת לילה מאוחרת, כשאינן ברשותו כל החפצים הדרושים להרכבת המטען הנתען, ובפרט חסרה מקדחה, שלא הייתה לו ברכב וגם לא בבית אימו או בדירתו בכפר שפיה. לכן לא היה יכול להוציא אל הפועל את הרכבת המטען אלא לאחר זמן. אשר למספר הפעולות שנותרו לבצע: הוא עוד לא חיבר את המרכיבים, עוד לא הכניס את החומר הפירוטכני לצינור, עוד לא עשה קדח בצינור. פעולות אלה קריטיות לצורך הרכבת המטען ובלעדיהן הרכיבים שנמצאו, כשהם בנפרד, אינם קשורים באופן מובהק למטען חבלה, אלא יכולים לשמש למטרות לגיטימיות. אילו פירשנו את הדברים אחרת, היינו הופכים אנשים רבים לחבלנים, שהרי כפי שהעיד מומחה המאשימה: כמעט בכל בית יש מרכיבים שיכולים לשמש כמרכיבים במטען חבלה.

לעניין מבחן החד משמעות: לא ניתן להסיק באופן חד משמעי, ממכלול החפצים שנמצאו בתא המטען, שהנאשם התכוון להכין מטען צינור, וזאת נוכח שני טעמים: המאשימה לא הפריכה את הסבריו הלגיטימיים והמתקבלים על הדעת שסיפק הנאשם, בקשר לכל אחד מהחפצים שנמצאו בתא המטען. עדותו הייתה, לדעת ההגנה, עקבית, סדורה ונטולת סתירות, וככל שהיו בה חסרים, אלה נובעים מסגירותו של הנאשם ומופנמותו, כפי שניתן היה להתרשם הן ממנו, הן מעדויות קרוביו; אם ננסה לעקוב אחר פעולות הנאשם כבסרט אילם, נראה שהאישום העיקרי, הרכבת מטען צינור, אינו עולה בהכרח מפעולותיו. ניתן יהיה לראות את הנאשם מתעסק בעבודות חשמל ורוכש על כן אביזרי אלקטרוניקה; הנאשם התעניין בפרויקטים המערבים הדלקת אש באופן אוטומטי, בפרט מערכות הפעלה חשמליות וייזום, כשאינו מודע לכך שהחוק אוסר שימוש כזה; הנאשם נעזר, לפיכך, במאגרי מידע אינטרנטיים, צופה בסרטון ב-youtube המסביר כיצד להכין גפרור אלקטרוני, ומרכיב ראשי גפרור ואוסף לשם כך חומרי פירוטכניקה. בלא קשר לפרויקטים הללו, הנאשם מחזיק ברכבו גם צינור, המשמש אותו כתוספת לג'ק, הממוקם במקומו הטבעי: ברכב. הצינור והחומרים הפירוטכניים מונחים בתפזורת והצינור מונח שלם, ללא קדח. בתא המטען היו לנאשם גם פריטים רבים נוספים, שלא נטען כי הם קשורים לבניית מטען צינור, והמאשימה ליקטה לה את אלו המתאימים לגרסתה. מכל אלה עולה שהמאשימה לא הוכיחה שהחפצים שנתפסו ברכב הנאשם נועדו למטרה העבריינית הנתענת והם יכלו לשמש את הנאשם לשלל מטרות לגיטימיות וחוקיות.

81. המאשימה מבקשת להרשיע את הנאשם בעבירה של ניסיון ייצור נשק שלא כדין לפי סעיף 144(ב2) לחוק. לטענתה, על פי המבחנים שנקבעו בפסיקה, פעולותיו של הנאשם עברו זה מכבר את שלב ההכנה והן בגדר ניסיון לביצוע העבירה המושלמת. כך, על פי מבחן הקרבה המספקת, ועל סמך עדותו של מומחה החבלה מטעם המאשימה,

ערן סלמון, כל שנותר לנאשם, לאחר שאסף את מכלול המרכיבים, קצץ ראשי גפרורים, פירק חזיונים, ייצר יזמים מאולתרים, והחזיק במוליכים חשמליים ובאביזרי אלקטרוניקה, הוא ליצור קדח באחד מפקקי הצינור ולהרכיב את המרכיבים יחדיו כדי ליצור מטען צינור שלם שבכוחו להזיק לאדם או לגרום למותו. סלמון העיד בחקירה הנגדית שעצם הרכבת היזמים החשמליים זו ההכנה; קיצוץ ראשי הגפרורים אחד אחד - זו ההכנה; איסוף החומר הפירוטכני ופירוק התערובת הפירוטכנית מהחזיזים - זו ההכנה. מכאן ועד הרכבת מטען שלם ופועל, קיימת דרך, אך היא קצרה. מציאת התערובות הפירוטכניות שהוכנו, בצמוד לצינור המתכת, מעידה על נסיון לאסוף חומר נפץ מהגפרורים, כלומר לא להשתמש בגפרורים ליעודם המקורי (הדלקה), אלא להשתמש בחומר הפעיל שבהם לצורך אחר (פ/374, 28 עד פ/375, 4).

יתר על כן, טוענת המאשימה, כי אם נתבונן על מעשיו של הנאשם כבסרט אילם, ובכלל זה איסוף הרכיבים, חיפוש מידע באינטרנט וצפייה בסרטונים, ייצור יזמים אלקטרוניים, הכנת חומרי הנפץ לשימוש, החזקת צינור המתכת הסגור, לצד פעולותיו בייצור מטען התבערה שהושאר בחורשה, המסקנה המתבקשת הינה כי כוונתו הייתה לייצר מטען צינור וכי רק מעצר שגרתי מנע ממנו לבצע את העבירה המושלמת. בכך, גם על פי מבחן החד משמעות, ניתן לקבוע כי הנאשם עבר עבירה של נסיון לייצור נשק.

הכרעה בשאלה "נסיון", או "הכנה בלבד"

82. האם הנאשם עבר את שלב ההכנה והגיע לשלב של נסיון ליצור מטען חבלה? חשוב לציין, כי לגבי היזמים טוענת המאשימה גם כי הם יכלו לשמש מרכיב במטען הצינור ונועדו לכך, וגם כי בייצורם ביצע הנאשם עבירה נפרדת ומוגמרת של ייצור נשק (וליתר דיוק: ייצור חלק מחפץ נפץ, שבכוחו להזיק לאדם). לצורך הדיון בסעיף זה, אתיחס ליזמים רק בגדר תפקידם כחלק ממטען הצינור.

המסגרת הנורמטיבית

83. סעיף 25 לחוק העונשין עוסק בעבירת הניסיון, וקובע כך: "אדם מנסה לעבור עבירה אם, במטרה לבצעה, עשה מעשה שאין בו הכנה בלבד והעבירה לא הושלמה".

העבירה שבה עסקינן בקשר למרכיבי מטען הצינור היא עבירה של ייצור נשק, לפי סעיף 144(ב2), הקובע:

"(ב2) המייצר, מייבא או מייצא נשק או הסוחר בו או עושה בו כל עסקה אחרת שיש עמה מסירת החזקה בנשק לזולתו בין בתמורה ובין שלא בתמורה, בלא רשות על פי דין לעשות פעולה כאמור, דינו - מאסר חמש עשרה שנים" (ההדגשות הוספו)

"נשק" מוגדר בסעיף 144(ג) כך:

- (ג) בסעיף זה, "נשק" -
- (1) כלי שסוגל לירות כדור, קלע, פגז, פצצה או כיוצא באלה, שבכוחם להמית אדם, וכולל חלק, אבזר ותחמושת של כלי כזה;
  - (2) כלי שסוגל לפלוט חומר הנועד להזיק לאדם, לרבות חלק, אבזר ותחמושת לכלי כאמור

ולרבות מכל המכיל או שסוגל להכיל חומר כאמור ולמעט מכל גז מדמיע כהגדרתו בחוק כלי היריה, תש"ט-1949;
(3) תחמושת, פצצה, רימון או כל חפץ נפיץ אחר שבכוחם להמית אדם או להזיק לו, לרבות חלק של אחד מאלה"

(ההדגשות הוספו)

84. בע"פ 11068/08 **מדינת ישראל נ' אמיר סנקר** [12.7.2010] [עניין סנקר] קבע בית המשפט העליון:

"37. להבחנה בין הכנה לניסיון יש חשיבות רבה, משום שברגיל, מעשי ההכנה אינם גוררים אחריות פלילית. שאלת המעבר משלב ההכנה לשלב הניסיון אינה שאלה קלה ומהווה כר פורה לפולמוס בקרב מלומדי המשפט... השאלה נדונה פעמים רבות בפסיקה ונקבע לא אחת כי ניסיון הוא 'התנהגות שיצאה מגדר הכנה ועולה כדי שלב של פעולה או פעולות שהן חלק מסדרה שלולא הופרעו, היו מקיימות את היסוד ההתנהגותי של העבירה'..."

...
38. הדרך לטרקלינה של העבירה המושלמת עוברת דרך מסדרון שבתחילתו אנו מוצאים את ההכנה ובהמשכו את הניסיון, אלא שנקודת המעבר במסדרון בין שלב ההכנה לשלב הניסיון אינה תמיד קלה לזיהוי. סעיף 25 שצוטט לעיל נותן הגדרה שורית על דרך השלילה: ניסיון הוא כל מעשה שאינו בגדר הכנה ג' דא, ובלבד שהעבירה לא הושלמה. ברם, אין בהגדרת הניסיון כדי ליתן מענה ברור לשאלה מתי הפעולה הגלויה מהווה תחילת ביצוע הנופל בגדר ניסיון, ונראה כי התשובה לשאלה תלויה בנסיבות הספציפיות של כל מקרה ומקרה (יורם רבין ויניב ואקי **דיני עונשין** 432-431 (2008); ע"פ 5150/93 **סריס נ' מדינת ישראל**, פ"ד מח(2) 183 (1994)...)
39. הפסיקהאימצה שני מבחנים המסייעים לקבוע האם המעשה העומד על הפרק יצא מגדרי שלב ההכנה והגיע כדי ניסיון לדבר עבירה, והם: מבחן הקרבה המספקת (proximity rule) (שהחליף את מבחן 'המעשה האחרון' שעניינו בניסיון המושלם) ומבחן החד-משמעות (ע"פ 9849/05 **מדינת ישראל נ' ברואיר** (לא פורסם, 23.11.06))."

בהמשך אותו פסק דין, בית המשפט מוסיף ומבהיר את המבחנים הללו, והדברים חוזרים מאז במספר רב של פסקי דין. כך, בע"פ 1996/11 **נחאל נ' מדינת ישראל** [23.12.14], פסקה 29, מבהיר כבוד השופט דנציגר:

"... מארבעת המבחנים המסורתיים לשרטוט קו הגבול שבין מסדרון הפעולות המהוות הכנה ג' דא ובין טרקלין הפעולות הבאות בגדר עבירת הניסיון, נותרו שני מבחנים עיקריים: **מבחן הקרבה המספקת ומבחן החד משמעות**. על-פי **מבחן הקרבה המספקת**, נקודת המוצא כאמור היא העבירה המושלמת, ממנה יש לבחון לאחור, בבחינת המעשים החסרים, האם מעשיו של פלוני התקרבו באופן מספק, מוחשי ומסוכן אל ביצוע העבירה המושלמת. נקודת המוצא של **מבחן החד-משמעות** היא הפוכה, ולפיו נבחנות הפעולות שכבר ביצע פלוני כמעין סרט אילם. לפי מבחן זה, מעשיו של פלוני יבואו בגדר עבירת הניסיון אם כוונתו הפלילית לביצוע העבירה המושלמת עולה באופן חד-משמעי ומשתקפת באופן ברור ממעשיו."

יישום במקרה דנן

85. הנאשם עשה מספר רב של פעולות איסוף והכנה, כדי להגיע למרכיבים שנמצאו ברשותו. תחילה הוא אסף הרבה פריטים, שיכולים לשמש להכנת מטען צינור - פעולה לא שגרתית, כשלעצמה. אך הוא לא הסתפק בכך, אלא ביצע פעולות נוספות על גבי חלק מהמרכיבים, חלקן פעולות מורכבות (הכנת היזמים החשמליים), או פעולות שאותן הנאשם עצמו הגדיר כ"עבודת נמלים" (קיצוץ ראשי הגפרורים), כדי להכשירם למטרה אחרת. מקובלים עלי דבריו של המומחה

סלמון: עצם הרכבת היזמים החשמליים - זו הכנה; קיצוץ ראשי הגפרורים אחד אחד - זו הכנה; איסוף החומר הפירוטכני ופירוק התערובת הפירוטכנית מהחזיזים - זו הכנה. מציאת התערובות הפירוטכניות שהוכנו, בצמוד לצינור המתכת, מעידה על נסיון לאסוף חומר נפץ מהגפרורים, כלומר לא להשתמש בגפרורים לייעודם המקורי (הדלקה), אלא להשתמש בחומר הפעיל שבהם לצורך אחר. מכאן ועד הרכבת מטען שלם ופועל, קיימת דרך, אך היא קצרה. צבר הפעולות שנעשו עונה גם על מבחן הקרבה המספקת, גם על מבחן החד משמעות.

86. לעניין מבחן הקרבה המספקת, כל שנוטר לנאשם לעשות הוא לבצע קדח בצינור שכבר נמצא ברשותו, למלא את הצינור בחומר נפץ (שכבר נרכש על ידו וכבר עבד בחלקו לצורה חדשה במאמץ מסויים), להחדיר לקדח זיקוק (שכבר קיים בידו) או יזם חשמלי מאולתר (שאותו כבר הכין), ולהצית. אני ערה לכך שלא נמצאה ברשות הנאשם מקדחה לביצוע הקדח, וכפי שהעיד סלמון בהגינות, גם לא נמצאה ברשות הנאשם סוללה בעוצמה מספקת להפעלת היזם החשמלי. עדיין אני סבורה, שהנאשם עבר את עיקר הדרך לייצור המטען, הן מבחינת כמות הפעולות והמאמץ שהושקע בביצוען, הן מבחינת הזמן הנדרש להשלמת הפעולות שנוטרו, ונותרה דרך קצרה עד לסיום. אני גם ערה לכך שסלמון העיד שכל עוד אין קדח, אנו בשלב ההכנה, אלא שסלמון אינו משפטן ואינו מתכוון למשמעות המשפטית של "הכנה", בהבדל מ"נסיון". ניתן לראות לאורך כל עדותו של סלמון, כי כל השלבים עד הפעלת המטען ממש, מכוונים על ידו "הכנה". ביתר עדותו הבהיר, כפי שצוטט לעיל, שלתפיסתו, הנאשם ביצע את עיקר מה שצריך היה לבצע לצורך הכנת מטען, וכי הדרך שנוטרה לנאשם לעשות הייתה קצרה. כהגדרתו: "זה מרכיב מטען חבלה וצריך עוד לעשות עליו פעולה קטנה". יש לזכור גם, שסלמון ציין כיצד ניתן להפעיל את מטען הצינור ללא קדח, וההסבר שנתן בעניין זה היה מפורט וברור. עוד יש לזכור, כי סלמון העיד שניתן להשתמש בזיקוק האש הקרה להפעלת המטען, ואם כך - העדר סוללה מתאימה להפעלת היזם האלקטרוני אינו משליך על האפשרות להצית את המטען באופן מיידי. אין לקבל אפוא את טענת ההגנה, שלפיה הנאשם לא השלים אפילו את השלב הראשון, שלב איסוף החומרים, מאחר שלטענתה - בתא המטען לא נמצא יזם, לא נמצא רכיב שיכול להתאים כמערכת השהייה, החומרים הפירוטכניים נמצאו בנפרד אלה מאלה ובנפרד מהצינור. העובדות הן שנמצא יזם בתא המטען - אותו זיקוק אש קרה, שהוא אחת משתי האפשרויות לייזום המטען, שעליהן העיד סלמון. גם האפשרות הנוספת לייזום - אותם יזמים אלקטרוניים - נמצאו לא הרחק, בדירת האם באותה עיר, נתניה, ובהישג ידו של הנאשם, כשהם מוכנים להפעלה. אותו זיקוק שנמצא ברכב הנאשם גם משמש מערכת השהייה (משך הזמן מהצתת הזיקוק עד הגעת האש למגע עם החומר הפירוטכני). החומרים הפירוטכניים לא נמצאו בנפרד אלה מאלה ומהצינור; ההיפך הוא הנכון - כולם נמצאו יחדיו, בתא המטען של רכב הנאשם, ונוטר רק למלא את הצינור בחומר שנמצא בסמוך אליו.

87. לעניין מבחן החד משמעות, לא ניתן להבין בכל דרך אחרת, מלבד נסיון לייצר מטען, את צבר הפעולות שביצע הנאשם. מעבר לכך שהוא לא הציע שום הסבר הגיוני, כפי שכבר ציינתי תוך ציטוט מהודעותיו ועדותו, גם אין להתעלם מכך שכעת אנו יודעים, שהנאשם הכין כבר מטען תבערה אחד, הוא המטען בחורשה. כפי שציין סלמון, המרכיבים שנתפסו ברשות הנאשם התקשרו באופן טכני למטען התבערה שנמצא בחורשה, ודבר זה חיזק את סברתו כי מדובר במרכיבים שנועדו לשמש להרכבת מטען חבלה. לכל אלה נוסף את החיפוש שערך הנאשם במחשבו והסרטונים שנתפסו בו: ביום 15.2.16 חיפש הנאשם מידע באינטרנט בדבר "לבנת חבלה" ו"מטען צינור". ביום 30.3.16 צפה הנאשם במחשבו בסרטונים, על מנת ללמוד כיצד להכין יזמים אלקטרוניים ומטעני חבלה. כל אלה ביחד מלמדים כי גם מבחן החד משמעות מתקיים.

88. מסקנתי, אפוא, היא כי במקרה זה, הנאשם סיים את שלב ההכנה ופסע כברת דרך אל תוך המסדרון שמביאו קרוב מאד לטרקלינה של עבירת ייצור הנשק. מכאן, שהוכח במידה הנדרשת במשפט פלילי, שהנאשם ניסה לייצר נשק, עבירה לפי סעיף 144(ב2) ביחד עם סעיף 25 לחוק.

הכרעה לגבי היזמים המאולתרים

89. הסעיף הרלוונטי לטענת המאשימה, כי ביצירת היזמים המאולתרים ייצר הנאשם חלק מחפץ נפיץ, שבכוחו להזיק לאדם, הוא לדעת המאשימה סעיף 144(ב2) ביחד עם 144(ג2). בסיכומיה מצטטת התובעת, מיד לאחר ההתייחסות ליזמים המאולתרים, גם את ס"ק (ג)3, ואף שלא נכתב שם במפורש כי היא מייחסת גם חלופה זו ליזמים, אני סבורה שהיזמים האלקטרוניים באים גם בגדר ס"ק (ג)3. הסעיפים הרלוונטיים קובעים כדלקמן:

"(ב2) המייצר, מייבא או מייצא נשק או הסוחר בו או עושה בו כל עסקה אחרת שיש עמה מסירת החזקה בנשק לזולתו בין בתמורה ובין שלא בתמורה, בלא רשות על פי דין לעשות פעולה כאמור, דינו - מאסר חמש עשרה שנים" (ההדגשות הוספו)

"נשק" מוגדר בסעיף 144(ג) כך:

(ג) בסעיף זה, 'נשק' -
(2) כלי שסוגל לפלוט חומר הנועד להזיק לאדם, לרבות חלק, אבזר ותחמושת לכלי כאמור ולרבות מכל המכיל או שסוגל להכיל חומר כאמור ולמעט מכל גז מדמיע כהגדרתו בחוק כלי היריה, תש"ט-1949;
(3) תחמושת, פצצה, רימון או כל חפץ נפיץ אחר שבכוחם להמית אדם או להזיק לו, לרבות חלק של אחד מאלה."

90. דומני, כי לאחר שראינו את שילובו של יזם מאולתר אחר שייצר הנאשם בצורה דומה, בתוך מטען התבערה בחורשה, התקצר מאד הדיון שלנו בנושא זה. לא יכולה להיות מחלוקת כי עסקינן בחלק מחפץ נפיץ, שבכוחו להזיק לאדם (סעיף 144(ג)3). לאחר בחינת פעולת היזם בגדר בחינת מטען התבערה, אין עוד ספק שהיזם הוא גם חלק מכלי שסוגל לפלוט חומר שנועד להזיק לאדם, וכן שהוא בעצמו כלי כזה (סעיף 144(ג)2). בעניין זה אני שבה ומפנה גם לחוות דעתו של **סלמון, ת/42**, בסעיף 8, שם פירט המומחה כי היזמים המאולתרים כוללים תערובת נפץ פירוטכנית (ובתוכה גופרית, מלח ניטראטי ומלח כלוראטי), שבתוכה שולבו גם פיסות חומר ורוד שנראות כמו החומר שהוצא מהחזיזים ושנמצא ברכב הנאשם. באותו סעיף ציין סלמון כי יזמים חשמליים מאולתרים מעין אלה יכולים לשמש ליזמת מטעני חבלה מאולתרים, ובכוחם להזיק לאדם בעת פעולתם.

ראוי לשוב ולהדגיש דברים שאמר **סלמון** בהתייחס ליזמים שנמצאו בחדר המדרגות. בעדות הראשית אמר: "זה יזם שעקרון הפעולה שלו מוכר, זה ידוע. אבל את ההרכבה הזו, ואומר בן אדם שטיפל באלפי מטעני חבלה (אני), אני לא נתקלתי ביזם כזה, זה יזם מאוד מיוחד. עצם השימוש במרכיבים שלו ואופן הרכבתם מאוד מיוחד" (פ/270, 29 - 31). בחקירה הנגדית הוסיף: "מי שהרכיב את היזמים יש לו יכולת מאוד גבוהה והבנה מאוד מעמיקה במרכיבי מטען חבלה, אופן הרכבת היזמים המאולתרים מעיד הן על יכולת טכנית גבוהה, הן על בקיאות בתחום והן על יכולת ביצוע גבוהה. לקחת צינור ולהכניס לו זיקוק, זה מטען חבלה הפשוט יותר, אך בתיק הזה זה לא מה שמצאתי. מצאתי מישהו שידוע להרכיב מצויין יזמים חשמליים שזהו אולי המרכיב החשוב ביותר בשרשרת הניפוץ..." (פ/315, 19 - 21).

91. נוכח הגדרתו של "נשק" בסעיף 144(ג), ככולל גם חלק מכלי שסוגל לפלוט חומר שנועד להזיק לאדם וכחלק מחפץ נפיץ, מתייחר הדיון בטענות ההגנה כי הגפרור החשמלי לא יכול לפעול בחלל הריק, כי יש לחברו למקור מתח חשמלי מספק כדי שיפעל, וכי לא נמצא כל מקור מתח כזה ברשות הנאשם.

92. גם בהתייחס ליזמים לא מסר הנאשם גרסה אמינה. הדברים פורטו באריכות לעיל: בחקירותיו הראשונות הכחיש קשר לכל מה שנמצא בחדר המדרגות, או סירב להשיב. רק בחקירה השביעית, ביום 8.5.16, התייחס ליזמים וקישר אותם לפרוייקט עוגת יום ההולדת. התייחסתי לעיל לגרסתו במהלך העדות בבית המשפט ולשוני בין עדותו הראשית לנגדית. אין צורך לחזור על הדברים ודי אם אציין, כי בעדות הנאשם לא נמצא דבר שיקים את אותו ספק סביר נדרש לגבי כך שביצירת היזמים ייצר "נשק", כהגדרתו בסעיף 144(ג).

93. סיכומו של דבר, אני קובעת שהמאשימה הוכיחה גם את הסעיף בכתב האישום המייחס לנאשם ייצור נשק בקשר ליצירת היזמים המאולתרים.

הכרעה לגבי שרשיר התחמושת

94. במענה לכתב האישום הכחיש הנאשם שנמצא בחדרו בשפיה שרשיר תחמושת. בהמשך זנח, כאמור, את הטענה כי השרשיר לא נמצא בדירתו, אלא הציע הסבר שלפיו מי שגר לפניו בדירה בשפיה לא לקח את כל חפציו מהדירה, "וגם אם ראיתי את האביזר הזה, לא ייחסתי לו חשיבות...". (פ/632, 1 - 12). לא זו בלבד שטענה זו כבושה, אלא שמתשובת הנאשם לא ניתן להבין אם הוא מודה שראה את השרשיר או מכחיש זאת. משכך, קשה להתייחס ברצינות להסבר שנתן.

95. הסעיף הרלוונטי לעניין זה הוא סעיף 144(א) לחוק, ביחד עם סעיף 144(ג)(1) או (2). אלה קובעים:

"(א) הרוכש או המחזיק נשק בלא רשות על פי דין להחזקתו, דינו - מאסר שבע שנים. אולם אם היה הנשק חלק, אבזר או תחמושת כאמור בסעיף קטן (ג)(1) או (2), דינו - מאסר שלוש שנים.

... (ג) בסעיף זה, 'נשק' -

(1) כלי שסוגל לירות כדור, קלע, פגז, פצצה או כיוצא באלה, שבכוחם להמית אדם, וכולל חלק, אבזר ותחמושת של כלי כזה;

(2) כלי שסוגל לפלוט חומר הנועד להזיק לאדם, לרבות חלק, אבזר ותחמושת לכלי כאמור ולרבות מכל המכיל או שסוגל להכיל חומר כאמור ולמעט מכל גז מדמיע כהגדרתו בחוק כלי היריה, תש"ט-1949"

96. ההגנה טוענת שהשרשיר הוא אביזר של תחמושת או חלק מתחמושת, ואלה אינם כלולים בהגדרת "נשק" בסעיף 144(ג). מומחה התביעה, סלמון, ציין כי שרשיר התחמושת הוא ככל הנראה שרשיר של מקלע; כפי שהסביר, זהו התקן מתכתי שיעודו לחבר בין שני כדורים זה אחר זה ליצירת שרשרת תחמושת, ותפקידו לאחוז את הכדורים. משכך, מדובר באביזר לכלי שסוגל לירות, והנסיין של ההגנה להבחין בין אביזר לתחמושת של כלי ירי, לבין אביזר לכלי ירי נראה בעיני מלאכותי וחוטא למטרת החוק. כך, חדשות לבקרים מוגשים כתבי אישום הכוללים סעיף זה, בגין החזקת מחסניות שנחשבות ל"אביזר לנשק", וגם תפקידן הוא רק לאגד כדורים לצורך הכנסתם לכלי נשק (ר' למשל ע"פ 6716/16 ותד

נ' מדינת ישראל [14.6.17]; רע"פ 1246/17 מטר נ' מדינת ישראל [12.3.17].

97. מסקנתי היא אפוא, שהנאשם החזיק אביזר לנשק, ומשכך - התמלאו דרישות הסעיף. ההסבר שנתן הנאשם, כאמור לעיל, אינו מניח את הדעת. מובן, כי העובדה שמדובר רק בחלק משרשרי, וכי הוא היה ריק מכדורים, תהא חשובה בשלב הטיעונים לעונש, אך לא בשלב ההרשעה.

מחדלי חקירה

98. כפי שצוין בתחילת הכרעת הדין, ההגנה העלתה טענה כי בתיק היו מספר מחדלי חקירה. הטענות על אודות מחדלים הקשורים בעדות המומחה בירנבאום נדונו זה מכבר (למשל - כי לא ראה את המתקן בחורשה מורכב, אלא הגיע לזירה לאחר הנטרול; שהניסויים שביצע לבדיקת היתכנות פעולתו של המתקן לא כללו את כלל המרכיבים שנמצאו במתקן בחורשה; שהוא לא בדק האם הגפרור, שהיה ממוקם מחוץ לבקבוק, יכול היה - בהידלקו - לבקע את הבקבוק, כדי לייצר את המגע הנדרש בין האש לחומר הדליק, ועוד). כך התייחסתי גם לטענה שהייתה תקלה בפעולת ההסרטה של הרובוט וצינתי בפסקה 28 לעיל, כי ממילא, אפילו היה סרט, המאשימה מוציאה לגביו תעודת חסיון כדבר שבשגרה, על מנת שלא לחשוף את שיטות פעולת הרובוט.

99. הטענה העיקרית למחדל, שטרם נדונה, היא טענת ההגנה, כי בכך שהמאשימה השמידה חלק ניכר מהפריטים והמרכיבים הפירוטכניים שמצאה ברשות הנאשם, פגעה אנושות בהגנתו, שכן לא זו בלבד שהמאשימה לא בדקה את תקינות הפריטים, אלא שגזלה מהנאשם את האפשרות לבדקם. עובדה זו צריכה, לטענת ההגנה, לפעול לטובת הנאשם. ההשמדה נעשתה לטענת ההגנה שלא לצורך, שכן המוצגים לא היוו כל סכנה. מומחה ההגנה הסביר כיצד ההשמדה פגעה בהגנת הנאשם: הוא ציין, שלגבי תערובות פירוטכניות, יש משמעות לאופן איחסון ולחלוף הזמן. לטענתו, אם הן לא נאטמו כראוי, רגישותן יורדת עד כי לא יפעלו כלל כתוצאה מלחות מצטברת, אך לזיקוקים אין תאריך תפוגה, ובאחסנה אטומה, ניתן להפעילם גם אחרי שנים, וכך נהגו לעשות בימיו של יוסף במעבדת החבלה.

100. מומחה ההגנה סלמון התייחס לעניין זה. לדבריו, הטענה שמומחי התביעה לא בדקו את תקינות המרכיבים אינה נכונה. את מה שניתן היה לבדוק ללא יצירת סיכון - בדקו. כך אמר: "כל המוצגים שנמצאים מופיעים בדוח התפיסה ובחוות הדעת, עברו אצלי, נבדקו על ידי, ... מרגע שממוצות כלל הבדיקות במעבדה, המוצגים הפירוטכניים מועברים לבור הביטחון עד להשמדתם. אני מזכיר לבית המשפט כי מדובר בחומרי נפץ רגישים, בטח שמדובר בצעצועים מסוכנים דוגמת חזיוני חיכוך, שבין הקל [צריך להיות "בנקל" - מ.ב.נ] על ידי הפלה, חיכוך, נפילה, להניח משהו מעליהם יכולים להתלקח. בעצם הימצאותם בבור הביטחון, הם עשויים להצית את כלל תכולתו ולגרום לפיצוץ ולנפגעים. מעבדת חבלה חוותה פיצוץ שכזה, ואיבדה מומחה חבלה, קצין חבלה בפיצוץ בבונקר. לפיכך, כשממוצות כלל הבדיקות במוצגים וכשנסגר התיק, ואני יכול להפנות לעוד מסמך שכתוב שחור על ידי [צריך להיות "על גבי" - מ.ב.נ] לבן שהסתיימו הבדיקות והמוצגים עברו לבור ולהשמדה. ההשמדה מתבצעת בתאריך שקובע ראש המעבדה, ועל פי שיקולי מסוכנות ההחזקה של הפריטים בהתאם למצב הבור. במקרה הזה סיימתי את תפקידי, ובחודש יולי כחודש לאחר סיום תפקידי, ראש המעבדה שהחליף אותי קיבל החלטה מבצעית להשמיד את תכולת הבור. וזאת שוב לאחר שבחוות הדעת ב-15.5 כתוב בדיוק מה הולך להתבצע עם המוצגים, וזהו. זה התהליך הכי שקוף שיש" (פ/268, 14 - 31).

101. טענה דומה לזו שמעלה ההגנה כאן נדונה על ידי בית המשפט העליון בע"פ 3355/10 פלוני נ' מדינת ישראל [28.12.11], פסקה 26, וכך נקבע:

"ראשית נידרש איפוא לסוגיית 'הנזק הראייתי', המקימה, לשיטת המערער, בסיס לטענה של הגנה מן הצדק. לא מצאתי בטענה זו ממש. חוק העונשין מתיר למדינה להוכיח את דבר היותו של חפץ מסוים 'נשק' באמצעות תעודה כדון (סעיף 144(ה) לחוק). המדובר בדרך הוכחה אחת (אך לא יחידה) לקיום רכיב זה שבעבירה והיא מקימה חזקה - הניתנת לסתירה - בדבר היות החפץ 'נשק' (ראו: ע"פ 461/80 עשור נ' מדינת ישראל, פ"ד לה(1) 451, 453 (1980); ע"פ 592/83 מאיר נ' מדינת ישראל, פ"ד לח(1) 331, 334 (1984); עיינו: יעקב קדמי על הדין בפלילים 1965 (כרך רביעי, 2006)). נראה כי בדרך זו של מתן כוח ראייתי לתעודה כאמור בסעיף 144(ה) לחוק חסך המחוקק למדינה את הצורך לשמור תמיד במחסני המשטרה (לעתים - תקופה ממושכת) כלי נשק שונים ומסוכנים עד לשמיעת הראיות, רק על מנת שיוצגו לפני בית המשפט, כאשר ממילא לא יהיה בידי בית המשפט לקבוע האם ב'נשק' עסקיני, בלא חוות דעת מומחה. לפיכך יש ליתן ככלל משקל נמוך לטענה שהמערער לא יכול היה לבדוק במקרה דנן בעצמו את היות החפץ מושא האישום, בבחינת 'נשק'. ודוק: ייתכן אמנם שבנסיבות חריגות יימצא כי הגנתו של נאשם נפגעה עקב השמדת החפץ הנחזה כנשק טרם שמומחה מטעם הנאשם בדק אותו. אולם המקרה שלפנינו ודאי איננו נמנה עם אותם חריגים, שכן אף אם היתה המדינה שומרת את הרימונים שנים ארוכות ומציגה אותם לעיני בית המשפט - לא היה בכך כדי לסייע למערער, שהרי אף המומחה מטעם ההגנה הסכים, על יסוד תמונותיהם ושיקופם של הרימונים, כי אלו אכן נחזו כ-'אמיתיים'. הסתייגותו הממשית היחידה היתה שאין לקבוע בוודאות את היות הרימונים 'נשק' בלא להפעילם - ברם דבר זה ממילא לא היה ביכולתו לעשות בתנאים לא מבוקרים, שלא היו בנמצא, והכל בנוסף לאמור בפסקה 27 שלהלן. טענת ה'נזק הראייתי' דינה להידחות איפוא" (ההדגשה בקו תחתון הוספה - מ.ב.נ.)

102. גם בענייננו, נוכח טיבה של טענת ההגנה, לא היה בשמירת המוצגים כדי להועיל לנאשם. כאמור, מומחה ההגנה טען, שאם התערובות הפירוטכניות לא נאטמו כראוי, רגישותן יורדת עד כי לא יפעלו כלל כתוצאה מלחות מצטברת. אילו נשמרו המוצגים, ואילו ניתן היה להפעילם בצורה בטוחה (דבר שכלל לא נטען ולא הוכח), אזי היה קורה אחד משניים: או שהם היו פועלים, ובכך מוכיחים את טענת התביעה, או שלא היו פועלים, אך לפי טענת מומחה ההגנה, יתכן שהדבר נבע מחלוף הזמן בין בדיקת מומחה התביעה ועד בדיקתם על ידי מומחה ההגנה, ולא היה בכך ללמד, בהכרח, שכבר כשהם היו בידי הנאשם (ימים ספורים לפני בדיקת מומחה התביעה), לא היו פעילים ואפקטיביים.

זה המקום להוסיף, כי טענת ההגנה שהשמדת מוצגים מנעה ביצוע בדיקות מסוימות על ידי מומחה ההגנה דינה להדחות גם נוכח העובדה, שדגימות של מוצגים ותערובות פירוטכניות שכן נשמרו עבור ההגנה, לא נלקחו על ידי מומחה ההגנה לבדיקה (פ/812, 28 - 30; פ/813, 2 - 13), וכאשר הוא הגיע למעבדת החבלה - לא הגיע ממילא מצוייד במכשירים שהיו מאפשרים לו את הבדיקות (פ/810, 11 - 14). הוא הסביר לגבי חלק מהבדיקות שלא עשה, כי הסתמך על בדיקות של מומחה התביעה, ערן סלמון, וכדבריו: "בהחלט, על ערן אפשר להסתמך" (פ/816, 10 - 13).

103. נוכח דברים אלה, לא מצאתי כיצד נפגעה הגנת הנאשם כתוצאה מהשמדת מוצגים מסויימים, גם אני סבורה, כמו מומחה ההגנה, ש"על ערן אפשר להסתמך", ואני דוחה גם את הטענה הזו למחדלי חקירה.

מיהות הנאשם ומניעיו

104. דומני שלא בכדי בחרה ההגנה לסיים סיכומיה בהפניה לדברי כבוד השופט ג'ובראן בע"פ 9809/08 לזרובסקי נ'

"לא נשלים סקירה קצרה זו, מבלי להתייחס לאפשרות לזכות נאשם, גם כאשר לכאורה הורם הנטל בידי התביעה, והוכחה אשמתו מעבר לכל ספק סביר. המדובר במקרים, בהם השופט היושב לדין, בוחר לזכות את הנאשם לאור שיקולים מוסריים-מצפוניים המנחים אותו, ולאור העדיפות לזיכוי אשם על הרשעת חייב עליה עמדנו לעיל". (ההדגשה בסיכומי ההגנה - מ.ב.נ.)

ההגנה טענה, כי לאחר שבית המשפט למד להכיר את הנאשם, יכול הוא להבין את הסבריו וגרסתו לדברים. עוד טענה, כי בית המשפט נחשף הן לראיות ה"קרות", הן לאמוציות, לרוח הדברים, והכיר מכאן ומכאן את הנפשות הפועלות. למעשה, ההגנה מבקשת כי גם אם ידחה בית המשפט את טענותיה שהסבריו של הנאשם הגיוניים וקוהרנטיים, לא יגיע בית המשפט למסקנה שנעברה עבירה. זאת, בשל התרשמותו מאופיו המיוחד של הנאשם.

הנאשם הוגדר על ידי מנהל כפר שפיה, **פניאס**, כ"עוף מוזר". בעדותו אמר: "... הוא די עוף מוזר. הוא גאון מהנדס חשמל הוא לא טיפוס חברתי, אין לו קשרים עם מדריכים פה. הוא קצת מנותק מהמציאות..." (ת/88, עמוד 1, שורות 18 - 20). אחיו של הנאשם ואחותו תיארו אותו כמי שהיה מאז ומתמיד אדם סגור, לא משתף, שהתקשורת עמו מועטה (פ/37, 1 - 9; פ/42, 31 - 33; פ/43, 1 - 15). אחיו של הנאשם אף העיד בחקירה הנגדית, כי הנאשם היה אוסף דברים מוזרים שבדרך כלל אנשים לא אוספים אותם: "כל מיני כבלים שהוא חושב שיכול להיות בהם שימוש, כל מיני דברים כאלה שהוא אוסף. שבדרך"כ אנשים רגילים זורקים לפח והוא יותר אהב לשמור ולמצוא לזה שימושים" (פ/40, 1 - 2).

ההגנה ביקשה, גם נוכח אלה, לקבל את הסבריו של הנאשם למעשיו, אף אם הם נשמעים מוזרים או לא שגרתיים.

105. למרבה הצער, הנאשם לא פתח כל פתח להבנת מעשיו וכוונותיו בדרך שאינה מובילה להרשעה. חשוב לציין, כי כבר בשלב החקירה, הפער בין התמונה הראייתית שהתגלתה, לבין הרקע הנורמטיבי של הנאשם ומשפחתו, הטריד את ראש מעבדת החבלה, **ערן סלמון**. לאחר שהשתתף בחיפוש בבית אימו של הנאשם, ופגש בה ובשני אחיו, חש שיש כאן עניין לא מוסבר. לפיכך פנה אל הנאשם, במהלך מעצרו, וביקש ממנו להסביר את הממצאים הראייתיים. הוא נשאל בבית המשפט על המפגש, וכך העיד:

"לתאר את המפגש? ממה שאני זוכר ניגשתי לחשוד בתא המעצר בעודו ישן, הערתי אותו בעדינות, שאלתי אותו לשלומי, רציתי לקבל ממנו רקע כללי, אמרתי לו שאחרי מפגש עם אמו בביתו המשפחה ניראת נורמטיבית, הוא לא עונה לי לפרופיל הרגיל, אני מבקש את רשותו של הנאשם לתאר מה שקרה באותו רגע, שכן היתה סיטואציה רגשית שקשורה באמו...
... [הנאשם אישר] ...

הוא הסביר לי באופן כללי למה לא סיפר איפה הוא גר, הוא לא רצה שיעירו את אמא שלו. הסברתי לו שאני קצין החבלה, ראש המעבדה שיעבוד על המוצגים האלה, וחזרתי ואמרתי שהוא לא בחקירה, הוא לא חייב לענות לי, זה ניסיון אישי שלי לעמוד על קנקנו, הסברתי לו שיש לי הרבה ניסיון גם עם צעירים שעושים מעשי קונדס ואמרתי לו בפירוש שהוא לא עונה לי על הפרופיל העברייני המקובל, או זה שאני מורגל אליו. ואז שאלתי אותו, אחרי ששוב פעם אמרתי לו שהוא לא חייב לענות לי והוא לא בחקירה, אך אני חייב בשביל עצמי להיות שלם, אני חייב להבין מה עומד מאחור ברמה הכי אנושית. שאלתי אותו למה המרכיבים האלה והוא ענה לי שזה סתם בשביל

להתנסות, אני לא זוכר בדיוק מה, ואז שאלתי אותו שאלה אחת ספציפית בנוגע לפריטים שנמצאו בבית משפחתו. הוא שתק...

...
שאלתי אותו שוב לפרש מה שמצאנו בבית והוא ענה לי אני שומר על זכות השתיקה. בשלב זה, לחצתי את ידו ואמרתי לו 'אני מבין אותך' וכנראה שנפגש בביהמ"ש. זו היתה שיחה מתוך אמפתיה ולאחר שפגשתי באמו וראיתי את הרקע שהוא מגיע. אנחנו במסגרת התפקיד שלי יוצא לי להיפגש עם חשודים שרצו להתנסות, מעשי שובבות, ובדר"כ בשיחה קצרה מאוד אתה עולה על זה, בן אדם הוא מספר לך מה הוא עשה וזה באמת בא בתום לב. בשלב הזה שהוא התחמק וסירב לענות, אז היות והוא לא נמצא בחקירה ולא מבצע חקירה, כיבדתי אותו ולחצתי את ידו, איחלתי לו בהצלחה ויצאתי...

...
השיחה נבעה מרצון אמיתי לנסות ולהבין אותו ולא להראות מערכת קרה ומנוכרת ואם זה קיבל פירוש אחר...
הכל מתוך אמפתיה ואני חושב שיותר מרגיש את זה."

(פ/320, 18 ואילך)

106. חשוב לציין, כי גם בחקירותיו במשטרה, וגם במהלך עדותו בבית המשפט, היה קשה לגבש התרשמות אחידה מהנאשם. התמונה שהצטיירה נעה בין מוזרות, לאטימות, לחוסר הבנת המצב, אך גלשה גם למניפולטיביות, לאסרטיביות ולאי אמירת אמת. כך, למשל, הנאשם ביקש במסגרת המענה לכתב האישום לומר דברים מסויימים בעצמו, לא באמצעות עורכי דינו. הוא טען שכתב האישום מנוסח בצורה מניפולטיבית מאחר שהמאשימה לא הזכירה בו "חוטי תיל ועוד אביזרים שנועדו להכין כתובת אש... דברים שתומכים במה שאני אומר הם לא כתבו" (פ/51, 21 - 23). אציין, כי טענה זו, שנועדה להשחיר את המאשימה על לא עוול בכפה, היא כשלעצמה מניפולטיבית, שכן גרסת הנאשם שלפיה רצה להכין כתובת אש עלתה לראשונה בחקירה שבוצעה לו לאחר הגשת כתב האישום. כיצד יכלה, אפוא, המאשימה, בעת ניסוח כתב האישום, לנחש שפריטים כמו חוטי תיל יהיו רלוונטיים לגרסה שטרם הועלתה? דומה, כי העלאת הטענה מפי הנאשם מלמדת דווקא עליו, על התחכום שלו ועל נסיונותיו להלחם באישומים נגדו בדרכים של הטלת דופי באחרים, למרות הנסיון להציגו כ"עוף מוזר", שלא תמיד נוהג בצורה הגיונית ומובנת. ושוב חשוב לציין, שמדובר בדברים שה סנגור לא טען בדיון המענה לכתב האישום, הנאשם קרא לו, ביקש להוסיף דברים בעצמו ואף הודיע שהוא עומד על אמירת הדברים (פ/51, 16 - 20). דוגמאות כאלה ניתן למצוא בדברי הנאשם החל מהחקירה הראשונה, שבה, למשל, אמר לחוקר אחד שהוא לא נראה רשע, ולאחר העיר שלא הציג את עצמו (ת/91, תמליל ת/93, עמוד 1 שורה 1 ועמוד 8, שורה 32); בחקירה ביום 30.4.16 התעמת עם החוקר ושאל על שאלות רבות מדוע הן רלוונטיות, וביקש מאחד החוקרים שיציג את עצמו (ת/87, תמליל ת/87א, עמוד 13, שורה 13 ועמודים 4, 5 ו-9, ועמוד 6 שורה 37); בחקירה מיום 5.5.16 שאל את החוקר מדוע הוא צועק עליו ובהמשך הודיע שאינו מוכן לדבר עוד, כי לא רושמים תשובותיו (ת/94, תמליל ת/94א, עמוד 21, שורה 30 ועמוד 43, שורה 5); בחקירה ביום 8.5.16 הטיח בחוקר שבחקירה הקודמת לא רשם את כל דבריו, ושאל מדוע צריך שני חוקרים. בהמשך הודיע לחוקר שהוא מרגיש הרבה יותר נוח בחקירה (ת/95, תמליל ת/95א, עמוד 3, שורה 31 ואילך; עמוד 11, שורה 37). בהזדמנויות הללו לא הצטייר הנאשם כחלש, או מבולבל, או מי שאינו מודע למצבו.

107. בבית המשפט ביקשה, כאמור, ההגנה, מבית המשפט להתרשם מאופיו של הנאשם וייחודו. ואולם, גם בעדות הראשית, וביתר שאת בחקירה הנגדית, הנאשם סירב לענות על חלק לא מבוטל מהשאלות, בין בטענה לפגיעה בפרטיות - שלו או של קרוביו, בין בטענה שהוא מבקש לשמור על סודות מסחריים ועל פטנטים שהוא ממציא. בית

המשפט ניסה מספר פעמים להסביר לו שהוא אינו מאפשר בדרך זו להתרשם מכנותו, אך ללא הועיל. כך, החלטה שניתנה סמוך לתחילת החקירה הנגדית, במענה לסירוב הנאשם להשיב באיזה בית ספר למד (דבר שגרר התנגדות של ההגנה לשאלה):

"התובעת רשאית להתחיל אותה [את החקירה הנגדית של הנאשם - מ.ב.נ.] משאלות רקע, וכך עשתה. כפי שהבהרתי כבר בהחלטתי הקודמת, ולא אחזור על הדברים, ההגנה היא שמבקשת לאורך כל הדרך להביט במעשיו הנטענים של הנאשם מבעד למשקפיים שלוקחים בחשבון את ייחודו הנטען של הנאשם. גם ההגנה לאורך כל הדרך ביקשה בין בדרך של שאלות לעדים, בין בהתנגדויות ובין בחקירה הראשית 'לצבוע' את הנאשם בצבעים ייחודיים, על מנת שבית המשפט יתרשם כי מדובר באדם מיוחד, ולא יתרשם לשלילה מכך שיש מי שתיאר אותו כ'עוף מוזר', או כמי שנוהג להתבודד, וכך הלאה. העמדה של ההגנה היא עמדה שיכולה לבוא בחשבון, ומדובר בקו הגנה לגיטימי, אך לא ייתכן להתנגד לכך שהתובעת, בניסיון לבחון את הדברים, מבקשת אף היא לתהות על קנקנו של הנאשם. צריך הנאשם להבין, כי אינו יכול לאחוז במקל בשני קצותיו - גם לבקש מבית המשפט להתרשם מאופיו המיוחד, לזכותו, ולהתרשם מהדברים שהעיד על עצמו בחקירה הראשית, דברים שאינם קשורים ישירות למעשים מושא כתב האישום, לחיוב, אך מצד שני לסרב להשיב על שאלות אישיות כשהן מגיעות מצד התביעה. על הנאשם להבין כי הדלת שנפתחה על ידי ההגנה היא דלת שפתוחה גם לתביעה. לפיכך, צדקה התובעת כאשר אמרה לנאשם בדברים אחרונים, כי העדות של הנאשם בבית המשפט מיועדת גם לאפשר לבית המשפט להתרשם ממנו".

(החלטה פ/619 - פ/620)

כך גם למשל, בחילופי דברים ביום השני שבו העיד הנאשם, לאחר ששב והשיב לתובעת כי הוא מסרב לענות על שאלה (הפעם - האם שירת בצבא):

"הערת בית משפט:

בית המשפט מזכיר לנאשם את ההחלטות בסוף יום הדיונים אתמול, ושיחות שנתקיימו שלא לפרוטוקול לאחר הדיון, בהשתתפות הסנגורים ואמו של הנאשם.

הנאשם ממשיך:

אתמול שמעתי את החלטת בית המשפט בדבר אי יכולתי לאחוז במקל בשני קצותיו וגם אני סבור כך, לכן אני מעדיף שם טוב משמן טוב ואת האפשרות להשתחרר מהמאסר ושתהיה לי היכולת לעבוד ולהתפרנס גם במחיר של אי התייחסות לחלק מנסיבות המקרה.

בית המשפט שב ומבהיר לנאשם את שאמר לו גם אתמול: על פי קו ההגנה שבחרו הסנגורים, יש חשיבות לחשיפת אישיותו של הנאשם. זאת, בתקווה להביא לזיכוי או להקלה. מבלי לחוות דעה על קו ההגנה, מובהר לנאשם כי אם יחליט לוותר על קו ההגנה שנבחר עבורו, ביחד איתו על ידי צוות ההגנה, התוצאה עשויה להיות חמורה יותר מאשר פגיעה בשמו הטוב עקב חשיפת פרטים כאלה ואחרים על חיוו."

(631/פ)

כך גם בהחלטה נוספת:

"לנאשם הובהרה יותר מפעם אחת המשמעות של בחירתו שלא להשיב על שאלות מסוימות. יצוין, כי נעשו מאמצי על, הרבה מעבר למקובל, עם נאשם זה, על מנת להבהיר לו את ההשלכות של בחירתו. אך משבחר לנהוג כך, אין בית המשפט יכול להכריח אותו לנהוג אחרת והוא רשאי לבחור את אופן מתן התשובות".

(החלטה פ/672)

108. סירובו של הנאשם להשיב על שאלות חזר על עצמו, כאמור, גם בטענה שהדבר עשוי לפגוע ביכולתו לעשות שימוש מסחרי ברעיונות שלו, בהמשך. גם בנקודה זו ניתנו החלטות ברורות, שאינן משתמעת לשתי פנים:

"כבר הסברתי בדיון קודם שהנאשם אמור להבין שהוא מוסר גרסת הגנה. המחשבה שעדיף לו לחסות חלק מפרטי הגנתו על מנת להגן על סוד מסחרי כביכול, היא לטעמי מחשבה שגויה. אציע לנאשם לחשוב מחדש ולהסביר את כל מה שהוא יכול להסביר".

(החלטה פ/736)

109. התנהגות זו, שהיא המשך ישיר להתנהגות הנאשם בשיחתו עם **סלמון**, שניסה להבין את התמונה ונתקל בבחירה של הנאשם לשמור על זכות שתיקה, מובילה למסקנה היחידה האפשרית, והיא שלנאשם סיבה טובה להסתיר ולשתוק. הנאשם לא פתח כל פתח לספק בדבר כוונותיו (להבדיל ממניעיו), בעשותו את המעשים שעשה.

110. כאשר עסקינן בתיק, המייחס לנאשם ייצור מטען תבערה, ייצור נשק וניסיון לייצר מטען צינור, זועקת לשמים שאלת המניע. שאלה זו, כמובן, אינה רלוונטית לעצם הקביעה שהעבירות בוצעו, שכן אינה משליכה על היסוד הנפשי הנדרש, אך קיים רצון עז להבין מדוע הנאשם עשה את שעשה. על שאלה זו לא קיבלנו מענה.

111. וזה המקום לחזור לעניין **לזרובסקי**, שממנו ציטטו הסנגורים, מאותה פסקה 72, אך הפעם - מראשיתה:

"נוכח הכלל, ספק סביר המצדיק זיכוי הוא זה שעל פי מבחני השכל הישר, ההיגיון וניסיון החיים מעלה שאלה אמיתית באשר לאשמת הנאשם. צידו השני של הכלל הוא שלא כל ספק, תיזה או סתירה שיש בהן להטיל ספקות מרוחקים ודמיוניים יהיו בגדר ספק סביר. עקרון הספק הסביר משלים בכך את חזקת החפות, המחייבת זיכוי נאשם מקום שלא הובאו ראיות מספיקות לאשמתו. מקום בו אין ספק סביר לאשמה, הוא מקום בו היה די במשקלן של הראיות המפלילות".

במקרה שלנו, די במשקלן של הראיות המפלילות, והתזות שהעלה הנאשם (באותם מקרים שבהם הסכים לתת הסברים למעשיו), העלו, לכל היותר, "ספקות מרוחקים ודמיוניים", אך לא "ספק סביר".

סיכום

112. סוף דבר: אני קובעת כי הוכחו כל פרטי כתב האישום, במידה הנדרשת להרשעה במשפט פלילי.

לפיכך אני מרשיעה את הנאשם **בהחזקת נשק שלא כדין** (עבירה לפי סעיף 144(א) סיפא לחוק), **ניסיון ייצור נשק שלא כדין** (עבירה לפי סעיף 144(ב) ביחד עם סעיף 25 לחוק) ו**ייצור נשק שלא כדין** (2 עבירות לפי סעיף

ניתנה היום, כ"ד חשוון תשע"ח, 13 נובמבר 2017, במעמד הצדדים.

---

[1] ההפניות לפרוטוקול יירשמו פ/מספר עמוד, מספר שורה, למעט עמודים 195 עד 258 שבהם יש כפילות ולכן יירשם גם תאריך הדין

[2] טענה זו אינה נכונה: קיים דוח פעולה גם של אמל פחר דין, **ת/121**, שהתייחס גם לחיפוש ברכב, אם כי הוא הגיע כבר בעיצומו של החיפוש בתא המטען

[3] סיכומי ההגנה, פסקה 49, פסקה 29

[4] פסקאות 73 עד 84 לסיכומי ההגנה

[5] לחורשה עצמה אין כתובת ולכן לעיתים התייחסו אליה כחורשה שליד האומנות 9, ולעיתים כחורשה שליד האומנות 12

[6] מכאן ואילך, כל התייחסות לחוות הדעת בהקשר של בירנבאום היא ל-**ת/24**, אלא אם יאמר אחרת

[7] חשוב לציין, כי ההסבר המצוטט לוקט מעמודים שונים בפרוטוקול, שכן ההסבר נקטע פעם אחר פעם בהתנגדויות, כמפורט בהחלטה בעמוד 209 לפרוטוקול מיום 8.12.16, החל בשורה 24, ושוב בהערת בית המשפט בעמוד 210, משורה 20, באותו פרוטוקול

[8] יומן תיק שכתב בירנבאום

[9] סעיפים 221 - 223 לסיכומי ההגנה

[10] פ/767, 20 - 31, חקירתו הנגדית של שרון יוסף